

C:\Users\Plazma\Desktop\305\bri_Strugacti-Pokus_o_utek.PDB

PDB Name: Strugačtí-Pokus o útěk
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 9.10.2003
Modification Date: 9.10.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Pokus o útěk

Arkadij a Boris Strugackij

I

"Dneska bude hezky," řekl Vadim nahlas.

Stál před zapnutou telestěnou, plácal se po nahém těle a díval se do zahrady. V noci pršelo, tráva byla mokrá, keře také a střecha ved-lejší vilky se rovněž dosud leskla po nočním dešti. Obloha byla ještě zatažená a na cestičkách se blýskaly louže. Vadim si natáhl trenýrky, seskočil z okna rovnou do trávy a rozběhl se po pěšince. S rozkoší vdechoval chladný ranní vzduch. Míjel osiřelá lehátka, ploché bedny a velké balíky pod přístřeškem a pak běžel podél plotu sousedovy zahrady, kde se za mokkými keři a borovicemi skvěl polorozebraný kolibřík. Bez zastavení skočil do jezírka, přeplaval na druhý břeh porostlý ostřicí a odtud se vydal zpátky po souši. Krev mu bujaře proudila v žilách, přeskakoval velké louže a lekal malé, popelavě šedé žabky. Mířil k palouku před Antonovou vilkou, na kterém stál Koráb.

Koráb byl mladík, ještě mu nebyly ani dva roky. Jeho matově černé boky byly suché a sotva znatelně se zachvívaly.

Kuželovitou horní část nakláněl k obloze ve směru, kde jen on dokázal najít slun-ce: jako obvykle nabíral energii.

Vysoká tráva kolem Korábu byla zažloutlá, polehlá a pokrytá jinovatkou. Byl to hodný a poslušný hvězdolet turistického typu; pořádná vesmírná loď by za noc zmrazila les v okruhu desíti kilometrů.

Vadim Koráb oběhl, párkrát uklouzl na jinovatce a zamířil domů. Zatímco se do ruda vytíral huňatým ručníkem a vydával při tom zvu-ky vrcholné rozkoše, vyšel z protější vilky starý Saša se skalpelem v ruce. Vadim mu zamával ručníkem. Sousedovi bylo sto padesát, celé dny se šťoural ve vnitřnostech svého vrtulníku, ale naprosto bez vý-sledku. Kolibříkovi se do létání nechtělo. Soused se zamyšleně díval na Vadima.

"Nemáš náhodou zásobní bioprvky?" zeptal se.

"Copak, shořely vám?"

"Nevím. Něco s nima je."

"Zavolejte Antonovi, jel teď do města, ať vám dva tři přiveze," navrhol Vadim.

Soused se otočil k vrtulníku a ťukl ho skalpelem do nosu.

"Copak že nelítáš, blbečku," řekl otráveně.

Vadim se oblékal.

"Bioprvky," hučel starý Saša a nořil ruku se skalpelem do vnitř-ností kolibříka. "To je zase něco. Živý stroje... Položivý stroje... Skoro neživý stroje... Žádná montáž, žádná elektronika... Jenom nervy! Jenže já nejsem chirurg, v tom je ta potíž!" Vrtulník se po-hnul. "Stůj, ty... zvíře! Ani se nehni!"

Saša vytáhl skalpel a obrátil se k Vadimovi.

"Vždyť je to proti lidskosti!" prohlásil. "Tahle ubohá mašina mi připadá jako... jako bolavý zub. Nebo že bych byl nemoderní? Víš, mně je ho totiž líto."

"Mně taky," řekl polohlasem Vadim a přetahoval si košili přes hlavu.

"Prosím?"

"Jestli nechcete pomoci."

Starý Saša se střídavě díval na vrtulník a na skalpel.

"Ne," rozhodl se konečně. "Nechci, aby mi s tím někdo pomáhal. Opravím ho sám."

Vadim usedl ke snídani. Zapnul si stereovizi a na stůl zároveň po-ložil spis s názvem Nejnovější metody stopování tachorgů. Byla to stará, ještě papírová knížka, ve které si čítal už Vadimův dědeček. Na obálce byl obraz planety Pandory, která byla později vyhlášena za přírodní rezervaci, a na jejím pozadí se skvěly dvě zvířecí příšery.

Vadim jedl, listoval v knize a zároveň se zalíbením pozoroval pěknou hlasatelku, která povídala cosi o klání kritiků kolem emocio-lismu. Hlasatelka byla nová a Vadimovi se líbila už celý týden.

"Emociolismus," povzdechl si Vadim a zakousl se do chleba s kozím sýrem. "To je ale odporné slovo, krásná slečno!

Víte co, po-jedte raději s námi a tohle slovo nechte na Zemi. Než se vrátíme, určitě samo zajde. Uvidíte!"

"Emociolismus jako směr je velmi slibný," klidně vedla dál svou krásná hlasatelka. "Jen tento přístup je totiž dnes schopen zajistit skutečně reálnou perspektivu zmenšení entropie emocionální infor-mace v umění. Jen tento přístup je totiž dnes..."

Vadim vstal a s chlebem v ruce šel k oknu.

"Haló, strejdo!" zavolal na starého Sašu. "Říká vám něco slovo emociolismus?"

Soused stál s rukama za zády před rozvrtaným vrtulníkem. Kolib-řík se otřásal jako strom ve vichřici.

"Cože?" řekl starý Saša a ani se neohlédl.

"Emociolismus," opakoval Vadim. "Já v tom slyším vyzvánět pohřební zvony, vidím obřadní síň v krematoriu a cítím vůni hřbitov-ního kvítí."

"Tys měl vždycky smysl pro jazyk, hochu," řekl děda a povzdechl si. "Je to opravdu příšerný slovo."

"Naprostě nemožný," žvýkal Vadim. "Jsem opravdu rád, že to taky cítíte... Poslyšte, kde máte skalpel?"

"Zůstal uvnitř," řekl starý Saša.

Vadim se chvíli díval na vrtulník, který se nepřestal křečovitě otřásat.

"To se vám teda povedlo, strejdo," řekl Vadim. "Tím skalpelem jste totiž uzavřel digestální systém. Jdu zavolat Antonovi, ať vám přibalí ještě nový skalpel."

"A co tenhle?"

Vadim se usmál.

"Dívejte se," Vadim dal zbytek chleba do úst, rozžvýkal ho a spolkl. Saša ho se zájmem pozoroval.

"No a?" řekl Saša.

"Viděl jste, ne? Skalpel dopadl stejně."

Starý Saša se zahleděl na vrtulník, který už přestal vibrovat.

"Konec," řekl Vadim, "skalpel je v tahu. Zato kolibřík má po-honnou látku aspoň na třicet hodin bez přestávky."

Soused obcházel vrtulník a v hlubokém zamyšlení se dotýkal jeho různých součástek. Vadim se usmál a vrátil se k snídani. Když dojí-dal druhý krajíc chleba a dopíjel druhý hrnek kyšky, ozvalo se cvak-nutí a z informátoru zazněl klidný, tichý hlas:

"Nikdo vás nenavštívil, ani nenechal žádný vzkaz. Anton odjel do města a vzkazuje, abyste se hned po snídani začal zříkat všeho po-zemského. Do institutu přišlo devět nových úkolů..."

"Stručně," požádal Vadim.

"... Úkol číslo devatenáct nebyl dosud vyřešen. Pali Minchinová dokázala platnost teorému o existenci polynomiální operace nad Q-polem Simonjanových struktur. Adresa: Richmond 17-17-7. Konec."

V informátoru to zapraskalo, chvíli bylo ticho a pak hlas dodal výchovně:

"Závistivost je špatná vlastnost. Závistivost je špatná vlastnost."

"Nesmysl," odporoval Vadim. "Já nikomu nic nezávidím. Nao-pak mám radost. Pali je šikovná holka." Zamyslel se a zahleděl se do dálky. "Ne," řekl. "Pryč s tím vším. Odříkám se všeho pozemského."

Hodil špinavé nádoby do odpadního potrubí a zvolal:

"Vzhůru na tachorgy! Ozdobíme pracovnu Pali Minchinové, Ri-chmond 17-17-7, senzační lebkou z tachorga!"

A začal zpívat píseň vlastní produkce:

Tachorgové strachem ječí

vyděšení dočista,

neboť na ně zaútočil

naš strukturní lingvista.

"Tak to bychom měli," řekl Vadim, "Kde je radiofon?" Vytočil číslo. "To je Anton? Tak jak to vypadá?"

"Stojím frontu," odpověděl Anton.

"Cože? To všichni chtějí na Pandoru?"

"Jo. A říká se, že lov na tachorgy brzy zakážou."

"Ale my to zvládnem, že?"

Anton chvíli mlčel. "Určitě," řekl nepříliš nadšeně.

"Holky tam jsou taky?"

"Samozřejmě."

"A taky to zvládnou?"

"Moment, zeptám se... Říkají, že jo."

"Tak jim řekni, že je pozdravuje známý strukturní lingvista, 184/73, dle mínění jiných pohledný, bez závazků... Co jsem to chtěl... Už to mám. Prosím tě, přivez strejdovi Sašovi skalpel. A dva BE 6. A taky BE 7."

"A rovnou novou mašinu," řekl Anton. "Co zase ten dědek dělal se skalpelem?"

"No co myslíš, že se s ním dá dělat."

"To nevím," řekl Anton po chvilce přemýšlení. "Skalpel je přece nástroj nadosmrtní. Něco jako Baalbecká plošina."

"Upustil ho kolibříkovi do žaludku."

Z radiofonu se ozval smích několika hrdel. Fronta se bavila.

"Tak ahoj," řekl Anton. "Za chvíli jsem doma. A začni nakládat, správce lodního nákladu!"

Vadim odložil radiofon a začal měřit vzdálenost k východu z vil-ky.

"Duch nohou je slab, moc rukou zlá," zarecitoval, postavil se na ruce a rozběhl se ke dveřím. Na prahu udělal salto a s výkřikem do-padl na všechny čtyři na trávník před domem. Zvedl se, oprášil si ruce a procítěně zarecitoval:

Vždycky v první řadě stojí,

byť je bitva nejistá,

každá rána se mu zhojí -

jeť strukturní lingvista.

Potom se už na nohou pomalu vydal k aleji, kde na něho čekala hromada balíků a beden. Nákladu bylo dost. Vezli s sebou zbraně, munici, zásoby jídla, oblečení lovecké i společenské... Chtěli totiž také mezi jiným navštívit známou kavárnu U Huberta na plochem návrší Everiny, kde mezi stoly pofukuje voňavý vánek a kde se v třístametrové hloubce vrší jako bouřková mračna černé houštiny; kde lovci poškrábání od trní vyprazdňují baňaté sklenice s vínem značky

Tachorgova krev a se smíchem se vytahují, jakou lebku kdo mohl mít, kdyby věděl, na kterém konci má puška pažbu; kde se v tmavo-zeleném soumraku válejí páry kolem unavených nohou vířících za zvuků Světlého rytmu a kde nad pohořím Hrdinů vycházejí na bez-hvězdné obloze placaté, mihotavé měsíce.

Vadim přidřepěl zády k nejtěžší bedně, navalil si ji na záda a tr-hem ji zvedl. V bedně byly zbraně, tři automatické pušky se zaměřo-vačem pro střelbu v mlze a šest stovek patron v plochých plastiko-vých obalech. Vadim podklesával při každém kroku, ale nepovolil a bednu odtáhl přes celou zahradu až ke Korábu. Membrána, která uzavírala oválný průlez, se otevřela a Vadim shodil náklad do tmy, ze které táhl chlad.

Pak se vydal zpátky a v chůzi otrhával z keřů velké bobule něja-kého hybridu a strkal je do úst. Každý keř se mu za to odměnil po-řádnou sprškou velkých studených kapek.

Budu muset dostat nejmíň pět tachorgů, uvažoval Vadim. Jedno-ho pro Pálí Minchinovou z Richmondu. Ať ví, že jsem správně kluk. Jednu lebku pro mámu. Ta si ji nevezme, protože nemá ráda, když dělám hlouposti, takže ji dám první dívce; kterou potkám na rohu Něvského a Sadové po desáté ráno. Třetí lebku praštím Samsona, aby mi konečně věřil - když jsme byli posledně u Nelly a já vyprá-věl o výpravě na Pandoru, choval se velice nespolečensky. Čtvrtou dostane Nelly, aby věřila mně, a ne Samsonovi. A pátou si pověším nad stereovizor... Zálibně si představoval, jak výborně se bude ta pěkná hlasatelka vyjímat pod tou příšernou lebku s vyceněnými zuby.

Přetáhl na Koráb ještě čtyři velké bedny se živým masem, osm beden se zeleninou a ovocem, dva balíky s oblečením a nakonec vel-kou bednu s dárky pro starousedlíky s nápisem Pandořina skříňka.

Kdesi za mraky se slunce dralo výš a výš a bylo čím dál větší horko. Rosa mizela, voda se odpařovala a žáby se poschovávaly v trávě. V prázdných vilách se s hlukem otvíraly stěny. Starý Saša si pověsil mezi stromy houpací síť a uvelebil se v ní vedle svého kolib-řika s novinami v ruce. Vadim odtahal náklad a pak se usadil u an-greštového keře.

"Takže vy letíte," řekl starý Saša.

"Mhm."

"Na Pandoru?"

"Jo."

"Tadyhle píšou, že se rezervace bude zavírat na několik let."

"To nic, my to ještě stihnem," řekl Vadim.

Saša byl chvíli zticha a pak řekl:

"Bude mi tady smutno."

Vadim se přestal krmit.

"Ale vždyť my se vrátíme, strejdo. Za měsíc jsme zpátky."

"To je jedno. Na ten měsíc se vrátím do města. Co bych tady dě-lal, sám v pěti vilách? S tímhle blbečkem polozivým," podíval se na vrtulník.

Na obloze se ozvalo tiché vrčení.

"A tamhle letí další," doložil Saša.

Vadim zaklonil hlavu. Nízko nad osadou pomalu opisoval osmič-ku jasně červený rhamphorhynch. Na jeho tlustém břiše zářilo bílé číslo.

"Tohle bych taky dokázal, kamaráde," řekl starý Saša. "Ale co takhle to vzít vývrtkou, nespadnout do rybníka a hezky to vybrat těsně vedle!"

Rhamphorhynch poodletěl. Nad betonovou přístávací plochou za zahradou se ozvalo supění v docela jiné tónině.

"To je tady najednou živo," řekl starý Saša. "Provoz jako na me-zinárodním letišti."

"To je Anton!" Vadim vyskočil a běžel ke Korábu.

Anton zahnal stroj do garáže, pak vyšel a roztržitě vyprávěl, co je nového.

"Všechno je v pořádku, Dimko. Nechal jsem zaregistrovat letový deník. A dostal jsem za jedna."

"Ale?" zeptal se jasnovidně Vadim.

"Co ale?"

"Jasně slyším v tvém projevu neukončené odporovací souvětí se spojkou ale."

Anton otráveně řekl:

"Stavoval jsem se u Galky. Neletí s námi."

"Kvůli mně?"

"Kdepak...", Anton chvíli mlčel, "kvůli mně."

"Mno jo," hlubokomyslně pronesl Vadim.

Anton se zeptal:

"A co lodní náklad, správce podpalubí?"

"Všechno v pořádku, kapitáne. Můžeme startovat."

"A jak to vypadá v domě? Je uklizeno?"

"V kterém domě?"

"Například v mém."

"Ne, kapitáne. Je to moje vina, kapitáne, promiňte. Před chvílí jsem skončil s nakládáním, kapitáne."

Nad střechami domů se znovu objevil červený rhamphorhynch. Anton se za ním zahleděl.

"Co se děje?" podívil se. "Zase WY 268? Vypadá to, jako by mě sledoval. Letí za mnou už od Palácového náměstí."

"Není v tom ženská?" informoval se Vadim.

"Neřekl bych. Za mnou ještě ženská nikdy nelítala."

"No vždyť už je taky na čase...", řekl Vadim, ale vtom dostal no-vý nápad. "A není to náhodou člen tajné společnosti pro ochranu tachorgů?"

Rhamphorhynch jim znovu přeletěl nad hlavami a najednou jeho vrčení utichlo.

"No jo, to je k Sašovi," řekl Vadim. "Ten se má tedy na co těšit. Určitě ho pumpne o náhradní díly. Mimochodem, přivezl jsi je?"

"Přivezl," řekl Anton, ale díval se mimo Vadima. "Ne, strukturní správce podpalubí, tenhle nejede k Sašovi..."

Zpoza keřů se vynořil vysoký hubený člověk v bílé blůze a bílých kalhotách. Měl opálený hubený obličej, huňaté obočí a velké hnědé uši. V ruce držel velkou nacpanou aktovku.

"To je on," řekl Anton.

"Kdo?"

"Člověk v bílém. Pořád chodil kolem fronty a každého si prohlížel."

"Víš co, já mu naznačím, jak se chovají tachorgové. Uvidíš, jak vypadne," řekl Vadim.

Muž v bílém mezitím došel až k oběma lovcům a pozorně si je prohlížel.

"Víte, že tachorgové napadají lidi a někdy je i vážně zraní?" zeptal se ho Vadim.

"Neříkejte," odpověděl muž v bílém. "Tachorgové? To slyším poprvé. A upřímně řečeno, o to mi nejde. Měl bych k vám prosbu. Dobrý den!" dotkl se dvěma prsty spánku.

"Dobrý den," odpověděl Anton. "Jdete za mnou?"

Neznámý hodil aktovku na zem a setřel si z čela pot. V tašce něco hluše cvaklo. Byla to velká, hodně odřená aktovka, nabitá k prasknutí, s množstvím různého řemení a lesklých západek. Aktovka se ja-ponsky řekne "tlust'och". Japonci mají vyvinutý pozorovací talent.

Přichodí pomalu řekl:

"Ano, jdu za vámi." Zavřel oči a přejel si rukama po tváři. "Je-nomže nevím, proč právě za vámi. Je to jenom náhoda, mohl bych stejně dobře za někým jiným."

"To teda máme štěstí," řekl vesele Vadim. "Opravdu, osud nám přeje."

Neznámý se na něho vážně zadíval.

"Vy jste kapitán?" zeptal se.

"Já jsem potenciální kapitán," odpověděl Vadim. "Z kinetického hlediska jsem správce podpalubí a vedoucí odborný pracovník speci-alista na tachorgy. Zoolog amatér, chcete-li..."

Vadim byl ve svém živlu a nic ho už nedokázalo udržet. Musel za každou cenu přimět cizince k úsměvu, byť jen zdvořilemu.

"Kromě toho jsem druhý pilot, ale taky amatér," pokračoval. "To je pro případ, že by kapitána náhle začaly trápit kamínky nebo se mu zablokovalo koleno."

Neznámý mlčky naslouchal. Anton tiše řekl:

"To se ti opravdu povedlo, Vadime."

Nastalo ticho.

"Jestli jsem dobře rozuměl, letíte na Pandoru," řekl neznámý a díval se na Antona.

"Ano, letíme na Pandoru," potvrdil Anton a podíval se na aktovku. "Chcete tam něco poslat?"

"Ne," řekl neznámý. "Nikoho tam neznám. Jdu za vámi s něčím jiným... Mám pro vás návrh... Jedete tam přece za zábavou, že?"

"To ano," souhlasil Anton.

"Pokud je možno lov na nebezpečná zvířata považovat za zába-vu," významně doložil Vadim.

"Bude to senzační dovolená," řekl Anton. "Výlet do vesmíru plus lov na tachorgy."

"Výlet do vesmíru," pomalu, jako by tomu nevěřil, opakoval ne-známy. "Turistika... Poslyšte, mládenci, vždyť vy vůbec nevypadáte jako turisté. Vy jste přece už na první pohled průzkumníci. Proč chce-te zrovna na obydlenu planetu? To vás tak lákají elektrifikované džungle a automaty s limonádou v poušti? Nechcete to raději zkusit s nějakou neznámou planetou?"

Mladí muži se na sebe podívali.

"Kterou planetu máte na mysli?" zeptal se Anton.

"Není to jedno? Kteroukoliv, na které ještě nebyli lidi. Nebo to už neexistuje?" Neznámý pojednou polekaně vzhlédl. Bylo zřejmé, že nežertuje, a oba přátelé se na sebe znovu podíva-li.

"Ale existuje," řekl Anton. "Takových planet je, kolik chcete. Jenže my jsme si celou zimu plánovali, jak budeme lovit na Pando-ře."

Vadim si pospíšil: "Já osobně jsem už rozdal lebky tachorgů, kte-ré jsem ještě neuložil."

"A potom, co bychom dělali na nové planetě?" ve vši zdvořilosti pokračoval Anton. "Nejsme přece vědecká expedice, nemáme ponětí o průzkumu. Vadim je lingvista a já jsem pilot hvězdoletu. No ale třeba vy máte nějakou představu..."

Neznámý sraštil huňaté obočí.

"Nemám žádnou představu," řekl prudce, "prostě musím na ne-známu planetu. A vás se ptám: Můžete mi pomoci, nebo ne?"

Vadim si začal hrát se zipem na bundě. Způsob, jakým teď ne-známy mluvil, mu nebyl po chuti - nebyl to tón, na jaký byl Vadim zvyklý. Ale situace nebyla snadná. Člověk, který jede někam za zá-bavou, může stěží přesvědčovat jiného, který potřebuje pracovat. Vadimovi chyběly argumenty, a proto se už už chystal začít se šaš-kováním, když vtom se stalo něco neočekávaného.

Z vedlejší zahrady se ozval pes. Byl to erdelteriér Trofim, starý, hloupý pes s rodokmenem a neobyčejně výrazným hlasem. Zaštěkal nejspíš proto, že mu na nos sedla vosa a on nevěděl, co s ní, ale mělo to za následek nanejdvýš podivnou změnu v cizincově chování. Jeho obličej se zkrivil strachem, jeho dlouhá postava se najednou zmenšila a cizinec uskočil stranou. Vadim nechápal, co se děje. Neznámý se zatím vzpamatoval a záměrně pomalými kroky se k nim

vracel. Na čele se mu peril pot. Vadim se podíval na Antona, ale ten se tvářil, jako by se nic nestalo.

"No tak se na to podíváme," řekl uvážlivě. "Ve druhé zóně je hodně žlutých trpaslíků s planetami zemského typu.

Mužem to zkusit třeba s EN 7031. Už se tam chystala výprava, ale odložili ji, nelákalo je to. Dobrovolníci nemají rádi žluté trpaslíky, každý touží po něja-kém obrovi... Vyhovuje vám EN7031?"

"Ano, úplně," řekl neznámý. Už se vzpomatoval. "Jenom jestli je to opravdu neobydlená planeta."

"To není planeta," zdvořile ho opravil Anton. "To je hvězda. Slunce. Ale jsou tam i planety, s největší pravděpodobností neobydlené... A jaké je vaše ctěné jméno?"

"Já jsem Saul," řekl neznámý a poprvé se usmál. "Saul Repnin, historik. Dvacáté století. Ale určitě vám budu užitečný. Umím vařit, řídit auto, šít, opravovat boty, střílet..." odmátl se. "Kromě toho vím, jak se všechno dělalo dřív. A taky umím několik jazyků - pol-sky, slovensky, německy, trochu francouzsky a anglicky..."

"Škoda že neumíte řídit hvězdolet," povzdechl si Vadim.

"Ano, to je škoda," řekl Saul. "Ale teď už to nevádí, hvězdolet umíte řídit vy."

"Nenaříkej, Dimko," řekl Anton. "Je načase, aby ses i ty dostal jednou na úplně neznámou planetu. Tancovat můžeš i na Zemi. Jen ukaž, co umíš, když se na tebe neřívají holky, ty vejtahe!"

"Já vzdychám nadšením," řekl Vadim. "Nakonec tachorgy už znám, jsou to stejně jen neohrabané potvory."

Saul se zdvořile zeptal:

"Doufám, že jsem váš souhlas nevynutil násilím? Že poletíte dobrovolně a že jste se rozhodl svobodně?"

"Jak by ne!" řekl Vadim. "Vždyť co je to svoboda? Poznaná nut-nost! A všechno ostatní jsou jen její odstíny."

"Cestující Saule Repnine!" řekl Anton. "Start je ve 12.00. Vaše kajuta má číslo tři, pokud se ovšem nerozhodnete pro číslo čtyři, pět, šest nebo sedm. Pojdte, ukážu vám je."

Saul se sehnul pro aktovku a při tom mu z podpaží vyklouzl vel-ký černý předmět a dopadl na travu. Anton zvedl obočí. Vadim se obrátil a zatvářil se stejně. Na zemi ležel těžký scorcher s dlouhou hlavní, jaký Vadim znal jen z kina. Na celé planetě nebylo víc než sto kusů této strašné zbraně, kterou dostávali jen kapitáni průzkum-ných hvězdoletů superdalekého doletu.

"To jsem ale nešika," zahučel Saul, sebral scorcher a vsunul ho pod blůzu. Potom zvedl aktovku a řekl:

"Já jsem připraven."

Anton se na něho chvíli díval, jako by se chystal něco se zeptat, ale nakonec řekl:

"Jdeme, Saule. Vadíme, uklid' doma a odnes dědovi skalpel. Je v zavazadlovém prostoru. Ten skalpel samozřejmě."

"Rozkaz, kapitáne," řekl Vadim a šel do garáže.

Člověk se nemá na nic těšit, říkal si cestou. Ostatně, kdo je to op-timista? Vzpomíná si, že v nějakém starodávném slovníku četl, že "optimista jest člověk plný optimismu". A kousek výš bylo napsáno, že "optimismus jest radostné a kladné vidění světa, kdy člověk věří v úspěch a v budoucnost". Nakonec není marné být lingvista, člověk aspoň hned ví, co co znamená. Zbývá jenom dostat do souhry radost-né a kladné vidění světa se skutečností, že na palubě je přítomen po zuby ozbrojený náměsíčník...

Vadim vzal ze zavazadlového prostoru skalpel a bioprvky a zamířil k Sašovi. Děda dřepěl pod břichem červeného rhamphorhyncha.

"Haló, strejdo!" křikl Vadim. "Tady máte nový skalpel a..."

"Děkuju, nepotřebuju," řekl starý Saša a vylezl zpod stroje. "Do-stal jsem tady tohle," poplácal rhamphorhyncha po lesklém boku. "Prý je skoro živý."

"Vy jste ho dostal?"

"Ano, od jednoho mládence, měl takový bílý oblek."

"Tak takhle je to," řekl Vadim. "To znamená, že věděl, že poletí s námi. Nebo se chtěl do Korábu dostat násilím?"

"Prosím?" zeptal se nechápavě Saša.

Vadim zamyšleně odcházel. Doma se dal do úklidu. Ložní prádlo hodil do odpadního potrubí, přepnul úklidovou automatiku na nulu, a když vyšel na zápraží, pověsil na dveře vlastnoručně vyrobený nápis: Dovolena. Prosím neobsazovat. Potom šel k Antonovi. Při úklidu jeho vily přemítal: Nakonec není vůbec nic ztraceno. Nechtěl si to nikdy přiznat, ale tachorgové se mu už pěkně dávno zhnusili. A z Pandory se staly módní lázně. Divím se sám sobě, že jsem tam vy-držel tři sezóny. Vždyť je to pod úroveň, vytahovat se s náhrdelní-kem ze zubů tachorga! A házet po Samsonovi lebkou - vždyť je to dětinskost! Samson si zaslouží něco mnohem lepšího: zaslouží si, aby byl zvěčněn. Na neznámé planetě bude přece plno neznámých živočichů. Nikdo neví, jak se jmenují, ani oni sami ne, chudáčci. Ale já to vím už teď. Já osobně jako první člověk ve vesmíru ulovím samsona lichonohého blanouchého! Nebo co takový samson chudo-zubý hřebenozadý! A hodit po Samsonovi lebkou ze samsona - to taky není k zahazení!

Když se vrátil na palouk, Koráb byl už připraven ke startu. Jeho anténa už neslídila po slunci a jinovatka z trávy byla dávno pryč.

Vadim se pohodlně usadil v průlezu a spustil nohy dolů. Díval se na Antonovu vilku s odsunutou stěnou, na nízká oblaka, v nichž se tu a tam objevovaly a zase mizely modré skvrny. Ano, příteli Samsoně, lichonohý bratře, pomyslel si mstivě. V bibli jsi přemohl lva, ale kam se hrabeš na strukturního lingvistu...! Je to ale legrace: ani by mě nenapadlo mlátit se na dovolenou někam na neobydlenou planetu, nebýt toho strejce v bílém. Jsme děsně konzervativní, dokonce i my, mladí strukturní lingvisté! Pořád nás to táhne na obydlené planety.

Na palouk vyšel erdeltertiér Trofim. Zamrkal na Vadima dobrác-kýma slzícíma očima, zív, posadil se a začal se drbat zadní nohou za uchem. Život byl krásný a mnohotvárný. Třeba takový Trofim. Je starý, hodný a hloupý, ale přitom dokáže ještě někoho polekat... Možná ale, že všichni náměsíčníci se bojí psů... Vadim se zadíval na Trofima. Proč si ale myslím, že Saul je náměsíčník? Třeba to není historik, ale špión, kterého vyslala nějaká humanoidní rasa na naši planetu... Jako je třeba Benny Durov na Tagore... A krásně by se všechno vysvětlilo. Sám se ze Země nedostane, bojí

se psů, ale musí se dostat na neosídlenou planetu, na neutrální půdu, aby za ním moh-li poslat loď. Vráť se domů a bude o nás vypravovat, jak jsme veselí, zdraví a slušní, a oni s námi hned navážou diplomatické styky...

Vadim se vzpamatoval a křikl do chodby:

"Antone, jsem na palubě!"

"Konečně!" ozvalo se zevnitř. "Už jsem myslel, že jsi dezerto-val."

Za stromy se objevil tlustý červený rhamphorhynch, který bez-hlavě kroutil ocasem a nadměrně hlučel. Děda Saša opisoval kolem Korábu čestné kolo a mával při tom z okna něčím bílým. Vadim mu zamával v odpověď.

"Start!" zavelel Anton.

Koráb se pohnul, maličko poskočil - Vadim se stačil odstrčit od země nohou - a začal stoupat vzhůru.

"Dimko!" křikl Anton. "Zavři, táhne!"

Vadim naposled zamával Sašovi, vlezl dovnitř a nechal membrá-nu, aby zakryla průlez.

2

Anton přenechal řízení kybernetickému pilotovi, založil si ruce na prsou a zamyšleně pozoroval panoramatickou obrazovku. Koráb letěl po poledníku na sever. Kolem nich se rozprostírala fialová ob-loha stratosféry a hluboko dole se bělala špinavě bílá clona mraků. Vypadala hladká a rovná, jen sem tam bylo možno tušit trhliny ob-rovských trychtýřů nad stanicemi pro makropočasi. Meteorologové popřáli severní Evropě deště a teď zaháněli oblaka jinam. Anton přemýšlel o lidech, které znal, a o jejich podivínství. Jakub Osinovský, kapitán Herkula, nesnášel plešaté lidi. "Mě nikdo nepře-svědčí," říkal vždycky. "Ukažte mi plešatce, aby to byl slušný člo-věk." Pravděpodobně měl s plešatými ty nejhorší zkušenosti, ale ni-kdy se nesvědčil jaké. A svůj názor na ně nezměnil ani tehdy, když mu za sarandacké katastrofy vypadaly všechny vlasy. Jen se bolestně usmíval a mluvil o výjimce, která i ve vesmíru potvrzuje pravidlo.

Walter Schmidt ze základny Hatteria zase nesnášel lékaře. "Šarla-táni," cedil skrz zuby s nesmírným opovržením. "Dřív léčili pavuči-nama a shnilou zmiji krví, teď mají psychodynamické pole a nevědí, co to je. A kromě toho - co je komu po tom, co já mám uvnitř? Ta-ková chobotnice tisíc let neviděla doktora, a jak je zdravá!"

Volkovovi říkali Dreadnought, a on se tak i podepisoval: Dread-nought Adamovič Volkov. Kaneko zásadně odmítal teplé jídlo, Ral-ph Pinetti věřil na levitaci a úporně trénoval... No a historik Saul Repnin se bojí psů. Je to divné, ale jeho to v mých očích nesnižuje.

Podivíni... Proč? Jsou prostě jiní. Jejich podivínství je jen vnější projev nepostižitelné tektonické činnosti v hlubinách lidské psychi-ky, kde rozum svádí boj na život a na smrt s předsudky a minulost se bije s budoucností. To jenom my bychom chtěli, aby byli všichni podle jedné šablony, pěkně poslouchali a slušně se chovali, protože na ně prostě nestačíme... Protože tihle lidi nejdou nacpat do škatulek s nálepkami odpovídajícími dětskému chápání světa. Něco jako: hodný pán, lakomý pán, nudný pán. Odporný člověk. Hlupák.

Takže vůbec není divné, že Saul se bojí psů, ani že Kaneko nejí teplá jídla. Nebo že Vadimovi nikdy nedojde, že jeho veršiky jsou někdy až trapné. Nebo že by tak mohly působit. Například na Galku.

A co já? Napřed jsem chtěl na Pandoru. Kdyby se to dověděl třeba kapitán Malýšev, podíval by se na mě udiveně a řekl by: "Jestli si chceš odpočinout, tak lepší místo, než je Země, nenajdeš. Ale jestli se ti chce pracovat, tak si vyber některou černou soustavu, třeba EN 8742, která je teď na řadě, nebo obra EN 6124, o toho mají zájem na Tagofe." A Malýšev by měl pravdu. Ale aby se na mě přestal tak dívat, musel bych říct, že jsem chtěl být s Dimkou a ten zase chtěl střílet tachorgy.

Anton se musel smát sám sobě. Proč tak složitě, kamaráde? Ve skutečnosti je to tak, že teď kdekdo lítá na Pandoru, a Galka mi jed-nou řekla, že by se tam chtěla podívat. Takhle dneska vypadá pláno-vání našich vesmírných letů, prosím. A stejně lehce se taky ty plány mění. Jenže mohl bych já přiznat Malýševovi, že to všechno je kvůli Galce?

Anton se zadíval na kytičku karafiátů, která ležela před obrazov-kou. Galko! Galko! Dýchl na pult a snažil se napsat na mizici matový kruh: Galko! Ale písmena rychle mizela a vykřičník už napsat nesta-čil. Dýchl tedy ještě jednou a vykřičník napsal zvlášť. Potom se zno-vu opřel do křesla a po sto prvé se pokusil s pomocí logiky řešit svůj základní problém: Miluju dívku, ona mě nemiluje, ale chová se ke mně přátelsky. Co s tím?

Ovšem co by se vlastně změnilo, kdyby mě začala mít ráda? Mohli bychom se objímat a líbat. Mohli bychom být pořád spolu. Měl bych z toho radost a byl bych pyšný. A to je asi tak všechno. Prostě splnilo by se mi další přání. Když se to posuzuje tak racionál-ně, tak je to dost ubohé... Jenže já jinak než racionálně uvažovat neumím. Jsem asi cynik...

Představil si Galku, jak mluví trochu přes rameno, dlouhé řasy sklopené... Ať jdou do háje s celou medicínou a psychologií... Tyhle vědy dokážou odstranit bolest, zachránit před lhostejností i před smrtí, ale na bolavou duši z neopětované lásky není léku. Zamilovanému nikdo nepomůže... A nejhorší je, že on ani nechce, aby se mu pomáhalo, to je na tom to absurdní...

"Počkejte přece, kam jdete?" zvolal Saul.

"Do pilotní kabiny," odpověděl Vadim.

"Ale no tak nespěchejte, času dost, ne? Vždyť jsme se ani pořád-ně neseznámili..."

Dveře do pilotní kabiny byly pootevřené a Anton koutkem ucha poslouchal zatím nezávaznou diskusi o tachorzích, o džungli a o teo-rii historické posloupnosti. Teď zpozorněl.

"Vy jste, jak se zdá, Vadim?" zeptal se Saul.

"Obvykle ano," vážně odpověděl Vadim. "Někdy mi ale říkají Nejstrukturnější Lingvista, jindy Létaující Buvol a ve výjimečných případech - Miláček Vadim."

"Aha... A kolik je vám let?"

"Dvaadvacet lokálně pozemských."

"Lokálně... Ano, samozřejmě... Jak jste to říkal? Lokálně po-zemských?"
"Dvacet dva. Starých hvězdných jsem se ještě neměl možnost zúčastnit."
"Aha. Já si to hned myslel. A váš otec, ten bude asi čím?"
"Čím bude? Doufám, že zůstane meliorátorem."
"Ano, ano... Rozumím, rozumím... To právě jsem měl na mys-li..."
Nastala odmlka.
"Máte tu krásný nábytek," řekl rozpačitě Saul.
Znovu odmlka.
"Ano, musí něco vydržet."
"A co vaše matka?"
"Matka? Ta je... to... staniční pozorovatelka. Pracuje na mezoja-derné stanici."
Saul nervózně bubnoval prsty po desce stolu.
"Víte, Vadime, nevšímejte si toho," řekl. "Já vím, že mluvím divně, jistě to vypadá směšně... Ale, víte, to dělá způsob života, mo-dus vivendi, abych tak řekl... Já jsem příliš úzce zaměřený odborník, zažraný do dvacátého století. Kdysi se říkalo knihomol. Věčně v mu-zeích a pořád ležím ve starých knihách..."
"To je vliv prostředí."
"Ano, ano, to je ono. Velice málo se stýkám s lidmi, až teď mi nezbylo... Znáte profesora Arnautova?"
"Ne"
"Vynikající odborník. Ale právě jako odborník zastává naprosto jiné názory než já. Požádal mě, abych prověřil některé aspekty jeho nové teorie. Nemohl jsem mu to odepřít, že? No a tak jsem musel... opustit doupě... Ano... Ale to je pořád jen o mých problémech... Vy jste, zdá se, strukturní lingvista?"
"Ano."
"Je to zajímavá práce?"
"A vy znáte nějakou nezajímavou práci?"
"Ne, to ovšem ne... A čím se zabýváte?"
"Strukturní analýzou. Ale promiňte, Saule, já jsem se odřekl vše-ho pozemského. Raději vám budu vyprávět o tachorzích."
"Ale ne, děkuju, o tachorzích ne. Raději mi vyprávějte, jak pracu-jete."
"Promiňte, už jsem řekl, že jsem se vším pozemským skoncoval. Aspoň dočasně."
"Ale jak to, skoncoval! Copak vy teď nemyslíte na svou práci?"
"Naopak, já na ni myslím pořád. Vždycky ale myslím na práci, kterou právě dělám. Teď jsem správce podpalubí a druhý pilot pro případ, že by Antona začaly zlobit ledviny nebo že by se mu zablo-kovalo koleno... Ale to už jsem myslím... No a teď se mi chce chvíli řídit Koráb."
"Prosím vás, k tomu budete mít ještě spoustu příležitostí! A po-tom, já nechci, abyste mi povídal o odborné náplni vaší práce, ale o její vnější podobě, abych tak řekl... Tak třeba ráno přijdete do práce. Je to normální pracovní den..."
"Tak dobře. Přijdu do práce, vrhnu se na počítač a přemýšlím."
"Aha... Počkejte..., na počítač? No ano, jste lingvista a vrhnete se na... A co dál?"
"Přemýšlím hodinu. Přemýšlím dvě hodiny. Přemýšlím tři hodi-ny... Pět hodin přemýšlím, a nic mě nenapadá. Tak se pustím počíta-če a jdu pryč."
"Kam?"
"Co já vím. Třeba do zoo."
"Do zoo? Proč právě do zoo?"
"Jen tak. Asi že mám rád zvířata."
"A co práce?"
"No co práce... Do práce jdu druhý den a zase začnu s přemýšle-ním."
"A zase přemýšlíte pět hodin a pak jdete do zoo?"
"Ne. V noci mě obyčejně něco napadne, takže druhý den to je-nom domýšlím. A potom shoří počítač."
"Aha. A vy jdete do zoo."
"Proč do zoo? Začne se opravovat počítač. Opravujeme ho ob-vykle do rána."
"No a potom?"
"Potom skončí pracovní dny a začíná dlouhé souvislé volno. Všichni jsou z toho na větvi, protože teď se všechno zastaví a bude se muset začínat znovu."
"No dobře. To jsou pracovní dny. Ale pracovat se přece nedá po-řád."
"Nedá," řekl s lítostí v hlase Vadim. "Já aspoň nemůžu. Nakonec se člověk vždycky dostane do slepé uličky, neví, jak dál, a musí se nějak rozptýlit."
"Jak?"
"Jak se dá. Například já jezdím na plachetních saních. Taky jezdí-te?"
"No... Nějak jsem to ještě nezkoušel..."
"Ale Saule! To vás určitě naučím! Jaký máte zdravotní index?"
"Zdravotní index? Jsem úplně zdrav... A na čem teď pracujete?"
"Na redukci dezintegrovaných struktur."
"A k čemu to?"
"Jak to myslíte?"
"No, komu to bude k užitku?"

"Každému, koho to bude zajímat. Teď se totiž projektuje univerzální translator a ten musí umět redukovat dezintegrované struktury."

"Prosím vás, Vadime, je tady na Korábu možné si poslechnout nějakou hudbu?" zeptal se Saul.

"Samozřejmě. O co byste měl zájem? Co takhle Trelli od Schee-ra? Mně se při ní výborně řídí Koráb."

"A Bach?"

"Ó, Bach! Myslím, že tu máme i Bacha. Poslyšte, Saule, myslím, že budete výborný společník."

"Proč myslíte?"

"Vždycky je přece příjemné poslouchat hudbu s někým, kdo se v ní vyzná. Máte rád Mendelssohna?"

"Vy znáte Mendelssohna?"

"Saule! Mendelssohn je nejlepší ze staré doby! Doufám, že ho máte rád! Ovšem je pravda, že se tady na Korábu špatně poslouchá. Víte, co myslím?"

"No jistě... Víte, když si vzpomenu, jak sedím u sebe v pracovně a v klidu poslouchám Mendelssohna..."

Tak se nakonec domluvili, pomyslel si Anton s uspokojením. Po-díval se na hodinky. Koráb se dostával do startovní zóny nad sever-ním pólem. Na obrazovce se ve fialové hlubině objevily tmavé tečky hvězdoletů, které čekaly na start. Anton křikl do dveří vedoucích do jídelny:

"Promiňte, že ruším. Zanedlouho startujeme. Dimko, ukaž Saulo-vi, jak se zachází s bezinertní kabinou."

Anton vyslal na kontrolní stanici žádost o program svého letu a za třicet minut, během nichž Koráb plul ve stratosféře společně s dvěma desítkami jiných velkých i malých hvězdoletů, dostal program na přechod, sedm variant programů cesty zpět a povolení k přechodu do podprostoru. Vyzval své pasažéry, aby se uložili do kabin, sám udělal totéž, zkontroloval přístroje a vydal povel ke startu.

Jako vždy, i teď bylo Antonovi hodně špatně. Celým tělem mu projížděla jedna žhavá vlna za druhou, na obličej i na zádech mu vyrazil studený pot. Zaměřeným pohledem sledoval, jak červená ru-čička trhavými skoky odměřuje na stupnici rychle se měnící zakřivení prostoru. Dvě stě riemannů, čtyři sta, osm set..., šestnáct set rie-mannů za sekundu! Prostor kolem Korábu se stále více smršťoval. Anton věděl, jak to vypadá ze strany. Černý obrys Korábu se začne mihotat, pomalíčku se rozplývá, až náhle úplně zmizí a na jeho místě vybuchuje na slunci obrovský oblak tuhého vzduchu. Teplota v okruhu sta kilometrů náhle prudce klesá. Tři tisíce riemannů. Červe-ná ručička se zastavuje.

Skončila epsilon deritrinitace a Koráb přešel do stavu podprostoru. Z hlediska pozorovatele ze Země byl teď "rozmažán" na vzdálenosti celého půldruha sta parseků mezi Slun-cem a EN 7031. A teď nastával opačný proces.

Při výstupu z podprostoru existuje vždycky nebezpečí příliš těs-ného kontaktu s nějakým tělesem s přitažlivostí. Toto nebezpečí je ovšem čistě teoretické. Pravděpodobnost kontaktu je mnohem menší než pravděpodobnost, že člověk, který vypadl nad Leningradem ze stratoplánu, se trefí přímo do komína Ermitáže. Však také Koráb úspěšně vyplul do normálního prostoru ve vzdálenosti dvou astro-nomických jednotek od žlutého trpaslíka EN 7031.

Anton si oddechl, setřel si pot z čela a vyšel ven. V řídicí kabině bylo všechno v pořádku. Prošel se podél ovládacího pultu, přešel pohledem po panoramatické obrazovce a pak vypnul automatiku pře-chodu. Na pultu před obrazovkou ležela jako předtím kytička karafiátů. Dotkl se jí a květy se rozsypaly na nazelenalý prášek. Nevydržely, pomyslel si. Kdo to má taky vydržet. Vzpomněl si na své spolucestující a vydal se do jídelny.

Jídelna byla okrouhlá a ústily do ní dveře všech osmi kajut a prů-lez do podpalubí, kde byla skladiště, kuchyně, sprcha a další prosto-ry. Anton si prohlédl stůl a křesla, poopravil kryt na odpadovém po-trubí a šel do Vadimovy kajuty.

Otevřel víko kabiny a Vadim vypadl ven jako hadrový panák. Byl bílý a mokrý jako myš.

"Je ti špatně?" účastně se zeptal Anton.

Vadim záupně pohřebním hlasem:

K trpaslíku vyletělo,
podprostorem prosvístí,
už je zase celé tělo
strukturního lingvisty.

Ale hned si roztáhl pohovku a usadil se.

"Tady vidíš, proč jsem se nestal hvězdoletcem," řekl ochraptělým hlasem a zalehl.

"Tohle říkáš pokaždé," řekl Anton. Vadim mlčel. "Půjdu k Sau-lovi."

"Ty jsi nás slyšel?" zeptal se Vadim se zavřenýma očima.

"Ano."

"Zajímavý člověk, že?"

"Nevím," řekl Anton. "Podle mě ho něco trápí."

"To určitě. Jinak bys ho taky na Koráb nevzal. Jen se domluvíme, že někam spolu pojedem, už začneš mít lidumilné sklony... Počkej, nechod' ještě..."

Anton se zastavil ve dveřích.

"Tobě nic není," řekl, "ale Saul tam určitě zkouší. Řekl bych, že je ještě horší než ty, i když je to neuvěřitelné."

Vadim na to reagoval tragickým šeptem:

"Jsi slepý! Nevidíš! Ne, nechod', mně je taky špatně... Copak ne-chápeš, co je to zač?"

"Nevím, co máš na mysli."

Vadim se konečně posadil.

"On se vůbec nevyzná v lingvistice. Doufám, že sis toho všiml."

"A ty snad rozumíš historii?"

"Neříkej mi, že tohle je opravdu nějaký knihomol! Knihomola přece poznám - jeden je na Tagoře, říkají mu Benny Durov, zeptej se na něj!"

Anton se nechtě usmál.

"Dobře," řekl. "Hlavně se ale ovládej. Já tě snáším v jakýchkoli dávkách, ale jinak dokážeš zlikvidovat kdekoho.

Neuškodilo by ti méně hříběcího optimismu a víc taktu."

"Rozkaz, kapitáne," vážně odpověděl Vadim. "Provedu, kapitá-ne!"

Anton odešel. Když šel kolem stolu, znovu se musel usmát: s Va-dimem se člověk aspoň nenudí. V kajutě číslo tři nejdřív rozložil pohovku a pak teprve otevíral víko kabiny v očekávání padajícího těla. Místo toho se zevnitř vyvalila oblaka modrého kouře. Anton uskočil.

"Copak, už je konec?" ozval se z kouře Saulův hlas.

Anton rozehnal kouř rukou a nahlédl dovnitř. Saul seděl na své aktovce postavené na výšku a kouřil černou dýmku.

Vypadal klidně a vyrovnaně.

"Není vám zle?" zeptal se Anton, ucouvl a sedl si na pohovku.

"Vůbec ne. Tak co, už můžu ven?"

"Prosím," řekl Anton.

Saul se zvedl, sebral aktovku a vyšel z kabiny.

"Jsme skoro na místě," oznámil Anton. "Zbývá jen vybrat si pla-netu a místo přistání."

Saul si sedl vedle něho.

"Jsme daleko od Země?" zeptal se.

"Sto padesát parseků. Skoro na hranici pro náš Koráb."

Vadim zařval ze své kajuty:

"Saule! Vyberte si planetu podobnou Zemi! Ve skafandru se vám určitě nebude líbit a kyslíková maska není o moc lepší!"

Anton vstal a zavřel dveře.

"Mně je jedno, jaká to bude planeta," řekl tiše Saul. "Hlavně, aby se na ní dalo dýchat..." Najednou se usmál. "To je snad nejdůležitější - aby se dalo dýchat..." Anton se na něho pozorně zahleděl. "Ale nejdůležitější ze všeho je, aby tam nikdo nebyl."

"Víte co?" řekl Anton. "Najdeme vám planetu. To je maličkost. Na palubě máme obytný komplex pro šest osob, vznášedlo, zásoby potravin pro zahájení cyklu, kvalitní radiostanice a tak dál. Pomůžeme vám zabydlet se a hned odletíme. Souhlasíte?"

Saul seděl se svěšenou hlavou.

"Ano," řekl chraptivým hlasem. "To bude nejlepší."

"Tak to bychom měli..." Anton strčil do dveří. "Já jdu do řídicí kabiny, jestli chcete, přijďte za mnou."

V pilotní kabině zapojil Anton palubní katalog a prošel si údaje o systému EN 7031. Nic zvláštního. Kolem žlutého trpaslíka obíhají čtyři planety a dva pásy asteroidů. Nejvhodnější je druhá planeta. Vypadá jako Země a je od svého slunce vzdálená jeden a půl astro-nomické jednotky. Anton předal údaje automatickému pilotovi.

Z jídelny k němu dolehly hlasy.

"Jak jste přežil přechod, Saule?"

"Jaký přechod? Nic jsem nepozoroval."

"Myslel jsem si to."

"Co?"

"Že to nepozorujete. Chcete se osprchovat?"

"Ne. Jak dlouho to ještě bude trvat?"

"Dlouho ne. Cítíte to?" Koráb sebou škubl a podlaha jim podjela pod nohama. "Dostává ho na kurs. Půjdem za Antonem, ne?"

"Nebudeme tam překážet?"

"Ovšemže ne. My jsme přece turisté. Samozřejmě že v cestovním nebo průzkumném hvězdoletu by nám to nedovolili... Proč s sebou pořád nosíte tu aktovku?"

"Má pro mě velkou cenu."

"Tak ji nedávejte na odpadové potrubí."

Anton si pozorně prohlížel planetu na obrazovce. Byla modrá ja-ko Země a zakrytá clonou bílých mraků, takže obrysy pevnin bylo vidět jen velice špatně. Jedna velká pevnina se táhla podél rovníku, druhá, menší, směřovala k pólu.

"Tak tady máte vaši planetu, Saule," řekl Anton a vzal do ruky lístek, který vypadl z dálkového analyzátoru. "Senzační podmínky. Žádný přetlak, délka dne dvacet osm hodin, hmota jedna celá jedna, škodlivé plyny tu taky nejsou, kyslíku hodně. Je tam trochu málo kyslíčnicku uhličitého, ale to vás nemusí znepokojovat."

Podíval se na Saula. Ten pozoroval svou planetu s očima navrch hlavy, až mu obočí povylezlo nahoru jako dva kosmaté oblouky. Vypadal, že se každou chvíli rozplácne. Anton byl dojat.

"Přátelé!" zvolal Vadim pateticky. "Mám nápad! Navrhuji, aby se tahle planeta jmenovala Saula!"

"Budiž," řekl slavnostně Anton.

Přitáhl si mikrofon palubního deníku a diktoval:

"Juliánský den dvacet pět čtyřicet dva devět set šedesát sedm. Druhé planetě soustavy EN 7031 bylo dáno jméno Saula podle křest-ního jména historika Saula Repnina, člena posádky."

Tento obřad ve skutečnosti neměl žádný velký význam. Planety dostávaly jména podle názvů kosmických lodí, měst, literárních hr-dinů, přístrojů a podobně, nebo to prostě bylo jen spojení hlásek, které se autorovi zdálo být dost výrazné. A kdo měl málo fantazie, otevřel si nějakou knihu, namátkou z ní vybral jakékoliv slovo a ně-jak už je přizpůsobil. Tak vznikaly názvy planet, jako Smíchovina, Obočín nebo Mela.

Ale Saul byl neobyčejně dojat, breptal "děkuju, děkuju vám, přá-telé" a tiskl Vadimovi ruku. Bylo to velmi dojemné. Mezitím planeta rostla. Když z ní na obrazovce zůstala jen pevnina-podél rovníku, Anton se zeptal:

"Tak kdepak si vystoupíme, Saule?"

Saul ukázal prstem někam doprostřed pevniny. Anton měl dojem, že při tom zavřel oči.

"Ale to ne!" protáhl Vadim. "Lepší to budete mít blíž k pobřeží!"

Všem bylo jasné, že nejmladší člen posádky se chce vykoupat. Vykoupat se v oceánu Sauly, ve vlnách, které dosud neomývaly tělo žádného pozemšťana a pravděpodobně žádné rozumné bytosti.

"No tak dobře," nepřesvědčivě souhlasil Saul. Podíval se na An-tona. "Pro moje cíle," odkašlal si, "není výběr místa podstatný."

"Vynikající!" řekl Vadim. Sedl si rychle do křesla vedle Antona. "Konec! Kapitána ranila mrtvice a byl v kritickém stavu dopraven do své kajuty. Řízení se ujímá statný, širokoplecí druhý pilot." Položil prsty na kontakty biořízení a Koráb se v tom okamžiku jako by pro-padl do propasti. Pevnina na obrazovce se začala otáčet, až se z toho zvedal žaludek.

Vadim zarecitoval:

Vše se třese napětím

jako fíkové listy.

Koráb je pod velením

strukturního lingvisty.

Saul pustil aktovku na zem a křečovitě se chytil Antona za rame-no.

"Dimko, řekni aspoň, kam máš namířeno," žádal samozvaného pilota Anton.

"Tam, kde modré vlnky laskají písek pobřeží," značně neexaktně odpověděl Vadim.

Koráb se otočil na pravý bok.

"Lehčí ruku a mňi emoci," napomínal ho Anton. "Netrefíš se na pevninu!"

"Třeba jo," zněla odpověď.

"Brzdi! Vidiš, zanáší tě to!"

"Vidím všechno!"

"Havarujeme, pane bože!" řekl Anton do prostoru.

"Jen klid, neboj," uklidňoval ho Vadim.

Obrazovka potemněla, Koráb vstoupil do atmosféry. Na mracích tuhého vzduchu zazářila duha a hned se ztratila.

"Zapoj trysky," radil Anton.

"Vím..."

"Zase tě to zanáší! A máš velkou rychlost!"

Vadim rychle řekl:

"Jestli mi to sebereš, tak nejsi kamarád!"

"Vadíme, prosím vás, dávejte pozor," přidal se Saul.

Kolotoč na obrazovce najednou přestal. Ukázalo se bílé pole, po-tom obrazovka potemněla a zhasla. Koráb sebou trhl.

"Hotovo," řekl Vadim. Protáhl se a zammul si ruce.

"Co je hotovo?" zeptal se Saul. "Havarovali jsme?"

"Přistáli jsme," řekl Anton. "Vítáme vás na Saule."

"Ale vy nejste moc dobrý pilot," obrátil se Saul k Vadimovi.

"To teda není," souhlasil Anton. "Víš, o kolik ses odchýlil? Nej-mňi o dvě stě kilometrů. Ovšem obrazovku jsi vypnul, na to jsi neza-pomněl."

"To je zvyk," nedbale pronesl Vadim.

Anton vstal.

"Mimochodem, co je to fíkový list?" zeptal se.

Vadim vstal také.

"To je, kamaráde, problém. Existuje takové archaické spojení ,třást se jako fíkový list'. No a fíkový list - to byla taková velká pánev," ukázal rukama rozměry, "na které se sušily fíky. A když se zahřála, tak fíkový list vibroval."

Saul nevydržel a dal se do smíchu. Smál se, až se za břicho popa-dal, a utíral si slzy velkými dlaněmi. Oba mladíci se na něho chvíli nechápavě dívali, ale pak se rozesmáli taky.

"To je legrace, co?" kuckal se smíchy Vadim.

"Moment, Saule, ale proč se vlastně smějete?" ovládl se Anton.

"Ach jo," smál se Saul dál, "kdybyste věděli, jak jsem rád, že jsem na své planetě..."

Ted' se přestal smát Vadim.

"No, upřímně řečeno," řekl důstojně, "diachronie není moje spe-cializace. Já se zabývám především strukturní analýzou."

"Výborně," řekl Anton. "Tak už pojďte."

Vyšli z řídicí kabiny. Vadim držel Saula za loket a vysvětloval mu:

"To není můj výklad, abyste si nemysleli! Takhle se to běžně vy-světluje."

"To nic, to nic," řekl rychle Saul a zvažněl. "Víte, ten váš výklad je tak vzdálený realitě, že jsem se nemohl udržet.

Promiňte, jestli jsem se vás dotkl..."

"A co si o tom myslíte vy?" nedal se odbýt Vadim.

Saul netrpělivě odpovídal: "Výraz ,třást se jako fíkový list' prostě neexistuje. Já znám jen obrat ,třást se jako list osiky' a potom ,zakrývat něco - třeba hanbu nebo nepříjemnost - fíkovým lis-tem'."

"Ale zakrývat něco listem - to je hodně primitivní metafora, nemyslíte? Asi to souvisí s padáním listů ze stromů na zem.

Jenže fíkový list přece není list ze stromu, tak jak by se s ním mělo něco zakrývat! To je teda divný!"

Anton otevřel membránu průlezu. Dovnitř chlístí silný mrazivý vítr. Saul odstrčil Vadima a zvolal:

"Počkejte! Pusťte mě, prosím vás."

Anton, který už byl jednou nohou venku, se zastavil. Saul se tlačil ven se scorcherem nad hlavou.

"Chcete být první?" usmál se Anton.

"Ano, ano," rozčileně drmolil Saul. "Bude to tak lepší."

Prolezl úzkým průlezem a vyskočil. Anton, který lezl za ním, do něho strčil hlavou.

"Tak jdeme, Saule," pobídl ho.

Ale Saul stál jako socha. Zezadu strkal Antona do zad netrpělivý Vadim.

"Tak mě přece pusťte, Saule!" žádal znovu Anton.

Saul nakonec uhnul a Anton vylezl ven. Kolem se rozprostírala sněhová pláň, na kterou pomalu, ve velkých chomáčích padal další sníh. Koráb stál v nízké prohlubenině mezi nevysokými pahorky, které sotva znatelně narušovaly jednotvárnost bílé roviny. Pod no-hama na ně zpod sněhu jukala krátká bledě zelená tráva a plno drob-ných modrých a červených květů. A deset kroků od nich leželo na zemi tělo člověka s lehkým popraškem sněhu.

Vadim se protáhl průlezem a hned se obrátil k Saulovi:

"Nejlepší by bylo si to ověřit v nějakém starém slovníku, jenže na palubě..."

Ale Saul ho neposlouchal. Stál napjatý jako struna, scorcher držel připravený ke střelbě a oči mu těkaly z místa na místo. Vadim se rozhlédl a uviděl tělo ve sněhu.

"No nazdar," protáhl překvapeně.

Anton přistoupil k ležícímu, ale Saul zůstal stát. Doufám, že jsem ho nesrazil při přistání, s hrůzou si pomyslel Vadim.

Všechno se v něm sevřelo, vrhl se za Antonem a naklonil se spolu s ním nad ležící tělo. Sotva se podíval, napřímil se a ostražitě se rozhlédl. Kolem nich se táhly řady jednotvárných pahorků, zasněžených a úplně stejných, obloha byla zatažená nízkou visícími mračny a jen daleko na obzoru se daly tušit nejasné obrysy horského hřebenu. To je ale smutná pla-neta, pomyslel si Vadim.

Pole i hory,

všechno tiše ukradl sníh...

Najednou bylo všude pusto.

Anton poklekl a opatrně se dotkl ruky ležícího člověka. Ruka by-la bílá a úzká, s tenkými úbělovými prsty a s nehty potaženými zla-tem.

"Tak co?" řekl Vadim a polkl.

Anton se zvedl a pečlivě si setřel sníh z holých kolen.

"Zmrzl. Před pár dny. A je strašně hubený."

"Je nějaká naděje?"

Anton zavrtěl hlavou.

"Je zmrzlý na kámen."

"Na kámen..." opakoval Vadim. "Jak se to mohlo stát? Podívej se, vždyť je to ještě kluk..." přinutil se pohlédnout mrtvému do tváře. "Podívej, je podobný Valerkovi. Pamatuješ se na Valerku?"

Anton mu položil ruku na rameno.

"Ano, je podobný Valerkovi," řekl tiše.

"Děsně jsem se vylekal. Myslel jsem, že jsem ho srazil při přistá-vání."

"Ne, ten už tady leží několik dní, neměj starost. Byl tak slabý, že nemohl dál, a zmrzl."

"Poslyš, Antone, a proč je jen v košili?"

"Nevím. Pojdme dovnitř."

Vadim se nehýbal.

"Tohle nechápu. Znamená to, že nejsme první?"

Ohlédl se po Saulovi, ale ten tam nebyl.

"Třeba se mylíš, Antone. Možná že se mu dá ještě pomoci."

"Pojď, pojd', Dimko. Jdeme."

"A jak se sem..."

"Jak to mám vědět?"

Vtom uviděli Saula. Šel pomalu do mírného svahu, klouzalo mu to po umrzlém sněhu. Byl zamračený, na tvářích mu tály velké vloč-ky sněhu a nohy měl až po kolena obalené sněhem. Přišel k nim, vyndal z úst vyhaslou dýmku a řekl:

"Je to zlý, mládenci. Tamhle jsou ještě čtyři."

Podíval se na mrtvého.

"Taky svlečení. Co chcete dělat?"

"Pojďme dovnitř," řekl Anton, "musíme se poradit."

V jídelně se usadili do křesel a chvíli jim nebylo do řeči. Vadi-movi zašlo za nehty a pocí-toval nutkavou potřebu mluvit.

"To je teda planeta," řekl a stiskl čelisti. "Slyšeli jste někdy o ně-čem takovém? Kdo je to? Odkud jsou? Proč jsou tady, a ještě k tomu mrtví? Vždyť tady nikdo nikdy nebyl! Aspoň se to všude píše. A co ten kluk? Jak ten se sem dostal?"

Umlkl a zavřel oči, jako by chtěl odehnat obraz mrtvé tváře pod sněhovým popraškem.

Anton se zvedl z křesla a začal obcházet stůl se svěšenou hlavou. Saul si nác-pával dýmku.

"Můžu si zapálit?" dovolil se.

"Jistě, jistě," řekl Anton roztržitě. Zastavil se a řekl hlasem zvyk-lým dávat příkazy:

"Teď mě poslouchejte. Vznášedlo máme. Vezmeme proviant a šatstvo a obletíme to tady kolem. Na těch kopcích můžou

být ještě živí."

Tento nový tón Vadim u svého přítele neznal. S nepokrytým zájmem si ho prohlížel. Anton si toho všiml.

"Jak vidíte, přátelé," řekl o poznání vlídněji, "na turistiku to ne-vypadá. Nastalo to, čemu se říká mimořádné okolnosti.

A vypadá to, že mi nezbude než vydávat rozkazy, které vy budete muset plnit." Podíval se na Saula a rozpačitě rozhodil rukama. "Uznejte, Saule, že se nedá nic dělat..."

"Jistě," souhlasil Saul. "Samozřejmě. Já se vším souhlasím, kapi-táne. Dávejte nám rozkazy."

"A ty už víš, co v tom je?" zeptal se Vadim.

"To snad později. Nej dřív musíme vypěstovat vznášedlo. Pojď, Vadime."

Saul odložil dýmku, vstal a urovnal si na rameni řemen scorche-ru.

"Díky, Saule, zvládnem to sami," řekl Anton.

"Nebudu vám překážet a rád bych to viděl," řekl Saul.

Vynesli z Korábu vejce a položili ho opodál na návrší. Sníh padal hustěji, vločky studily do tváří a Vadim si je vztekle rozmazával po obličejí. Foukal vítr a Vadimovi bylo zima, jen když se díval na An-tona, jak pomalu a pečlivě upevňuje aktivátory na hladký povrch mechanického embrya. Vítr jim spaloval ruce a nohy a Vadim si na-jednou představil, jak se někde kousek od nich potácejí sněhem a propadají do závějí bosí lidé v dlouhých šedivých košilích.

Anton se zvedl a dýchal si na mrazem zčervenálé ruce.

"Zdá se, že je to v pořádku," řekl. "Zkontroluj to, Dimo!"

Vadim obhlížel rozmístění aktivátorů. Všechno bylo v pořádku. Obrátili se a šli ke Korábu; Saul se jich držel jako stín.

Koráb už zase nabíral energii: tyčil se jako černá hora na bílém pozadí a jeho po-hyblivá kopule vyhledávala svit neviditelného slunce EN 7031. Ces-tou utrl Vadim několik květů a hned mu jich přišlo líto. Jak jsou ubohé a bledé!

Živé i mrtvé,

všechno tiše ukradl sněh...

Najednou bylo všude pusto.

Sníh padal stále hustěji, a když přišli ke Korábu, Saul řekl:

"Za chvíli to tu všechno zapadá sněhem. Neměli bychom je tady nechávat."

"Proč ne?" zeptal se Anton. "Vždyť jsou beznadějně mrtví."

"Právě proto. Měli bychom přijít na to, proč umřeli."

"Zmrzli," řekl důrazně Anton. "Takže nějaké prohlížení je k ni-čemu."

"Myslel jsem...", začal znovu Saul, ale zarazil se a vlezl dovnitř.

V jídelně se k němu Anton obrátil:

"Pochopte mě, já nejsem kvalifikovaný lékař... Nechce se mi do toho..."

"Rozumím," přikývl Saul.

"Vadime," vydával další příkazy Anton, "sbal všechny zásoby. Saule, vy jste říkal, že umíte šít. Musíme ušít pro nás i pro ně nějaké oblečení. A já vyberu léky."

Kombinězy byly všechny stejné, ale postavy členů posádky byly tak rozdílné, že nezbylo než oblečení pro Saula natáhnout a pro An-tona podstatně zmenšit. A tady se ukázalo, že Saul šít neumí. Rozpa-čitě obracel v ruce ultrazvukovou šičku, roztahoval obleky a zase je skládal a provinile při tom pokukoval po Antonovi. Potvrdilo se, že historikové neznají základní věci ze současnosti, zato však perfektně vědí, jak se co dělalo dřív. Nakonec to nevydržel Vadim, vzal Saulo-vi šičku z ruky a ukázal mu, jak se s ní zachází. K jeho údivu se Saul projevil jako učenlivý žák a za chvíli už se každý mohl věnovat své práci.

"Proč myslíte, kapitáne, že někdo zůstal naživu?" zeptal se Saul, aniž zvedl hlavu od své nové práce.

"Nemyslím, jen doufám," odvětil Anton.

Vadim naskládal jídlo do vaku a přisedl k nim.

"Ti čtyři jsou taky mladí?" zeptal se.

"Ano," řekl Saul. "Skoro děti. Nebo výrostci. O mnoho mladší než vy."

"Před pěti lety jsme s kluky chtěli vzít loď a letět na Tagoru," ře-kl Vadim. "Samozřejmě nám loď nedali... Možná že tihle měli větší štěstí."

"Těžko," odporoval mu Anton. "Loď dostane jen pilot s velkou praxí. A kolik mohli tihle nalítat? Vždyť jsou to děti.

Vůbec tomu nerozumím. A co ty pozlacené nehty? A ty košile na nahém těle! A hlavně - jak se sem dostali?"

"Velice snadno," řekl Vadim. "Někdo se chystal k letu, nechal hvězdolet bez dozoru, oni ho v noci ukradli a odstartovali. Prostě hra na dobyvatele vesmíru. Tady přistáli a zabloudili. A začalo mrz-nout."

"To je ovšem naprosto vyloučeno," oponoval Anton. "Kdyby se něco takového stalo, já bych se o tom přece dověděl. Tihle zemřeli před pár dny. To by na Zemi bylo už dávno vyhlášeno globální pát-rání."

"Možná že jsou tu s nimi dospělí."

Anton chvíli mlčel.

"Tak půjdeme hledat dospělé," řekl nakonec.

"Mě zaráží pořád jedna věc," řekl Vadim. "Ty příšerné košile."

"To nejsou košile," řekl neočekávaně Saul.

Oba mladíci se k němu překvapeně obrátili.

"To jsou pytle. S dírami pro hlavu a pro ruce. Hrubé jutové pytle. Teď už se takové nedělají," usmál se nevesele.

"Chápejte, Vadime, ti kluci by se spíš dostali ke scorcheru nebo k batysféře než k takovému pytli. Ty se používaly velice, velice dávno. A mně se vůbec nelíbí, že kromě těch pytlů na sobě neměli vůbec nic."

Vadimovi se udělalo zle. Připadal si jako v příšerném snu. Jutové pytle, které se používaly tak hrozně dávno! Neměl pocit nebezpečí, spíš cítil hrůzu a děs. Jako by mu před očima začal stárnout člověk a zakrátko byl z něho vetchý,

vrásčitý stařec. Otřásl se a pocit děsu zmizel. Saul vzal jednu kombinézu, roztáhl ji a pečlivě si ji prohlížel.

"Proto taky s vámi nesouhlasím. Obávám se, že to jsou místní obyvatelé. Nevím, jak bych vám to měl vysvětlit... Totiž v éře juto-vých pytlů se děly různé věci... Já osobně si myslím, že tyhle mlá-dence někdo svlékl do naha a nechal je v téhle ledové pustině... Zkuste si to, Antone."

Anton si vzal podávanou kombinézu.

"To podle vás znamená, že na Saule existuje původní civilizace?" zeptal se nedůvěřivě. "A že tu právě prožívají éru jutových pytlů?"

"Jak to mám vědět, kapitáne? Říkám jenom to, co vidím. A vidím jutové pytle, o kterých vím, že se v současné době na Zemi nepouží-vají. Ergo - nejsou to pozemšťané. Možná že je někdo okradl. Nebo jsou to náboženští fanatici, kteří se šli poklonit svatým ostatkům. Na znamení pokání měli na sobě jen pytle, dostali se do sněhové bouře - kdoví, jak to bylo..."

Vadim všechna ta stará slova spojená s náboženstvím kdysi sly-šel, ale nedokázal si je spojit s ničím konkrétním. Bylo mu to všech-no neobvykle vzdálené a jen si mimoděk pomyslel, že Saul je opravdu odborník. Už ho to však tolik nepřekvapovalo.

"Pardon," vmísil se do debaty. "Tak vy říkáte, že je tu civilizace. Takže my jsme si vyjeli na výlet a jen tak mimochodem jsme objevili planetu s lidskou civilizací. A tomu vy věříte?"

"Mimochodem... ", řekl Anton zamyšleně. "Opravdu mimochodem? Vždyť EN 7031 je ve výzkumném programu."

"Ano, to jsi říkal. Jenže expedice neodletěla."

"Expedice neodletěla. A kromě toho EN 7031 je v seznamu hvězd, které leží na předpokládané dráze Poutníků."

"O tom jsem nikdy neslyšel," řekl Vadim.

"Ale já ano, je to seznam Gorkovského-Badera. Takže šance najít tady civilizaci existují, Vadime. Možná že má Saul pravdu a že jsou to místní kluci. Ale jestli nějak souvisejí s Poutníky, to už je zase jiná věc."

Vadim seděl s lokty opřenými o stůl a s hlavou v dlaních. Takže civilizace. Prosím, pak by to opravdu mohly být oběti loupežného přepadení... Ale vždyť je to nesmysl! Zdraví šestnáctiletí kluci se nechají jen tak svléknout a pokorně pomrzou! A že by to byli nábo-ženští blouznivci? Podle jeho zkušeností z četby je náboženský fana-tik hubený, plešatý a otrhaný stařík se šílenýma očima a s ohromným rezavým řetězem přes prsa. Ne, fanatici to nebudou... Nebo že by to byli Poutníci? To určitě. V jutových pytlích. Vzpomněl si na kyklop-ská zařízení, která Poutníci zanechali na Vladislavě, a zmocnilo se ho zoufalství. Tohle se mu stávalo vždycky, když měl před sebou neřešitelnou záhadu.

"Antone," řekl. "Co vznášedlo?"

Anton se podíval na hodinky.

"Už to bude," řekl. "Jdeme. Oblečte se a každý vezte jeden pytel s jídlem a s oblečením."

"Počkejte ještě," řekl Saul. "Snad bychom se měli domluvit, co přesně budeme hledat."

Vadimovi se zdálo, že Anton váhá.

"Budeme přece hledat lidi, kterým se něco stalo."

"A co když už žádní postižení nezbyli? Mám na mysli variantu s lupiči."

"V tom případě bych se dlouho nerozmýšlel," řekl Vadim.

"V každém případě vás žádám," reagoval Anton, "abyste nedělali nic bez mého příkazu." A postoupil k průlezu.

"Vy si neberete zbraně?" zeptal se Saul.

"Nebudeme je potřebovat," odtušil Anton.

"A mrtvol je tu už dost," přizvukoval mu Vadim.

Vyšli z Korábu a propadli se do hluboké závěje. Vznášedlo bylo za bílou stěnou padajícího sněhu sotva vidět. Byl to antigravitační kluzák značky Kovářik, výkonný šestimístný stroj, používaný všemi průzkumníky vesmírných dálav. Tyčil se na okraji velké jámy, z níž stoupala hustá pára, jeho hladké boky byly ještě teplé a uvnitř bylo dokonce horko. Naházeli vaky jeden po druhém do zavazadlového prostoru a šli do strojovny, do níž pronikalo světlo vnějšími ochrannými skly.

"K čertu," řekl náhle Anton. "Promiň, Dimko, prosím tě. Vždyť ty budeš potřebovat analyzátor, kvůli překladu."

"Kvůli jakému překladu?" zajímal se Saul.

Vadim se podrbl na nose.

"Analyzátor ještě ne," řekl pomalu, "napoprvé postačí mnemo-krystaly. Někdo pro ně bude muset dojít."

"Ach jo," povzdychl si Anton a lezl ven ze vznášedla. "Kolik jich budeš potřebovat?"

"Jeden pár bude stačit. Hlavně vem ty s přísavkami, abychom je nemuseli držet v ruce."

Anton se rozběhl sněhem ke Korábu.

"O čem jste to mluvili?" informoval se Saul.

"Budeme se přece muset nějak dorozumět, pokud najdeme nějaké lidi," vysvětloval Vadim.

Zapnul motor, lehce s kluzákem povyletěl a pak s ním opět dose-dl na zem.

"A vy si myslíte, že to půjde jen tak?" řekl s nedůvěrou v hlase Saul.

Je to přece jenom cvok, pomyslel si Vadim. Nakonec asi do vše-rejška opravdu seděl někde v knihovně a jenom občas si pustil Men-delssohna.

"Saule," řekl. "Od té doby, co vyšly Sugimotovy práce, je doro-zumění s humanoidy čistě technická záležitost. Copak se nepamatujete, jak se Sugimoto domluvil s Tagorany? To byla přece úžasná věc, hodně se o tom psalo i mluvilo..."

"Jak by ne," nadšeně přizvukoval Saul. "Na to se přece nedá za-pomenout! Já jsem si jenom myslel..., že... é... to dokáže jen Sugi-moto."

"Nesmysl," řekl Vadim opovržlivě. "To dnes dokáže i ten nejpo-slednější strukturní lingvista."

Anton se vrátil, podal Vadimovi pouzdro s krystaly a sedl si na své místo.

"Jed'," řekl.

"Poslyš," řekl Vadim a díval se na sotva znatelnou vyvýšeninu nedaleko Korábu. "Neměli bychom je nechávat jen tak. Měli bychom je pohřbít."

"Ne," řekl Anton. "Myslím, že právě na tohle nemáme právo."

Vadim pochopil. Nejsou to naši mrtví a nemáme právo je pohřbívat podle našich zvyklostí. Chopil se řídicí páky a zapnul motor. Stroj se plynule vznesl nad závěje a vrhl se do bílé mlhy.

Vadim zkorigoval stabilitu stroje. Letěli proti vířící sněhové stěně, kterou pilot vnímal jako bílou tisícíocasou kometu, jejíž střed mu pomalu plaval před očima. Zapnul lokátory.

"Co je to za obrazovky?" zeptal se zezadu Saul.

Vadim vysvětloval:

"Jednak nic nevidím, jednak můžou být zasypaní sněhem."

"Rozumím," poděkoval Saul. Vznášedlo vyskočilo náhle z vánice a octlo se nad zasněženou, zvlněnou rovinou. Vadim pomalu přidával. Motor hučel a pod ním zběsile ubíhaly dozadu bílé vrcholky pahorků. Obloha byla bílá, nízko nad obzorem prosvítala oslepující skvrna EN 7031 a na severu se začaly zřetelně rýsovat obrysy skalnatých hor. Místní slunce se pomalu sunulo napravo a dozadu - vznášedlo se pohybovalo po desetikilometrovém oblouku kolem Korábu. Vepředu, vpravo i vlevo nebylo nic než nízké pahorky. Anton najednou zvolal:

"Podívejte se, stádo!"

Vadim přibrzdil a zastavil. Vznášedlo viselo nad zemí bez pohybu. V úžlabině mezi pahorky se rychle pohyboval houf nějakých zvířat. Byli to nevelcí čtvernožci, vypadali jako bezrozí jeleni, a běželi, skákali, propadávali se do sněhu a zase skákali, zjevně už z posledních sil. Hlavy s dlouhými černými nosy zakláněli dozadu a jejich tenké dlouhé nohy vázly v závějích. Jak padali, rozvířovali mračna sněhu a při každém skoku se prohýbali v zádech. Za nimi zůstávala brázda rozrytého sněhu, po které se na dlouhých kostnatých nohách hnalo několik obrovských ptáků připomínajících pštrosy. Jen jejich zobáky se od pštrosích značně lišily - byly velké, silné a zahnuté a svědčily o dravcích choutkách jejich majitelů.

Vadim se spustil dolů a dál letěl podél úžlabiny. Stádo proběhlo pod vznášedlem, aniž si ho všimlo, ale zato ptáci - byli tři - se rázem zastavili, přisedli k zemi, zvedli hlavy a rozevřeli své hrozné zobany. To by se to střílelo, pomyslel si Vadim, to by byla štvance! Znovu zvedl vznášedlo a zapnul skokovou automatiku. Docela blízko, div že nepoškrábaly spektrolyt ochranného skla, zacvakaly zobaňky těch příšer, ale okamžitě zmizely. Teď se kluzák hnál vpřed ve dvoukilometrových skocích, z jejichž vrcholku bylo pokaždé znovu vidět, že kolem dokola se táhne sněžná poušť bez konce.

"Je to zlý," zabručel Saul.

"Proč?" zeptal se Anton.

"Ti ptáci..."

To je teda civilizace, pomyslel si Vadim. Nedokážou zorganizovat normální pátrání. A ještě nechají kluky odejít beze zbraní. Teď už je jasné, že beze zbraně se tu přežít nedá...

Vznášedlo dokončilo desetikilometrový okruh a začalo nový, dvacetikilometrový. Za chvíli Anton řekl:

"Tak tamodtud jsou, vidíte... Třicet stupňů vpravo!"

Na okraji roviny pod šedomodrou masou horského hřebenu bylo vidět nejasné skvrny pravidelných tvarů.

"Vypadá to na nějaké větší osídlení," řekl Saul. "Nemáte tu dalekohled?"

Spektrolyt ochranného skla světlo rozptyloval, ale Vadim, který se chopil dalekohledu, jasně rozeznával obrysy budov, zubatých zdí a jakýchsi kupolí či věží.

"Město," řekl. "Co teď?"

"Město?" opakoval Saul. "To je zajímavé. Jak je to daleko?"

"Asi patnáct kilometrů."

"Aha, takže ke Korábu je to asi třicet... Při jisté výdrži je možné to zvládnout dokonce bosky..."

Vadim se otřásl.

"V životě by mě nenapadlo to zkoušet," zahučel.

Vznášedlo viselo asi dvacet metrů nad zemí a jen sotva znatelně se občas zachvělo pod nápořem větru. To je teda organizace, myslel si Vadim. Jak to, že je nehledají? Kde jsou kluzáky a vrtulníky? Pár desítek kilometrů od města zmrzou lidi, a tady není živé duše kromě těch ptačích oblud. Že už je dávno nevymlátili! A proč zase Anton nic neříká? Proč váhá? Proč bychom se nemohli ukázat ve městě a vysvětlit jim, co mají dělat? Formality pro první setkání jsou tady na draka. Podíval se na Antona.

"Tak co, kapitáne?" řekl.

Anton se vzpamatoval.

"Upřímně řečeno," řekl, "mám dojem, že teď bychom se měli vrátit na Koráb. Ale... Jed'. Zastav někde blízko. A drž se trochu výš."

Vznášedlo překonalo vzdálenost od města třemi skoky, ale už na konci druhého bylo Vadimovi jasné, že jednak tohle není město, jednak že tady se o zmizelého chlapce nikdo zajímat nebude.

"Něco tady vybuchlo," ozval se za Vadiniovými zády Saul.

Vznášedlo zůstalo viset nad okrajem obrovské prohlubně, která vypadala jako jícen sopky. Obrovitý trychtýř byl v šířce nejméně půl kilometru až po okraje plný kouře. Kouř byl šedomodrý, líně se válel, vytvářel nevidané útvary a byl určitě těžší než vzduch, protože nad strží nebylo vidět ani jediný proužek stoupající vzhůru. Ze strany vypadala oblaka kouře jako hustá tekutina. K okrajům strže se tiskly trosky zasypané sněhem. Ze závějí trčely zbytky různobarevných plechových plátů, zkroucené kovové konstrukce, překocené věže a pomačkané oblity kupolí.

Vadim hleděl ohromeně dolů. Saul si bručel pod nos:

"No jistě, tohle známe... Bombardování... Vybuchly sklady... A docela nedávno, ještě tam něco hoří..."

Vadim kroutil hlavou.

"V takovém městě těžko kdo bude, všichni určitě utekli. Ale jak to, že jsme našli jen těch pět?"

"Ostatní jsou tam," ukázal Saul dolů do strže.

"Tohle má být civilizace?" vrčel Vadim. "Co je to za nesmysl? Takové pokusy se přece nedělají ve městě!"

Anton řekl potichu:

"Tamhle jedou nějaké stroje."

Ód severu se ke strži táhla úzká, odtud sotva znatelná stuha cesty. Po ní se pomalu, jeden za druhým pohybovaly temné body. Aha, řekl si Vadim, ještě není všechno ztraceno. Obrátil vznášedlo, přeletěl strž a octl se nad perfektní silnicí, která ústila přímo do mračen dýmu. Po silnici jela nekonečná kolona strojů, která zabírala celou její šířku. Stroje se táhly jako neprostupná hradba ze severu, jen ze severu na jih: ploché zelené stroje, které vypadaly jako osobní vozy na atomový pohon, ale bez ochranného skla; malé modrobílé tahače s dlouhým ohonem prázdných otevřených plošin; oranžové stroje, které vypadaly jako terénní syntezátory; ohromné černé věže na pásech a malé stroje se širokými roztaženými křídly. Valily se jako nepřekročitelná řeka, jeden za druhým, beze spěchu a klidně, zachovávaly stále stejné vzdálenosti a jeden za druhým mizely v šedivém kouři strže.

"To jsou jen automaty," řekl Vadim.

"Ano," přisvědčil Anton.

"Ale někdo je sem musí posílat. Asi na záchranné práce. Takže na druhém konci silnice budou lidi." Vadim se zarazil.

"Poslyšte, Saule, byly takové stroje už v éře jutových pytlů?"

Saul neodpověděl. Hleděl dolů jako očarován a ve tváři měl výraz nadšení a obdivu. Podíval se na Vadima.

"To je úroveň, to je technika!" řekl. "A kolik jich je! Nemá to konce!"

Vadim se podíval a také se podíval dolů.

"No a co?" řekl. "Jo tak! Že je jich hodně! No to ano, až zbytečně moc. Na postavení nového města by takových kyberů stačilo tak asi deset."

Znovu se podíval na Saula, ale ten zamrkal:

"Ale mně se to líbí, je to krásné! Copak nevidíte, jaká je to krá-sa?"

"Vadime," řekl Anton, "pusť to podél silnice. Musíme tomu přijít na kloub."

Vadim zatáhl za řídicí páku. Proud strojů se slil v jednolitý pestrý pás.

"Teď je to teprve krása," řekl Vadim. "Ale vy jste mi neodpověděli, Saule. Jak jdou dohromady jutové pytle s touthle technikou?"

"Proč by nešly? Z rozbombardovaných měst utíkali lidi úplně bez ničeho. Vás ty pytle nějak zajímají. Tak abyste věděl, jutové pytle existovaly několik století. Je to levná a šikovná věc, třeba na nošení dříví."

"Jakého dříví?"

"Dříví je ze dřeva, kdysi se s ním například topilo v lázni."

Proud strojů neměl konce a silnice taky ne. Po jejích obou stranách se až k obzoru táhla netknutá zasněžená rovina.

Vadim zvýšil rychlost. Nějak to nedává smysl, přemýšlel. Jedou do kouře a dýmu jako do propasti. Představil si rozměry strže a množství strojů, které do ní vjíždějí. Nějak to nehraje. Samozřejmě, nejsem technik. Nor-mální humanoid z Tagory - tam jsou všichni technici - by si mohl myslet, že tohle je docela slušně velký dopravník se součástkami pro nějaký středně velký stroj, který se montuje v podzemí. A třeba pros-tý pastýř z Leonidy by byl přesvědčený, že to jsou stáda dobytka hnaná z pastvy přímo na jatka.

"Antone," řekl. "Dovedeš si představit, jak by reagoval v téhle situaci Leonid'an?"

Anton řekl:

"Hloupý Leonid'an by předstíral, že je mu všechno jasné. Ale chytrý by řekl, že má málo informací."

Ano, my máme také málo informací. Všechny stroje jedou na jih, a ani jeden se nevrací. Pokud skutečně stavějí nové město, tak ho stavějí ze sebe. A konečně proč ne, to by bylo vysvětlení!

"Poslyšte," řekl najednou Saul, "já z toho začínám dostávat strach. Kolik cesty už máme za sebou? Aspoň čtyřicet kilometrů. A oni pořád jedou."

"Spíš by je měli poslat za těmi běženci," řekl Vadim.

"To těžko," odporoval Saul. "V takovém zmatku se nikdo nestará o jednotlivce."

"Jak to? Tak pro koho stavějí to město? Těm klukům už nebude k ničemu!"

Saul mávl rukou.

"Když to bouchlo, zahynuly desetitisíce takových chlapců. Je mi jich líto, ale on na ně opravdu není čas."

To Vadima rozpálilo, až kluzák uskočil stranou.

"Tak mám dojem, Saule, že to vaše knihomolství a historie vám lezou na mozek, promiňte. Jak můžete takhle uvažovat? Nakonec ještě budete tvrdit, že účel světí prostředky."

"A proč ne," řekl Saul chladně. "Někdy ano."

Vadim se ovládl. Je to troglodyt, řekl si. Ale takhle ho nechat bez kalhot ve sněhu, to by určitě volal všechny tyhle mašiny na pomoc. V tom okamžiku zahlédl Vadim polní cestu odbočující od silnice a prudce přibrzdl.

Polní cesta se vinula mezi vrcholky na východ od silnice jako stuha.

"Tohle je první odbočka," řekl Vadim. "Zkusíme to po ní?"

"Stojí to za to?" namítal Saul. "Co tam může být?"

Anton mlčel. Co pořád váhá, podrážděně si pomyslel Vadim. Ja-ko by to ani nebyl on.

"Tak co bude?" ozval se nahlas. "Já navrhuju, aby se jelo dál."

"Já taky," přidal se Saul. "Vrátit se můžem vždýcky."

"Dobře, leť rovně," nerozhodně řekl Anton. "Ačkoliv..., uvědomte si... Dobře, leť dál."

Vadim znovu zamířil podél silnice.

"Co je to s tebou, Antone?" zeptal se. "Váháš jako bohatýr na rozcestí! Dám se vpravo, ztratím vznášedlo, dám se vlevo, ztratím hlavu..."

"Jeď a koukej, abys viděl," odpověděl Anton klidně.

Vadim pokrčil rameny a demonstrativně se díval před sebe jako špatně vyřezaný svatý. Za pět minut uviděl šedivou skvrnu.

"Zase ta jáma s kouřem," řekl.

Byla to úplně stejná strž. Její okraje byly poprášeny sněhem a převalovala se v ní stejná oblaka dýmu, ale nepřetržitý proud strojů vycházel zevnitř.

"Čekal jsem něco podobného," řekl Anton.

"A zase tady není ani noha," řekl rozmrzele Vadim. "Zase se nic nedovíme."

Něco ho napadlo. Podíval se na kompas a sehnul se k okulárům. Na okrajích jámy chyběly rozvaliny - byla to zřetelně jiná strž.

"Je to přízračné," řekl Saul. "Vyjíždějí z kouře a zase se do něj vrací."

"Vraťme se," naléhal netrpělivě Vadim. Upřel pohled na Antona, ale ten se tvářil pořád stejně nerozhodně.

"Promiňte, je to moje vina," omlouval se Saul. "Ale je to příliš fantastické..."

"Jakápak fantazie!" vykřikl Vadim. "Co jste z toho pořád na vět-vi! Prostě tady nějací nezodpovědní idioti přepravují stroje přes pod-prostor... Nulová doprava - ale pěkně zvoraná... Doplatilo na to celé město... A co ty, Antone, pořád nic neříkáš?"

"Je tady nějak větší hluk," řekl Anton a dál se díval dolů.

"No a co? Tebe snad zajímá přímo technologie tohoto nesmyslu?"

"Ne, to ne," váhavě řekl Anton. "To mě tak nezajímá..."

Vadim se obrátil i s křeslem a zadíval se na oba své spolucestující. Anton vypadal, jako by usínal, dokonce si sepal ruce na břicho. A Saul zase měl ve tváři dál výraz zbožného vytržení a dojetí.

"Co se děje?" zeptal se Vadim. "Vypadáte jako nafetovaní!"

Saul se vzpamatoval.

"Ale ano, ovšem! Že jsem na to nepřišel dřív! Vždyť je to jasné: Máme dvě díry do země, vzdálené od sebe zhruba osmdesát kilometrů. Z jedné vyjíždějí stroje, projedou tu vzdálenost po perfektní auto-strádě a bez jakéhokoli zřejmého účelu zmizí v druhé díře. Z ní se pak nějakým podzemním tunelem vrací do té první..."

Vadim si povzdechl.

"Nikam se nevrací, řekl. "Tohle je nulová doprava, rozumíte?" Saul horlivě přikyvoval. "Normální nula transport, chápete? Někdo tady to místo používá k přepravě techniky na velké vzdálenosti nejkratší cestou. Tisíce kilometrů, možná tisíce parseků. Už tomu rozu-míte?"

"Ale ano, samozřejmě," vykřikoval Saul, ale tvářil se jako ignorant. "Už tomu rozumím, je to normální nulová doprava."

"Správně," řekl Vadim, "a nám může být ukradená. My musíme hledat lidi."

"Dobře," ozval se konečně Anton, "budeme hledat lidi. Vrať se k té odbočce."

Vadim rozjel vznášedlo a vyrazil nazpátek.

"Antone, tobě není dobře?" zeptal se po chvíli.

"Nejsem nějak ve své kůži," přiznal se Anton. "A nezapomeň mi to pak dosvědčit, až se tě budou ptát."

"Kdo se mě bude ptát?"

"Jen se neboj, on už se někdo najde," řekl Anton.

Vadim se dál nevyptával, věděl, že by to nemělo smysl. Podíval se na stroje dole a pak na tachometr.

"Úplně primitivní automaty," bručel si pod nos. "Stálá rychlost, stabilní intervaly... Komu asi stálo za to smřšťovat prostor kvůli ta-kovému šrotu..."

Doletěli k polní cestě.

"Kam teď?" zeptal se Vadim. "Vzít to přímo, nebo přesně podél cesty?"

"Leť nad cestou," odpověděl Anton. "A trochu níž."

Vadim byl spokojen, měl rád rychlý let s ostrými zatáčkami. Ze strany sledoval jeho let stín vznášedla, poskakující po nerovném terénu.

"Podívejte se, zase ty potvory," řekl Saul zlostně.

U cesty se motalo několik nohatých prehistorických oblud. Drápatýma nohama rozhrabávali ptáci závěje a slídili ve sněhovém prašku. Když se vznášedlo přiblížilo, okamžitě přidřepli, zaklonili krky a rozevřeli černé zobany, z nichž jim visely jakési cáry.

"To jsou ale obludy," řekl Saul s odporem. Obrátil se a díval se dozadu. "Co to tam mají?"

Vadimovi najednou došlo, co to může být, ale bylo to příliš úděsné, a tak si to raději nechal pro sebe.

"To jste ještě neviděl tachorgy, Saule," řekl s nuceným veselím. "Ve srovnání s tachorgy jsou tyhle potvory malá žlutá kuřátka. Měli bychom si jednoho picnout, co říkáš, Antone?"

"Proč ne," souhlasil nepřítomně Anton.

Saul si sedl rovně.

"Vůbec se mi nechce líbit, jak tam hrabou," řekl zamračeně.

Nikdo mu neodpověděl. Letěli mlčky ještě asi deset minut. Sníh na polní cestě měl odpudivou nahnědlou barvu a byl rozježděný sto-pami pásů nebo kol. Z obou stran cesty se sněhem táhly stopy lid-ských nohou.

Krajina podél cesty byla liduprázdná. Sem tam trčelo ze závějí neduživé houští nebo černé zkřivené větve, které vypadaly jako po-kroucené lidské ruce.

"Další," řekl Saul.

Na vrcholku protějšího svahu stál pták. Když uviděl kluzák, vrhl se proti němu. Při běhu zvedal vysoko nohy a jeho malá, nenávidná očka v hlavě přitisknuté téměř k zemi byla upřena na nepřítele.

"Nestihne to," řekl s politováním Vadim.

Ale pták byl rychlý. "Ťuk!" vykřikl Vadim spokojeně. Vznášedlo se malinko zachvělo a ve vzduchu se mihla hnusná holá noha s roztaženými drápy. Anton i Saul se obrátili dozadu.

"Hýbá se," hlásil Saul. "Neobyčejně hnusná potvora, fuj!"

Vadim zapnul zadní obrazovku. Pocuchaný pták byl už zase na nohou, pokulhával sice, ale přesto se rozzuřeně hnál za kluzákem. Za chvíli se ztratil za ohybem cesty.

"Jestli tu najdeme nějaké lidi," řekl Vadim, "navrhnou jim, že jim tyhle mrchy pomůžeme úplně vyhubit. Jednou by mohli sami litovat. Co myslíš, Antone?"

"Uvidíme," řekl Anton.

4

Když se přehoupil přes zavátý pahorek, vyvstal před nimi náhle vysoký sněžný val. Anton hned zpozoroval malé černé figurky, které se rýsovaly proti obzoru na jeho hřebenu. Tak už to začíná, pomyslel si, a řekl:

"Zastav!"

"Proč?" odmítl Vadim. "Copak nevidíš? Tamhle jsou lidi!"

"Zastav, říkám ti!"

"Ach jo," reagoval Vadim nespokojeně, ale poslechl.

Ted' se obrátí a podívá se na mě... pomyslel si Anton. Bude to potíže.

Nebylo to pro něho jako pro kapitána snadné. Pravděpodobnost setkání s neznámou civilizací byla sice neobyčejně malá, ale reálná. Proto musel každý kosmonaut ovládat nařízení Komise pro kontakty, která zakazovala jakékoliv amatérské styky s případnými obyvateli neprozkoumaných planet.

Ted' už je ale na ústup pozdě, přemýšlel Anton. Měli jsme odle-tět, hned jak jsme našli ty mrtvolky. Měli jsme... Jenže jsme to neudě-lali. Ovšem nařízení pořád platí - a je jakoby šité na tento případ, když totiž jeden člen posádky hoří touhou po činech a o druhém člo-věk neví, co vlastně chce. A velitel se zmítá v pochybnostech. Přitom je skoro jisté, že tady někde blízko umírají tisíce lidí. Nebo aspoň trpí. Třeba tamhlety postavičky, co tak nesmyslně putují po hřebenu valu... A Vadim se na mě dívá a nesouhlasí se mnou. Saul zase všechno jenom hltá očima. Historik se scorcherem. Na ten nesmím zapomenout... Jak je to v tom nařízení? Kosmonaut vyleze z lodí, prohlédne si planetu, a jakmile najde první příznaky civilizace, "musí okamžitě opustit planetu... a pečlivě odstranit stopy svého pobytu...", jakýkoliv kontakt s domorodci je přísně zakázán". Jenže já tam mám velkou jámu od vznášedla a vedle ní pět mrtvol!

"Tak co je?" zeptal se Vadim. "Zase záchvat melancholie?" Sa-možřejmě strukturní lingvista nebo historik nemá o nějakém nařízení nějaké komise ani páru. Když jim to řeknu, urazí se, že podceňuju jejich inteligenci. Už je slyším: "Nejsme malé děti! Sami víme nejlíp, co se tady dá nebo nedá dělat!"

Anton najednou zjistil, že se kluzák pomalu, ale jistě přibližuje k valu. Už se nedalo couvnout.

"Leť k tomu valu, ale přistaň dál od těch lidí. A prosím vás, přátelé, ne abyste se s nimi hned začali bratříčkovat. Moc vás prosím."

"Nejsme malé děti," řekl důstojně Vadim a zvýšil rychlost. Vzná-šedlo dosedlo na hřeben valu. Vadim odstrčil ochranné sklo, vylezl ven a udiveně hvízdal. Dole pod valem se rozprostírala velká kotlina a v ní se hemžilo plno lidí a strojů.

Ale Anton se dolů ani nepodíval. Ohromeně hleděl na shrbeného člověka promodralého chladem a oblečeného pouze do jutového pytl-ě, který se plahočil sněhem přímo k nim. Jeho tvář byla strakatá jako od svrabu, kůže na holých rukou i nohou měl rozpraskanou a vlasy spečené špinou mu trčely na všechny strany. Po vznášedle sklouzl lhostejným pohledem, obešel ho a vlekl se dál. Bořil se a klouzal po sněhu a žalostně sténal. Tohle už není člověk, ten jen jako člověk vypadá, pomyslel si Anton.

"Pane bože!" vykřikl Saul. "Co se to tam děje!"

Anton se podíval dolů. Na dně kotliny, na špinavém, rozšlapaném sněhu přecházeli, postávali, pobíhali, seděli a dokonce leželi bosí lidé v dlouhých šedivých košilích. Kolem nich, na okraji neporušeného sněhu, stáli další, seřazení v dlouhých, nerovných řadách. Bylo jich hodně - stovky, možná tisíce. Stáli ponuře, hlavy skloněné. Sem tam byla řada porušena ležící postavou, ale toho si nikdo nevšímal.

Strojů bylo v kotlině několik desítek. Některé byly zaryté před-kem do země, jiné zapadlé sněhem. Anton si povšiml, že to jsou tytéž typy, jaké viděli na autostrádě. Některé ze strojů nečinně stály, jiné bez zjevné příčiny trhaně popojížděly sem a tam.

Anton si náhle uvědomil, že v kotlině je nepřiměřeně ticho. Byly tam spousty lidí, ale slyšet bylo jen hluché vrčení strojů a sem tam pronikavý, naříkavý výkřik.

A kašel. Čas od času začal někdo někde chraplavě kašlat, dusit se a sípět. Okamžitě se k němu přidávaly desítky dalších hrdel a za chvíli se kotlina naplnila štěkavým kašlem, který zněl jako práskání bičem. Kašlající se na chvíli zastavovali uprostřed pohybu, ale to se pak hned ozvaly ty naříkavé výkřiky, ostré jako výstřely z pušky, a kašel přestával...

Antonovi bylo šestadvacet, už dlouho meziplanetárně létal a le-dacos viděl. Musel se dívat, jak jeho spolupracovníci ztrácejí nejen přátele a víru v sebe, ale i kusy vlastního těla a jak umírají, a sám ztrácel přátele a umíral, ale tady to bylo něco jiného. Tady bylo tem-né hoře, zoufalství a naprostá bezvýchodnost. Apatie a odevzdanost osudu, kdy nikdo v nic už nedoufá, tu byly téměř hmatatelné. Bylo to prostředí, ve kterém ten, kdo padá, ví, že ho nikdo nezvedne, kde

člověka nečeká nic jiného než smrt ve lhostejném davu. To přece není možné, řekl si. Tady je příliš mnoho zla a neštěstí najednou. Ani ve snu by mě nenapadlo, že něco takového může existovat.

"Tak těmhle určitě nepomůžu," ozval se potichu Vadim. "Jsou jich tisíce a nemají vůbec nic..."

Anton se probral ze zamyšlení a ožil. Dvacet nákladních hvězdo-letů, počítal. Oblečení - pět tisíc kusů. Jídlo - asi deset terénních syntezátorů. A nemocnice, takových šedesát budov. Není to málo? Třeba tady nejsou všichni. A možná že takových míst je víc...

Stáli ve dveřích vznášedla a mlčeli. To, co dělali ti lidé, dole v kotlině, bylo naprosto nepochopitelné. Něco dělali se stroji a stroje byly pravděpodobně jejich jediná naděje. Možná je potřebovali opravit nebo se na nich dostat pryč z téhle zasněžené pustiny...

Vadim si sedl k řízení a spustil motor.

"Počkej," řekl Anton. "Kam chceš letět?"

"Na Zem," odpověděl Vadim. "Tady nejsme nic platní."

"Vypni ten motor a nervy pohov."

"To nemá s nervy nic společného. Našich sedm chlebů je nena-krmí."

Anton chytil vak s potravinami a vyhodil ho ven. Potom vzal pytel s léky.

"Jdeme," řekl. "Vadíme, připrav si translátor, budeš překládat."

"Pročpak?" zeptal se Vadim. "Proč se zdržujeme? Ztrácíme čas! Každou minutu jich umře nejméně deset!"

Anton vyhodil ven i vak s léky.

"Zjistíme, kolik jich je. A co budeme potřebovat. Zjistíme prostě všechno. To by ses chtěl vrátit na Zem jen tak?"

Vadim rezignovaně seskočil na sníh a hodil si přes rameno pytel s léky. Anton se tázavě zadíval na Saula. Ten vyndal dýmku z úst a řekl:

"To je všechno v pořádku. Ale neberme s sebou jídlo."

"Proč? Ty nejslabší nakrmíme hned."

"Neblázněte! Uvidí jídlo a zadupou vás do země."

"To není pro všechny," vysvětloval trpělivě Anton. "Řekneme jim, že je to jen pro ty nejslabší."

Saul se na něho chvíli útrpně díval a pak se ho zeptal:

"Víte vy vůbec, co je to dav?"

"Vemte ten pytel," řekl tiše Anton. "Co je to dav, to mi vysvětlíte pak."

Saul si povzdychl, hodil si pytel přes rameno a sehnul se pro scorcher, který se povaloval na sedadle.

"Ne, tohle tam nechte," požádal ho Anton.

"Ne, to si vezmu," odporoval Saul a s funěním si navlékal řemen zbraně přes hlavu.

"Prosím vás, Saule. Máte strach a mohl byste vystřelit."

"Samozřejmě že mám strach. Ale bojím se o vás."

"Já vím, že ne o sebe," pořád trpělivě odpovídal Anton.

Saul se na něho zazubil a lezl z kluzáku ven.

"Saule Reptine," řekl ocelově tvrdým hlasem Anton, "odevzdejte mi zbraň."

Saul se opřel o bok stroje.

"Neumíte střílet," namítl.

"Umím," řekl Anton a díval se mu přímo do očí.

A pokaždé je to tak, říkal si mrzutě. Vždycky někdo v rozhodující chvíli ztratí hlavu. A člověk aby je pak uklidňoval, místo aby dělal důležitější věci.

Saul mu scorcher podal. Anton si přehodil zbraň přes rameno a seskočil do sněhu. Vadim už tam stál s pytlek na rameni a zvědavě pozoroval svého kapitána. Při tom si upravoval mnemokrystal na spánku.

"Tak já vezmu ten třetí pytel," řekl Saul, jako by se nic nestalo.

"Buďte tak laskav," zdvořile reagoval Anton.

Začali slézat do kotliny.

"Kdyby něco," řekl Saul, "střílejte do vzduchu. Utečou."

Anton neodpověděl. Přemýšlel, co dál.

"Vadíme," řekl. "Dokážeš se s nimi domluvit?"

"Nějak to už zvládnou. Teď jde spíš o tebe. Kdybys byl opravdový doktor, byl bych klidnější."

Ano, říkal si Anton, kdybych byl opravdový doktor. Jsou to hu-manoidi a anatomicky se od nás asi moc neliší. Ale fyziologicky... Vzpomněl si, jaké strašné následky měl obyčejný jód, když ho použi-li humanoidi na Tagoře.

"Takhle se vyznat v těch jejich mašinách," ozval se starostlivě Vadim. "Odvezli bychom je odtud. Možná že by to úplně stačilo. Ale proč jim nikdo nepomáhá? To je opravdu příšerná planeta. Ani se nedivím, že jim vyletěla do povětří všechna města zároveň..."

Dostali se asi do poloviny svahu, když Saul náhle řekl:

"Počkejte chvíli, prosím vás."

Všichni se zastavili.

"Co se stalo?" zeptal se Anton. "Jste unavený?"

"Ne," řekl Saul. "Já nejsem nikdy unavený." Upřeně se díval na něco dole. "Vidíte ten velký stroj tam na kraji? Tam ten, blíž k nám. Na křídle sedí... nějaký člověk..."

"Nevidím ho," řekl Anton.

"Podívejte se pořádně, máte mladší oči..."

Anton zaostřil zrak.

"Ano, sedí tam někdo," řekl a umkl. "To je divné," zabručel.

"Je to člověk v kožišinovém obleku," hlásil Vadim. "Je zabalený do kožešin až po uši."

"Tomu nerozumím," řekl Anton. "Třeba je nemocný."

"Možná," řekl Saul. "Ale tamhle jsou další dva nemocní. Už se na ně chvíli dívám. Jenže jsou daleko..."

Na protější stěně valu se proti bělavému nebi ostře odrážely silue-ty dvou huňatých figurek. Muži stáli nehybně, široce rozkročení, a v upažené ruce držel každý dlouhou tenkou tyč.

"Co to mají," zeptal se Vadim. "Antény?"

"Antény?" opakoval Saul a podíval se na něho. "Mám dojem, že vím, co je to za antény."

Kotlinou se rozlehl pronikavý křik a zároveň se rozeřval nějaký motor na plné obrátky. Obrovský stroj podobný tanku se se skřípě-ním otočil na místě, vyrazil vpřed a neustále přidává na rychlosti řítit se přímo proti řadě lidí. Z útrobu stroje se škrábali ven lidé a padali na ušlapaný sníh jako zralé hrušky. Nastoupená řada lidí, proti které se tank hnál, se ani nepohnula. Anton si přitiskl ruku na ústa, aby nevykřikl. Rachotem stroje a řevem motoru pronikl vysoký, naříkavý hlas, a řada se okamžitě srotila do velkého houfu, který se vrhl proti tanku. Anton nevydržel a zakryl si oči. Přesto měl dojem, že přes řev motoru k němu proniká děsivý zvuk drcených kostí...

"Pane bože," breptal nad ním nesrozumitelně Saul. "Bože, bo-že..."

Anton se přinutil otevřít oči. Místo tanku uviděl obrovskou hro-madu lidí, hrnutou pomalu kupředu a stále víc se naklánějící ke stra-ně. Za ní rudl široký pás sněhu posetý rozdrčenými těly. Okolo tanku pomalu obcházeli čtyři muži v kožišinách a přihlíželi.

Antonův zrak mechanicky sklouzl na siluety na obzoru.

Muži stáli pořád na svých místech, bez pohnutí, jen jeden náhle přemístil tyč z jedné ruky do druhé a znovu strnul.

Řev motoru zatím umkl. Tank ležel na boku a lidé z něho poma-lu slézali a stavěli se zpátky do řady. V tom okamžiku hodil Vadim svůj pytel ze svahu a beze slova se velkými skoky rozběhl dolů. An-ton běžel také. Vítr mu hučel v uších, ale přesto slyšel, jak Saul v patách za ním vykřikuje:

"Vy darebáci...! Vy ničemové!"

Když Anton přiběhl k tanku, lidé v pytlích už byli zase seřazení a muži v kožiších chodili mezi nimi a něco vykřikovali naříkavými hlasy. Vadim lezl po čtyřech mezi těly rozsetými za tankem, za se-bou vlekl pytel s léky umazaný od krve a od špíny a byl zjevně zou-falý. Zvedl k Antonovi bledou tvář a řekl:

"Tady jsou všichni mrtví... Všichni umřeli..."

Anton se ohlédl. Udýchání lidí, zpocení a mokří od tajícího sně-hu, sotva zakrytí orvanou šedivou pytlou, na něho hleděli kal-nýma, bezvýraznýma očima. A ještě někdo si ho prohlížel: muži v kožiších, kteří se opodál seskupili do těsného hloučku. Chvilí měl dojem, jako by se díval na staré naturalistické panó: žádná postava se nepohnula, jen stovky nehybných očí na něho upíraly svůj bezvýraz-ný pohled.

Vzpamatoval se. Nejbližší, kterým by mohlo ještě pomoci ošetře-ní, už stáli v řadě: vysoký, hubený stařík s odřeným obličejem, chla-pec, který si tiskl k hrudi paži trčící v nepřírozeném úhlu, úplně nahý muž se zsinálým obličejem, který si rukama svíral břicho, a člověk se zavřenýma očima, jemuž se z pozvednuté nohy řinula černá krev... Všichni živí stáli v řadě, i když byli těžce ranění.

"Jen klid," řekl Anton nahlas, otevřel vak s léky a vyndal láhev s koloidem. V chůzi odšroubovával uzávěr; mířil k člověku s rozbitou nohou. Za ním šel Vadim s kupou kompresivních obvazů.

"Ošklivá rána... Potrhané svaly, krev už skoro neteče... Proč si nesedne? Proč mi nikdo nepomůže? Suspenzi... Ted obvaz... Rov-ně, Vadime, a netlač tolik... Proč je tu takové ticho...? S tímhle je to horší, má díru v břiše... Ale vždyť je mrtvý! Jak to, že stojí...? A tohle... Vyklobouená ruka, to je maličkost... Drž ho pevně, Vadi-me...! Pevněji! Jak to, že nekřičí? Proč vůbec nikdo nekřičí? Tamhle jeden upadl... Tak ho přec zvedněte...!"

Někdo uchopil Antona za rameno a on se prudce otočil. Před ním stál člověk v kožichu. Měl ruměný, ušpiněný obličej, zkosené oči a na špičce krátkého nosu mu visela kalná kapka. Ruce v kožišinových rukavicích měl na prsou složené přes sebe.

"Buďte zdrav, buďte zdrav," řekl Anton. "Potom, později. Vadi-me, promluv s ním!"

Člověk v kožichu zakroutil hlavou a začal rychle mluvit. Hned nato však promluvil i Vadim s velmi podobnou intonací. Chlap uml-kl, s údivem pohlédl na Vadima, potom znovu na Antona, obrátil se a odešel. Anton si netrpělivým pohybem nadhodil scorcher na zádech a obrátil se znovu k raněnému. Ten stál a zakrýval si obličej rukama, stejně jako všichni ostatní živí; jen mrtvý se zsinálým obličejem se pořád držel oběma rukama za břicho.

"To nic, to nic," řekl Anton co nejlaskavěji. "Dejte dolů ty ruce, nebojte se! Všechno bude v pořádku!"

V tom okamžiku však vysoký naříkavý hlas něco vykřikl a všich-ni lidé v pytlouině udělali vpravo bok. Muži v kožiších se rozběhli podél řady. Znova se ozval naříkavý hlas a mnohostup se dal na po-chod.

"Stůjte!" vykřikl Anton. "Neblázněte!"

Nikdo se ani neohlédl. Zástupy kolem něho procházely mlčky a každý, kdo se blížil k Antonovi, si zakryl tvář rukama. Jen mrtvý s rozervaným břichem zůstal stát, pak ale do něho někdo strčil a on se měkce převálil do sněhu. Kolona zmizela.

Anton si mokrou dlaní roztržitě přejel tvář. Ohlédl se a uviděl ohromný povalený tank, vedle něho dlouhou Saulovu postavu a Va-dima, jak divokým pohledem sleduje odcházející, a konečně několik desítek těl na rozrytém sněhu. Bylo ticho, jen z dálky k nim doléhaly ojedinělé naříkavé výkřiky.

"Co je?" zeptal se Vadim. "Čeho se tak polekáli?"

"Nás," řekl Anton. "A nejspíš našich léků."

"Poběžím za nimi a zkusím jim vysvětlit..."

"To v žádném případě. Musíme postupovat velice opatrně. Co vy si o tom myslíte, Saule?"

"Co si o tom myslím..." řekl Saul pomalu. "Vůbec se mi to nelíbí."

"Ano," podpořil ho Vadim. "Je to opravdu strašné nedorozumění."

"To bych neřekl," odporoval Saul. "Kdopak jsou podle vás ti gauneři v kožiších?"

"Proč gauneři?"

"A co jsou zač, podle vás?"

Vadim mlčel.

"Zdraví, vypasení chlapi v kožiších," říkal Saul s podivným výrazem ve tváři. "Nutí lidi vrhat se pod tank. Nepracují, jen na práci dohlížejí. Stojí na valu s píkami jako sochy. Co jsou asi zač, tihle hoši, co myslíte?"

Vadim neodpovídal.

"Jen přemýšlejte," řekl Saul. "Máte o čem..."

Anton se zadíval na oblohu a řekl:

"Stmívá se. Pojdte si prohlédnout ten stroj, když už jsme tady."

"Jdeme," řekl Saul.

Anton pečlivě zavřel tašku s léky a spolu se Saulem vykročil k tanku. Vadim se nehýbal. Zamračeně pozoroval protější svah, po kterém se pomalu pohybovala černá tečkovaná čára - konec zástupu, který přecházel přes okraj kotliny.

Oválný pancíř tanku byl otevřený; vnitřek byl přepažen blanitou stěnou. Anton rozsvítil lampičku a začal si prohlížet vlnité stěny kabiny, matová skloubení motoru, jakási křivá zrcadla na kloubových tyčích, které vypadaly jako bambus, i podlahu kabiny, která se kužeovitě zužovala dolů jako dno poháru a byla plná malých otvorů, tak-že vypadala jako obrovský cedník.

"No jo," protáhl Saul. "Je to zajímavá mašinka. Jenže jak se to asi řídí?"

"Řekl bych, že je to automat," řekl Anton roztržitě... "Vlastně ne, je tady příliš mnoho místa..."

Začal si prohlížet motor. Byl to dost primitivní kvaziživý mecha-nismus s vysokofrekvenčním napájením.

"To je tedy stroj," nevycházel z obdivu Saul, "jen jak se řídí?"

Znovu se vrátili do kabiny.

"Je tady plno dírek," bručel Saul, "ale kde je volant?"

Anton zkusil strčit do jednoho z otvorů ukazováček. Nešlo to. Zkusil to s malíčkem. Okamžitě ucítil v prstě bolestné píchnutí a zároveň se v motoru něco s hlukem pohnulo.

"Takže je to jasné," řekl Anton a prohlížel si malíček.

"Co?"

"Tehle stroj řídit nedokážem. A oni taky ne."

"A kdo tedy?"

"Netroufám si to říct s jistotou, ale tohle vypadá na Poutníky. Ví-díte? Tohle není stroj pro humanoidy."

Saul nevycházel z údivu. Chvilí oba stáli před kabinou a pokoušeli se představit si bytost, která by se v tomhle cedníku cítila stejně dobře jako oni ve svých křeslech před ovládacím pultem s obrazovkami, knoflíky a tlačítky.

"Hned jsem si myslel, že to nebude jen tak," prohlásil Saul. "Kdepak, jutové pytle a nulová doprava!"

"Vadíme!" Zavolal Anton.

"Co je?" ozvalo se nevrle odněkud shora. Vadim stál na tanku.

"Slyšel jsi, co jsme říkali?"

"Slyšel. Tím hůř pro ně..." Vadim seskočil s heknutím na sníh. "Měli bychom se vrátit. Stmívá se."

Hodili si zavazadla na ramena a začali se šplhat po svahu k vznášedlu.

To je pěkný zmatek, přemýšlel Anton. Tak to máme stroje, které tu nechaly nehumanoidní bytosti. Pak humanoidi, kteří se nechovají jako lidi, ale přitom se za každou cenu chtějí těch strojů zmocnit... Jako by to byla jejich jediná spása. A přitom, jak to tak vypadá, jim to k ničemu nebude... A potom ti podivní chlapi v kožiších...

"Saule," zeptal se. "Co je to píka?"

"Kopí," řekl Saul.

"Kopí..."

"Dlouhá dřevěná tyč," podrážděně vysvětloval Saul. "Na konci má ostrý železný hrot, obyčejně ozubený. Používá se za účelem pro-píchnutí bližního svého skrz naskrz." Saul se odmlčel a chvíli ztěžka oddechoval. "Neměl bych vám taky vysvětlit, co je to meč?"

"To my víme, co je to meč," řekl Vadim, který lezl první, aniž se obrátil.

"Tak abyste věděli, všichni ti gauneři měli za opaskem meč," řekl Saul. "Počkejte, mládenci, odpočineme si..."

Posadili se na zavazadla.

"Moc kouříte," řekl Anton. "To se pak projeví."

"Kouření škodí zdraví," zarecitoval Saul a vyndal dýmku.

Zatím se už úplně setmělo, kotlina pod nimi se zahálila do stínů soumraku. Obloha byla čistá, bez mráčku, a už se objevily první hvězdy. Vlevo od nich se zelenaly paprsky zapadajícího slunce. Antonovi mrzly uši, ale on myslel jen na nešťastníky, kteří se teď bosi plouží někde sněhem. A kam se vlastně vlečou? Že by tady někde měli nějaké útočiště... Ještě včera jsme seděli s Vadimem před do-mem, bylo krásně, na zahradě voněly růže a vrzaly cikády a starý Saša nás zval k sobě na mošt, který sám vyráběl... Co ten Saul pořád má proti těm v kožiších?

Saul se s povzdechem zvedl a řekl:

"Tak jdeme, ne?"

Vecpali se do kluzáku, zavřeli vchod a Vadim okamžitě pustil to-pení naplno. Anton si rozepnul bundu, sundal scorcher ze zad a hodil ho na sedadlo vedle Saula. Saul si intenzivně dýchal do dlaní. Na huňatém obočí mu tál sníh.

"Tak co, Vadíme," řekl, "co jste vymysleli?"

Vadim si sedl do křesla pro pilota.

"Vymýšlet můžeme jindy," prohlásil. "Teď musíme jednat. Ti li-dé potřebují pomoc a..."

"Proč myslíte, že potřebují pomoc?" vskočil mu do řeči Saul.

"Teď snad není čas na žerty!"

"Já nežertuju! Jen bych vás rád upozornil, že z těch lidí v kotlině zdaleka ne všichni potřebují pomoc! Měli bychom si uvědomit, že jsme tam viděli taky lidi zdravé, syté, oblečené a dokonce ozbrojené! Těm docela určitě žádné nebezpečí nehrozí! Ale vy byste pořád chtěl pomáhat. Pomáhat trpícím. Miluj vzdáleného svého - tak si to asi představujete. Ale nenapadlo vás, že se tím dostanete do konfliktu se systémem, který tu vládne?" Odmlčel se a upřeně se zahleděl na An-tona.

"Nemyslím," řekl Vadim. "Odmítám mít o lidech tady horší mínění než o sobě. Nemám důvod, abych si o sobě myslel víc než o jiných. Ano, tam v té kotlině vládne nerovnost a já připouštím, že kožichy vypadají značně neurvale. Jenže to se přece dá vysvětlit do-cela přirozeně! Někdo přece musí chránit ty ubožáky, ne? Proto ty piky a meče, řekl bych. Doufám, že jste nezapomněl na to zpěvavé ptactvo tam dole!"

Anton zamýšleně pokyvoval hlavou. Jak to bylo tehdy na Květi-ně? vzpomínal. Čtrnáct dnů jsme byli na polovičním kyslíku a nic jsme nejedli a nepili. Technici museli opravit syntezátory a my jsme jim dali všechno, co jsme měli. Na konci druhého týdne jsme nevy-padali o moc líp než tihle ubožáci...

Saul svěsil hlavu a povzdychl si. "Zorný úhel," řekl, "všechno závisí na zorném úhlu. Jako vždycky. Jako před tisíci lety."

Oba mladíci mlčeli.

"Vy jste prima chlapeci," řekl Saul tiše, "jenže já nevím, jestli se mám smát nebo nad vámi plakat. Vy totiž vůbec neregistrujete to, co je pro mě naprosto samozřejmé. Ovšem vám za to vinu dávat nemů-žu... No ale přesto... Povím vám takový starý příběh. V dávných dobách nějakí návštěvníci z vesmíru - možná že to byli vaši Poutní-ci - zapomněli na Zemi jisté zařízení. Mělo to dvě části, robota a přístroj na jeho dálkové ovládání. Přitom robot se dal řídit pomocí myšlenek. Přístroj našel arabský chlapec jménem Alladin - tu po-hádku doufám znáte. Chlapec si myslel, že našel lampu. A když ji třel, příběhl neznámo odkud se strašným hlukem černý robot, který možná dokonce opravdu dštil oheň, začal lovit Alladinovy prosté myšlenky a jednoduchá přání a podle nich bořil města a stavěl palá-ce. Představte si tu situaci. Ubohý, špinavý, nevědomý arabský kluk. Jeho svět je světem kouzelníků, duchů a čar, takže robot je pro něj samozřejmě džin, otrok přístroje, který vypadal jako lampa. Kdyby mu někdo vykládal, že džin je lidský výrobek, nevěřil by tomu.

Hájil by svůj svět, svůj zorný úhel. Vy taky obhajujete svůj svět, svoje chápání světa, který znáte a na který jste zvyklí, to znamená především lidský rozum a lidskou důstojnost. Takže je vám zatěžko připustit, že tady nejde ani o katastrofu, ani o živelnou pohromu nebo selhání techniky, nýbrž prostě - o uspořádání věcí! Tohle je systém, mládenci! A je to přirozený stav věcí! Vždyť ještě před dvěma třemi sty lety byla víc než polovina lidstva přesvědčena, že člověk je bestie a že se s tím nedá nic dělat. A měli pro to věru dost důvodů!" Zaskří-pěl zuby. "Nechci, abyste se tady do toho míchal. Zabijí vás. Vraťte se na Zem a na tohle tady zapomeňte." Podíval se na Antona. "Já tady ale zůstanu."

"Proč?" zeptal se Anton.

"Protože musím," řekl pomalu Saul. "Udělal jsem jednu chybu. A za chyby se platí."

Anton horečně uvažoval. Jak má odpovědět tomuhle divnému člověku?

"Vy tu samozřejmě můžete zůstat," řekl nakonec. "Ale věřte, že to není jen vaše věc. My tu taky musíme zůstat. A měli bychom držet spolu."

"Zabijou vás," řekl zoufale Saul. "Vždyť vy nedokážete střílet do lidí!"

Vadim rozhodil ruce a nechal je dopadnout na stůl.

"Ale my vás chápeme, Saule! Jenže z vás zase mluví historik. Vy taky nedokážete změnit svůj zorný úhel. Uvidíte, že nás nikdo neza-bije! A vůbec, to jsou všechno plané intelektuální úvahy. Řekněme si to jednoduše: Jsme lidi, pojďte se chovat jako lidi!"

"Pojďte," řekl Saul unaveně. "Pojďte se najíst. Kdoví, co bude dál."

Anton vůbec neměl chuť k jídlu, ale ještě mihn se mu chtělo dál diskutovat. Saul měl zřejmě pravdu, Vadim nepochybně taky. A jako vždy měla pravdu Komise pro kontakty. A vůbec: teď ze všeho nej-víc potřebují informace.

Vadim se nimral lžičkou v otevřené konzervě, ale Saul jedl s chu-tí a s plnými ústy je nabádal:

"Jen jezte, jezte! S plným žaludkem vypadá všechno daleko snadněji."

Anton přemýšlel. V každém případě jsou na tom ti lidé moc špat-ně, ať je příčina jakákoliv. Musíme pro ně něco udělat. Nemůžeme přece bezhlavě utíkat zpátky na Zem a volat o pomoc. Ovšem na druhé straně - jeden vak s potravinami je málo. Musí se to promys-let... Ale Saula od toho musíme držet stranou, je mi líto. Takže pře-devším - informace...

Anton řekl:

"Teď poletíme za kolonou. Myslím, že tady někde budou ubyto-vaní."

Saul přikývl.

"Najdeme si někoho, kdo je ještě při síle," pokračoval Anton, "a ty, Vadime, od něj všechno vyzvíš. A pak uvidíme."

"Správně," řekl Saul, "chytíme si jazyka."

Anton chvíli přemýšlel, co s tím má co společného jazyk, ale pak si vzpomněl na nějakou knížku, kde stálo: "Jděte, poručíku, a bez jazyka se nevracejte!" Zavrtěl hlavou.

"Ale ne, Saule, vždyť my nikomu nevyhlašujeme válku, takže nebudou ani zajatci! Musíme to zvládnout potichu, v klidu. Ale pro každý případ se držte spíš vzadu. Anebo vůbec zůstaňte uvnitř. Ne-umíte odhadnout nebezpečí, nikdy jste je nezažil, a já se bojím, že byste mohl ztratit rovnováhu."

Saul se na něho chvíli díval zapadlýma očima.

"Ano, ovšem," řekl pomalu. "Chcete říct, že s knihomolem nepočítáte."

Už byla noc, když se vznášedlo pohnulo z místa, přeskočilo kot-linu a pustilo se podél ušlapané cesty na východ. Nad krajinou vy-plouval malý, jasný měsíc a na západě, nad horským hřebenem, vy-kukoval úzký srpek druhého měsíce, jasně šarlatové barvy. Cesta se zatáčela kolem vysokého pahorku. Za ním uviděli několik řad chýší zapadlých sněhem. "Tady je to," řekl Anton. "Dolů, Vadime."

5

Vadim přistál hned na první ulici. Odstrčil posuvné dveře a do kabiny se rázem vevalil příšerný zápach - zápach zmrzlých výkalů, stísnující zápach velké bídy. Po obou stranách ulice stály nahnuté, sešlé barabizny bez oken, čepičky neporušeného sněhu na plochých střeších se stříbřitě leskly a hromady u vchodů do baráků se odpor-ně černaly. Ulice byla pustá a mohlo se zdát, že osada je opuštěná, nebýt chrapotu, vzdechů a kašle, který každou chvíli rušil ponuré ticho.

Vadim pomalu vedl vznášedlo ulicí. Smrdutý mráz jim ožehoval líce. Ani na ulici, ani v tmavých příčných uličkách nebylo živé duše.

"Mají toho dost," řekl Vadim. "Spí, budeme muset někoho pro-budit." Znovu zastavil. "Počkejte tady, půjdu se podívat."

"Tak dobře, jdeme," řekl Anton.

"Dva je zbytečně moc," odporoval Vadim a vyskočil ven. "Já se jen podívám a hned se vrátím. Když tam nikdo nebude, pojedeme dál."

Anton suše řekl:

"Saul, zůstaňte tady. Hned se vrátíme."

"Opatrně a potichu!" nabádal Saul.

Vadim se nerozhodně zastavil před úzkou, znečištěnou cestičkou, která vedla ke dveřím nejbližšího baráku. Bylo to odporné. Ohlédl se. Anton už stál za ním.

"No tak, co je?" zašeptal. "Jdeme!"

Vadim odhodlaně vstoupil na cestičku, ale hned uklouzl a div ne-upadl. Udělalo se mu špatně, a tak zvedl hlavu, aby se nemusel dívat dolů. Dveře baráku se otevřely se skřípěním a jako na uvítanou z nich vypadl nahý člověk, dlouhý a hubený jako tyčka. Upadl na zle-dovatělou závěš a mrtvě uhodil hlavou do zdi chatrče. Vadim se nad ním sehnul: byla to mrtvola, už dávno ztuhlá a zmrzlá. Kolik jich už dnes asi bylo, pomyslel si Vadim. Zevnitř se ozýval kašel. Najednou začal jakýsi vysoký, skřípavý hlas zpívat. Znělo to skoro jako vytí, ta jednotvárná, teskná melodie beze slov, ale mohl to být i pláč.

Vadim se ohlédl. Na ulici se černala hmota vznášedla, v jehož dveřích nehnutě tkvěla Saulova černá silueta. Snih na pusté ulici se v jasném měsíčním světle přízračně leskl. A vysoký hlas uvnitř chýše dál táhle plakal a žaloval. Anton se dotkl Vadimova ramene.

"Hrůza, co?" řekl polohlasem. Obličej měl úplně bílý.

Vadim neodpověděl. Otevřel dveře a rozsvítil lampičku. Smrdutý, dusivý vzduch ho udeřil do nosu, divže se nezakl. Světlo dopadlo na podlahu. Byla to holá zem s udupanou řídkou trávou. Vadim uviděl desítky skrčených těl, která se k sobě tiskla, spleteninu hubených holých nohou s velkými chodidly, vyschlé tváře s propadlými stíny skrání, černé otvory otevřených úst... Lidé spali přímo na zemi a jeden na druhém a ve spánku se třáslí zimou. A vytí - nebo zpěv - nebo pláč - pokračovalo. Vadim zpočátku zpěváka neviděl, až pak ho objevil v kotouči světla, jak sedí na zádech spících, dívá se do světla lampičky a zpívá.

"Haló, kamaráde," řekl Vadim. "Přestaň zpívat. Řekni něco."

Ale zpěvák nedával najevo, že vidí světlo a slyší hlas, a zpíval dál.

"Kamaráde," opakoval Vadim. "Poslouchej!"

Zpěvák náhle zakončil svou produkci sípavým výkřikem, svalil se naznak a ztlchl. Okamžitě se zamíchal mezi spící, takže ho Vadim marně hledal. Vadim polkl jako v horečce, postoupil o krok a poplá-cal kohosi po holé noze. Ale noha byla ledová; Vadim se dotkl jiné nohy, ale i ta byla mrtvá a ledově studená. Prudce se obrátil, zakopl a naletěl na něco širokého a teplého.

"Tiše," zašeptal Anton, "to jsem já."

Vadim potřásl hlavou a trochu se vzpamatoval. Na Antona úplně zapomněl.

"Já nemůžu," zabreptal. "To nemá cenu."

Anton ho uchopil za loket a vedl k východu. Mrazivý vzduch venku náhle Vadimovi připadal čistý a s požitkem ho vdechoval.

"Já nemůžu!" opakoval. "Tam není nikdo živý! Všichni jsou úpl-ně ztuhlí!" Odtrhl se od Antona a opatrně šel cestičkou na ulici. Saul stejně jako před chvílí nehybně vyhlížel z kabiny vznášedla. Vadim si všiml, že lampička ještě svítí, zhasl ji tedy, vstřelil do kapsy a vlezl do kabiny.

Saul se na něho mlčky díval. Mezitím přišel ke stroji Anton a opřel se lokty o rám okna. Vadim si tiskl obličej do dlaní a se zat'a-tými zuby opakoval:

"To nejsou lidi! To nejsou lidi! Tohle by lidi přece neudělali!"

Najednou zvedl hlavu.

"Jsou to kybeři! Lidi jsou jen ti oblečení. A tohle jsou kybeři po-dobní lidem!"

Saul si povzdechl.

"Sotva, Vadime, sotva. Bohužel jsou to lidi a kyberům se jen po-dobají."

Anton se vysoukal do kabiny a sedl si na své místo.

"No tak, musíme se vzpamatovat," řekl. "Nemůžeme ztrácet čas. Potřebujeme jazyka." Plácl Vadima po rameni. "Do

práce, poručíku, a bez jazyka se nevracejte!"

Saul vydal podivný zvuk, napůl smích, napůl vzlyk.

"Jestli chcete, půjdu dovnitř a jednoho přivedu," navrhl. "Jenže podle mě je to zbytečné."

"Tak potom ve dne pracují a na noc umřou," tvrdohlavě vedl svou Vadim. "To je ale hnus!"

"Správně," řekl Anton, "je to hnus. Máš pravdu, ale my musíme mluvit aspoň s jedním. Budeme si muset chytit jednoho z těch oblečených."

Vadim se zadíval na konec ulice. V měsíčním světle se objevilo několik šedivých stínů v košilích.

"Podívejte se," řekl.

Bosí lidé v košilích se táhli ulicí, bylo jich asi dvacet, a za nimi šli dva v kožiších a s kopími v rukou.

"My o vlku a vlk na ulici," řekl zlověstně Saul. "Jen ho dohnat a ulovit."

"Vy myslíte tyhle?" nerozhodně řekl Anton.

"A to byste chtěl prohledávat jeden barák za druhým? Ti, co to tady řídí, v nich určitě nebydlí, na to vemte jed! A jedme, nebo se nám ztratí."

Vadim si povzdychl a zvedl stroj do vzduchu. Letěl pomalu nad ulicí a pokoušel se představit si, jak berou polekaného, nic netušícího člověka pod paždí, táhnou ho k vznášedlu a cpou ho do kabiny, a on žalostně křičí a vzpírá se. To by si tak mohli zkusit se mnou, pomyslel si. Já bych jim dal... Zbystřil sluch. Mluvil Saul.

"Buďte klidný, já vím, jak se to dělá. Mně se bránit nebude."

"Vy jste mě špatně pochopil," trpělivě vysvětloval Anton. "O žádném násilí nemůže být ani řeči."

"Poslyšte, nechtě to na mně. Vždyť vy jenom všechno pokazíte. Píchnou vás kopím a poteče zbytečně krev."

Podívejme se na knihomola, pomyslel si udivený Vadim. Anton řekl:

"Víte co, Saule? Vy se mně ale vůbec nelíbíte. Zůstanete pěkně uvnitř a do ničeho se nebudete plést."

"Ach bože," řekl Saul a zmlkl.

Vadim odbočil do příčné, hlavní ulice. Na jejím konci uviděli pěkný jednopatrový domek, kolem něhož se v záři pochodní hemžilo plno lidí. Lidé v pytlicích se tam tísnil v jednom houfu a kolem nich pobíhali oblečení. Vadim letěl velice pomalu a držel se ve stínu. Ani on, ani Anton neměli ponětí, jak začít.

"Tak tady bydlí šéfové," řekl Saul. "Vidíte ten krásný, útulný dům? A někde poblíž tu mají dokonce i záchod. To by nebylo špatné, sebrat zajatce rovnou ze záchoda. Mimochodem, povšimli jste si, že tu není ani jedna žena?"

Dveře domu se otevřely, zevnitř vyšli dva muži v kožišinách a zůstali stát na schodech. Ozval se táhlý, naříkavý pokřik.

Lidé v pytlicích se seřadili, rozběhli se a namířili si to rovnou k vznášedlu. Vadim rychle přibrzdil a sedl se strojem do stínu. Díval se na blížící se tlupu vyřeštěnými očima a v hlavě měl prázdno. Nad ním stál Anton a těžce oddychoval.

Lidé v pytlicích dospěli až k nim a v rychlém tempu je minuli. Vadim se neudržel a vykřikl údivem. Dvě desítky bosých lidí byly zapraženy do neohrabaných, těžkých saní, v nichž se rozvaloval chlap v kuželovité kožišinové čapce, po pás zakutaný do kožišin. V ruce držel dlouhé kopí s ozubenou špičkou, která vypadala opravdu hrozně. Lidé zapraženi do saní se tvářili vesele a radostně pokřikovali. Vadim se podíval na Saula; ten hleděl za podivným spřežením s pokleslou dolní čelistí.

"Tak už bylo těch hádanek dost," řekl Anton. "Jeď rovnou k tomu domu."

Vadim trhl řídící pákou a vznášedlo se vrhlo proti domku. Lidé v kožišinách se chvíli dívali na blížící se stroj a potom se rychle rozešli do půlkruhu a napřáhli před sebe kopí. Tlustý obr na schodech začal poskakovat, něco žalostně vykřikoval a mával nad hlavou blýskavou čepelí meče. Vadim posadil stroj před naježená kopí a vylezl z kabiny. Muži v kožiších ucouvli a přitiskli se k sobě. Ostří jejich kopí mířilo Vadimovi na prsa.

"Mír!" zvolal Vadim a zvedl ruce.

Lidé v kožišinách ucouvli ještě kousek. Valila se z nich pára a byl cítit ostrý zápach nemytých těl. Pod šišatými čepicemi se blýskaly ustrašené oči a vyceněné zuby. Tlustý chlap na zápraží řečnil a řečnil a nevěděl, kdy přestat. Byl neuvěřitelně tlustý a velký a měl kulatý, tukem přetékající obličej, který se teď blyštěl potem. Při svém projevu předváděl jakýsi bojový tanec, přisedal a znovu vstával, vypínal se na špičky, bodal mečem nahoru i dolů a pištěl neobyčejně vysokým, až ženským hlasem. Vadim sklonil hlavu a poslouchal. Mne-mokrystaly na jeho spáncích zachytávaly neznámá slova a intonace, analyzovaly je a reprodukovaly první, ještě neúplné varianty překladu. Obr mluvil o nějaké hrozbě, o něčem velkém a silném, o přísném trestu... Pak zmlkl, utřel si zpoceně čelo rukávem, vypjal se na špičky a vypísl jakýsi krátký, ostrý povel. Kopinici se přikřčili a pomalu se hnuli směrem k Vadimovi.

"No konečně," řekl Saul. "Začneme?" A opřel hlavu scorchera o rám posuvného okna.

"Nechte toho, Saule," křikl Anton. "Vadíme, zpátky!"

"Co se rozmýšlíte, prosím vás," křičel Saul. "Vždyť je to banda esesácká!"

Muži v kožiších postupovali malými krůčky vpřed, až se široké, blýskavé hroty jejich kopí opřely o Vadimovu hrud'

Teprve pak Vadim ustoupil, obrátil se k nim zády a vlezl do kabiny.

"Typický izolační jazyk," řekl a posadil se. "Velmi omezená slovní zásoba, řekl bych. A mír tedy nechtějí."

"Pojďte jim aspoň nahnat trochu strachu," prosil Saul. "Aspoň jednu salvu do vzduchu, ať si nadělají do kalhot!"

Anton zabouchl posuvné dveře. Muži v kožišinách se vrátili na zápraží a zvedli kopí. Všichni pozorovali vznášedlo. Na tlust'ochově velkém obličejí se skvěl opovrhlivý úsměv.

"To jste tomu dali," zlobil se Saul. "Potřebujeme jazyka, nebo ne? Pojďte, vezmem si toho tlust'ocha. Vždyť to je rapportführer jako živý!"

"Ale tak už si dejte říct," řekl sklesle Anton. "Oni se s námi pros-tě nechtějí domluvit! A mají na to právo! Co můžeme dělat?"

"Potřebujeme jazyka, nebo ne?" opakoval Saul. "Moment pře-kvapení jsme už propásli. Tady to prostě bez boje nepůjde. Ale počkejte, ještě je tu ten ksicht, co odjel na saních!"

To je tedy slovní zásoba, s úctou si pomyslel Vadim. Nefalšované dvacáté století. Je to skutečně odborník. Podíval se na Antona - Anton zjevně nevěděl, co má dělat. Takhle ho Vadim ještě nezažil.

"Musíme se rozhodnout," pokračoval Saul. "Buďto se chceme dovědět, co se tu děje, nebo letíme zpátky na Zemi, ať sem pošlou lidi, kteří se umějí rozhodovat rychleji a správněji než my. A musíme se rozhodnout hned, dokud proti nám stojí jen kopí..."

Už teď máme zpoždění, pomyslel si Vadim. A čím dál větší. V těch barácích umírají lidi.

"Antone," řekl, "dohoníme ty sáně, tam je jen jeden s kopím, s tím to bude lehčí. Sebereme mu kopí a pozveme ho na Koráb."

"Směje se nám, ropucha hnusná," řekl Saul, který se díval ven, a zahrozil tlust'ochovi pěstí. Ten zatřásl přewislými tvářemi a zamával mečem.

"Viděli jste?" smál se Saul zlobně. "Takhle si rozumíme naprosto perfektně."

"Já to zkusím ještě jednou," řekl Anton a znovu odsunul ochranné sklo. Tlust'och vykřikl a jeden z kopiníků se rozkročil, široce se rozmáchl a vši silou vrhl těžké kopí proti kluzáku. Železný hrot se skřípěním přejel po spektrolytu. Saul až přisedl.

"Taliových sedm nebo osmjich...", řekl energicky, ale Anton ho už držel za ruku. Oči měl jako úzké černé čárky.

"Já vás chápu," řekl zlověstně. "Vadíme, rozjeď to."

Vadim zvedl stroj do vzduchu.

"Za saněmi!" Anton vydal rozkaz a opřel se do křesla. "Tady se nic nedovíme," zavrčel. "Jsou to tupci, nedá se s nimi mluvit."

"Jednu dávku do vzduchu a sbíráme je holýma rukama," řekl přezíravě Saul.

Anton mlčel. Stroj se mihl nad pustou ulicí a za pár minut byli nad plání.

"Něco vám řeknu," prohlásil najednou Anton. "Všichni se pak budeme stydět."

"A co chceš dělat?" zeptal se Vadim. "Jde přece o ty, co tamhle umírají."

"Kdybych tak věděl, co mám dělat," řekl Anton. "Komisi se o ta-kovýchhle podmínkách ani nesnilo."

Jaké komisi? chtěl se zeptat Vadim, ale vtom Saul řekl:

"Tak už se přestaňte stydět. Když už chcete šířit dobro, musíte být aktivní. Dobro musí být aktivnější než zlo, jinak se na světě nic nezmění."

"Dobro, dobro," hučel Anton. "Jenže kdo touží po tom, aby vy-padal jako pitomec!"

"Tak konečně jste to pochopil," řekl Saul. "Ale zato zase budete mít čisté svědomí, ne?"

Spřežení se saněmi dohnali asi ve vzdálenosti pěti kilometrů od města. Lidé v postrojích běželi, klopýtali a vázli ve sněhu a muž v saních občas lině píchal kopím ty, kteří se příliš opožděovali.

"Letím níž," řekl Vadim.

"Posaď to před ně," řekl Anton, "a promluv s ním. A vy, Saule, mi dejte zbraň. A zůstaňte uvnitř. To není ksicht, to je člověk."

"Dobře," řekl Saul, "tady máte. Ale jestli půjde na Vadima s ko-pím, tak místo povídání..."

Vadim ho přerušil:

"Kopí mu vezmu. Musíme přeřezat postraňky a dát jídlo a oble-čení těm chudákům."

"Správně," přisvědčil Anton.

Vznášedlo dosedlo na sníh přímo před spřežením a lidé v postrojích se rázem zastavili. Vadim vyskočil ven. Muži v pytlích těžce dýchali a zakrývali si oči rukama. Vadim na ně vesele zavolaal:

"Konec, kamarádi! Jde se domů!"

Zamířil k saním a uvažoval, jak kočího nejlépe odzbrojit. Muž v saních klečel a s údivem i strachem na něho hleděl. Kopí měl připraveno k útoku.

"Tak jdeme, ne?" navrhl mu Vadim a uchopil kopí za žerď.

Muž v kožichu okamžitě kopí pustil a vytasil meč. Už byl na no-hou.

"No no, copak, copak," řekl Vadim a odhodil kopí.

Člověk v kožichu najednou něco zařval protáhlym, naříkavým hlasem. Vadim ho vzal za ruku, v níž držel meč, a táhl ho za sebou. Nebylo to snadné, protože zajatec sebou škubal a odmítal jít. Vadim ho chytil pevněji.

"No tak, co je, nic se neděje, všechno bude v pořádku," konejšil ho Vadim a páčil mu meč ze zpocené dlaně. Meč upadl do sněhu, Vadim vzal zajatce kolem ramen a táhl ho ke kluzáku. Dál pobruko-val uklidňující věty a snažil se při tom o místní intonaci. Vtom se ozval Saulův výstražný výkřik a Vadim cítil, že jde k zemi. Něčí ruce ho chytily za hlavu, kdosi se mu pověsil na krk, několikrát ruce ho držely za nohy - slabé, ubohé, chvějící se ruce.

"Co je, zbláznili jste se?" zařval Saul. "Antone, odezeň je!"

Muž v kožichu sebou škubal stále silněji. Vadimovi někdo nastrčil na hlavu jakýsi smrdutý hadr, takže nic neviděl. V kupě zmítajících se těl se sotva držel na nohou, ale svého zajatce nepouštěl. Pak náhle ucítil, že ho něco uhodilo do boku; pocítil prudkou bolest. Pus-til zajatce, setřásl z ramen útočníky a strhl si z hlavy smrdutý pytel. Uviděl, jak se útočníci zmítají ve sněhu. Mezi těly se k němu prodíral Anton. Pak se obrátil. Před ním stál po kolena ve sněhu muž v pytlo-vině s mečem v ruce.

"Co to děláš?" vykřikl Vadim.

Člověk s mečem se rozmáchl ze všech svých chabých sil, ale zbraň se v jeho ruce obrátila a dopadla na Vadimovo rameno naplo-cho. Vadim do útočníka strčil, ten padl na sníh a znehybněl. Vadim uchopil meč a odhodil ho daleko do sněhu. Zároveň ucítil, že mu po boku stéká něco horkého a mokrého. Ohlédl se.

Lidé v pytlích leželi na sněhu nehybně jako mrtví. Muž v kožichu mezi nimi nebyl.

"Jsi živý?" vykřikl Anton udýchaně.

"Úplně," řekl Vadim. "A kde je jazyk?"

Vtom se vynořil zpoza jednoho pahorku Saul. Mířil k nim a za límec před sebou strkal člověka v kožichu.

"Chtěl vzít roha," hlásil, "ale daleko neutekl."

"A teď pryč odtud," řekl Anton.

Cestou ke kluzáku se opatrně vyhýbali ležícím tělům. Saul občas stavěl zajatce na nohy trhnutím za límec a strkal ho před sebou.

"Tak jdi, darebáku," říkal. "Jdi, hni se, ty držko vypasená. Strašně smrdí," prohlásil. "Nejmíň rok se nemyl."

Když se dostali ke kluzáku, vzal Anton zajatce kolem kožešino-vých ramen a ukázal mu rukou do kabiny. Chlap zoufale zakroutil hlavou, až mu upadla čepice, a sedl si do sněhu.

"Jen žádný mazlení!" zařval Saul, chytil zajatce za límec a za za-dek a hodil ho dovnitř. Zajatec dopadl na podlahu kabiny a znehyb-něl.

"Fuj," řekl Anton, "tohle je práce!"

Vzal dva vaky a odtáhl je k saním. Otevřel je, vyndal potraviny a oblečení a rozložil je na sněhu. Lidi kolem saní se tvářili jako mrtví, a jen když šel Anton kolem nich, maličko zvedali nohy.

Vadim stál, unaveně se opíral o teplý bok stroje a pozoroval ušla-paný sníh, převržené sáně a skrčená těla na zemi.

Slyšel, jak Anton říká:

"Komise pro kontakty, kde jsi?"

Vadim se dotkl boku. Pořád krvácel. Udělalo se mu zle a slabo a s vypětím sil se vsoukal do kabiny. Nic se jim nedařilo. Zajatec ležel na břiše, obličej si zakrýval rukama, podle všeho očekával smrt nebo možná mučení. Saul, který z něho nespouštěl zrak, měl ve tváři sve-řepý výraz. Nakonec vlezl do kabiny Anton.

"Copak je ti?" zeptal se.

Vadim nezřetelně odpověděl:

"Antone, oni mě poranili. Je mi zle."

Anton se na něho chvíli díval.

"Tak se svlékni," řekl.

Vadim si stáhl blůzu. Bylo mu pořád hůř a před očima se mu dě-laly mžitky. Jen s námahou vnímal Antonův soustředěný obličej a Saulovu zamračenou, soucítanou tvář. Potom ucítil v boku chladné prsty.

"To je od toho meče," řekl Saul. Jeho hlas jako by procházel stě-nou z vaty. "Když vy to zkrátka neumíte. Tohle bych sejmul jed-nou rukou."

"To nebyl on...", řekl hluše Vadim. "Tím mečem... to udělal... jeden v košili..."

"V košili?" užasl Saul. "Tedy pánové, tomuhle už nerozumím ani já."

Anton něco odpověděl, ale v tom okamžiku se Vadimovi před očima všechny kruhy slily v jeden a on ztratil vědomí.

6

"Antone," řekl Saul. "Antone, on omdlel!"

"Jenom spí," řekl Anton. Pozorně si prohlížel dosti hlubokou bodnou ránu. Úder byl veden pod žebro a meč rozt'al mezižeberní svaly. Anton si ulehčeně oddechl. Saul se mu díval přes rameno a vzrušeně dýchal.

"Je to zlé?" zeptal se šeptem.

"Ne, maličkost," odpověděl Anton. "Za hodinu bude v pořádku. Jenom si sedněte, prosím vás."

Saul se usadil do křesla a zlostně zahlížel na nehybného zajatce. Anton otevřel vak s léky, vyndal nádobu s koloidem a nalil ho do rány. Oranžové želé okamžitě zřůžovělo. To je krve, pomyslel si An-ton. Ale Dimka je pašák, ten něco vydrží. Podíval se na Vadima. Je-ho tvář byla jen o něco málo bledší než obvykle, ale klidná a mírná jako vždycky, když spal. Dýchal klidně a zhluboka. Anton přiložil prsty k oběma okrajům rány a zavřel oči.

Každý hvězdoletec musel znát základní psychochirurgické úko-ny. Prakticky každý pilot uměl otevřít a zacelit živou tkáň pomocí psychodynamické rezonance. Vyžadovalo to ovšem velkou námahu a obrovské soustředění. V stacionárních podmínkách se samozřejmě používaly neurogenerátory, ale v polních podmínkách se z pilota stával šaman. Anton šamany pokaždé litoval.

Jako z dálky slyšel Anton, jak se Saul s něčím vláčí a jak vzlyká a něco drmolí zajatec, díky kterému byl v kabině nepříjemný, nakyslý puch.

Anton otevřel oči. Rána se zatáhla a růžová jizva, která po ní zby-la, vypudila koloid ven. Tohle musí stačit, řekl si Anton. Jinak bych nemohl řídit. Byl zpocený jako myš.

"Tak, a je to," řekl a zhluboka se nadechl.

Saul se zvedl a naklonil se nad ránu. "K čertu," řekl, "jak tohle děláte?"

Anton se podíval z okna a otřásl se. Zvenčí lnuly k ochrannému sklu hrůzostrašné vyhublé obličeje s vpadlými tvářemi a vyceněnými zuby. Bylo v nich něco pradávného a přízračného - jako by se do domu tlačili umrlci. Antonovi z toho běhal po zádech mráz. Saul svařil huňaté obočí a pohrozil jim prstem. V odpověď zabubnovaly po spektrolytu kostnaté pěsti.

"Jděte domů! Domů!" křikl Saul.

Anton začal oblékat Vadima.

"Hned poletíme," řekl.

"To je pozabijíte."

Anton zavrtěl hlavou a sedl si na pilotovo místo. Kluzák sebou škubl a pomalu se vznesl kolmo do výše. Tváře za sklem zmizely. Po spektrolytu sklouzla poslední dlouhá kostnatá ruka s ulámanými neh-ty a také zmizela.

Anton pustil motor naplno a nastavil azimut na Koráb. Spěchal, byla už půlnoc.

"Co že ho tak milují?" bručel Saul rozjímavě. "Vždyť je to zví-ře, esesák! Sám jsem viděl, jak je poháný kopím."

Anton mlčel.

"Pane bože!" vykřikl Saul. "Co má na sobě všelijaké havěti! Až to s ním hýbe!"

"Co se tam hýbá?"

"Něco jako vši. Nejdřív ho musíme umýt a všechno vydezinfikovat."

Takže zase práce, pomyslel si Anton. Ale Saul, jako by to uhadl, řekl:

"S tím si nelamte hlavu, já to udělám. Jenom aby nenatáhl bačko-ry, není na to zvyklý."

Anton letěl ve výšce sto metrů maximální rychlostí. Malý, jasný měsíc byl téměř v zenitu, červený srpek dávno zašel a zpoza bílého horizontu se zdvíhal třetí měsíc, růžový a zploštělý. Vadim se po-hnul, hlasitě zív, řekl: "Tys mě zalepil?" a zase usnul.

"Co dělá?" zeptal se Anton. Byl tak unavený, že se mu nechtělo se obracet.

"Kdo?"

"Zajatec."

"Leží a smrdí. Už jsem hodně dlouho necítil takový smrad."

Hodně dlouho, pomyslel si Anton. Já nikdy. A ani bych nechtěl... Saul má pravdu: zbytečně jsme se do toho pletli. Saul se v tom vy-zná, zřejmě tomu opravdu rozumí... Je to opravdu systém... otrokář-ský řád... Otroci a páni. Vždycky jsem si myslel, že věrný otrok existuje jenom ve špatné literatuře... Věrný otrok..., to je ale svin-stvo. Ale co se dá dělat, jednou jsme začali, ustoupit nemůžeme. V nejhorším se aspoň dovíme, jak to tady doopravdy je... Ale ani to není podstatné... Stejně bych od toho nešel, i kdybych věděl, co nás čeká... Kotlina, kde stroje zabíjejí lidi... zasviněná osada... Jestlipak bude Světová rada souhlasit s existencí planety s rozvinutým otrokář-ským řádem...? Najednou si uvědomil, jaký to bude problém. Ještě nikdy nestála před lidstvem alternativa vměšování nebo nevměšování do osudu obyvatel jiné planety. Obyvatelé na Leonidě a na Tagoře jsou příliš vzdáleni lidem. Psychika Leonidánů je dodnes záhadou a nikdo nedokáže říci, jaký tam vlastně vládne společenský systém. A humanoidi na Tagoře potřebují od přírody tak málo, že úroveň jejich techniky je opravdu těžko vysvětlitelná... Ale tady, na Saule, tady je to něco jiného. Nikde ve vesmíru nemá společenský systém tak od-pudivou, a přitom pravděpodobně nutnou podobu... Jsou to zkrátka naši bratři, opakují naši historii, jsou mladí, nezralí a divocí. A potom ty podivné stroje, co je tu nechal bůhvídko...

V dálce se na bílé rovině objevila malá černá tečka. Koráb, po-myslel si Anton, a vedle něho pod sněhem mrtvol... Kupodivu jsem si už zvykl, i když jsme tu teprve den. Jako bych celý život zakopá-val o mrtvol ve sněhu. Člověk si zvykne snadno... Nebo možná je to proto, že jsou mi tak cizí... Na Zemi bych se z toho všeho asi zbláznil...

Snížil rychlost a obletěl Koráb. Loď na něho působila povzbudivě - byl to známý černý kužel s dvěma stíny, jedním krátkým a čer-ným a druhým růžovým, byl to domov uprostřed nehostinných bílých plání a pahorků. Vznášedlo dosedlo před vchod. Anton popleskal Vadima po noze.

"Co je, co je," řekl Vadim ospale.

"Vstávej!"

"Nech mě!"

"Vstávej, Dimko, jsme doma!"

"Hned," řekl Vadim a zamlaskal. "Ještě chvílku..."

"Mám ho polechtat?" nabízel se Saul.

Vadim okamžitě otevřel oči a zvedl se.

"Ano, já vím. To je Koráb."

Vylezli na tvrdý, kluzký sníh. Mrazivý vzduch jim rval plíce a bylo slyšet, jak Vadim cvaká zuby. Saul držel zajatce za límec. Co si asi myslí ten chudák, řekl si Anton.

"Jděte nahoru, já ho strčím rovnou do koupelny," řekl Saul.

Vešli dovnitř, zavřeli průlez a Anton, který před sebou postrkoval Vadima, zamířil do jídelny. Vadim pořád ještě drkotal zuby a v chůzi podřimoval.

Náhle se dole ozval zoufalý křik.

"Co se tam děje?" probral se Vadim.

"Saul ho myje," vysvětloval Anton. "Je plný vši."

Bylo slyšet, jak Saul domlouvá zajatci:

"Jen pojď, neboj se, na tohle neumřeš!"

Dveře koupelny zaklaply. Anton s Vadimem vešli do jídelny a svorně se svalili do křesel jako podřatí.

"Starý zlatý Koráb," řekl Vadim. "Ten klid a ta čistota!"

Anton odpočíval se zavřenýma očima.

"Bolí to?" zeptal se.

"Svědí..."

"Tak to už to bude v pořádku... Poslyš, co teď budeš potřebovat?"

"Počítač," řekl Vadim. "Půlku paměti. Oba analyzátoři a hodně kávy pro mě a dobré jídlo pro jazyka. Za dvě hodiny tady bude sedět a povídat si s tebou o smyslu života."

Ze zdola se znovu ozvalo úpění, hluk a plácání bosých chodidel.

"Kampak?" křičel Saul. "Zpátky! Dej to sem!"

"Ten mu dává," řekl s obdivem Vadim. "Teď se mu určitě dostalo mýdlo do očí... Ale Saul nemá tu správnou intonaci. Tohle řvání považuje ten chudák za přemlouvání. Rozkaz vypadá takhle." Vadim natáhl krk a žalostně zaječel.

"Jako když šlápněš kočce na ocas," řekl Anton.

"To je ono!"

"Až ho vykoupe, běž si s ním do řídicí kabiny. Já ti tam všechno připravím."

Vadim se na něho pozorně zadíval.

"Ale kamaráde, vždyť ty jsi vycucnutý jako citrón," řekl.

"Trochu ano... Ta tvoje rána není moc velká, ale mě to vzalo. Však víš, co to dokáže udělat."

"Víš co, lehni si, já si poradím sám. A Saul mi pomůže."

"Ale ne," řekl Anton. "To je moje starost. Jen jdi."

Vadim se zvedl.

"Radím ti dobře, prospi se!"

Zamířil do pilotní kabiny, ale pak se zastavil.

"A co to oblečení, vzali si je?"

Anton mu napřed nerozuměl, ale pak řekl:

"Abych pravdu řekl, tak nevím... Nevzpomínám si. Ale byli s námi hodně nespokojení..."

"To je ale bláznec," řekl Vadim. "Pořád tomu nerozumím. Proč mě vzal tím mečem?"

Potřásl hlavou a vešel do řídicí kabiny. Anton okamžitě usnul. Zdálo se mu, že šel do kuchyně, uvařil kotel kávy, odnesl ho Vadi-movi, ale ten měl práci a vyhnal ho, a tak: šel Anton do své kajuty a sedl si tam, aby si připravil programy na let zpátky, ale strašně se mu chtělo spát a pořád nacházel jen programy ze svých dřívějších cest. Potom ho vzbudil Saul.

"Račte se podívat," řekl.

Před Antonem stál urostlý mládenec světlé pleti v kalhotách, tet-rakanetylénové košili, černoooký a vylekaný.

"Fešák, co?" řekl Saul posměšně.

Anton se zasmál.

"Pěkná rasa," řekl. "Nazdar, mladší bratře!"

Mladší bratr se na něho díval očima rozšířenýma strachem. Je to přece jen fajn chlapec, pomyslel si Anton.

"A tohle měl pod kožichem," ozval se Saul a položil na stůl balíček.

Zajatec se pohnul směrem k němu.

"No no no!" řekl výhružně Saul. "Už zase? Já ti dám!"

Zajatec se stáhl zpátky. Významy Saulových intonací už zřejmě zvládal. Anton vzal balíček a otevřel ho. V obálce z dobře vydělané měkké kůže našel umně složený list papíru, nějaký náčrtek a několik kusů zkrvaveného obvazu.

"Tohle je jasné," řekl Saul. "To sebrali raněným."

Anton si představil zmračené lidi stojící disciplinovaně v řadě a zaťal zuby.

"Tohle je určitě hlášení o tom, že jsme přiletěli. Vadime!" zvolal.

Zajatec najednou promluvil. Mluvil rychle, bil se rukama do prsou a tvářil se zoufale, ale jeho intonace zněly Antonovi chvílemi výhružně, chvílemi zase výsměšně. Do místnosti vstoupil Vadim, zastavil se u dveří a poslouchal. Zajatec umkl a zakryl si obličej ru-kama.

"Podívej se, Vadime," řekl Anton a podal mu list papíru.

"Sláva," zajásal Vadim. "Dopis! To je senzace! O polovinu míň práce!"

Chytil zajatce za rukáv, odváděl si ho do řídicí kabiny a v chůzi si prohlížel dopis. Zajatec pokorně klopýtal za ním. Saul zatím pozorně studoval nákres.

"Já sice nejsem odborník," řekl, "ale řekl bych, že tohle je plánec vnitřku kabiny toho tanku. Podívejte se."

Podal nákres Antonovi. Náskres byl vyveden modrou barvou, a to velmi pečlivě, ale bylo na něm plno otisků špinavých prstů. Byl to skutečně plánec cedníkové kabiny převráceného tanku a byl na první pohled velice přesný. Některé otvory byly zabarvené, jiné označeny křížky. Anton zív a zavřel oči.

No jo, uvažoval zemdleně, je to tak. Jsou to sice otrokáři, ale v technickém kreslení jsou perfektní.

"Poslyšte, kapitáne," řekl Saul, "jděte si lehnout. Nedá se nic dě-lat, dokud náš lingvista nebude hotov, nejste tu nic platný."

"Myslíte?" řekl ospale Anton.

"Jsem o tom hluboce přesvědčen."

Z pilotní kabiny se ozval Vadim a chtěl kávu a džem pro zajatce.

"Hned, hned!" křikl Saul. "Jen jděte, Antone, jděte."

"Nikam nejdu," bránil se Anton, "zůstanu tady."

Zavřel oči a přestal vnímat. Spal neklidně, často se probouzel a otevíral na chvíli oči. Viděl Saula, jak jde po špičkách kolem, v jedné ruce prázdnou sklenici, v druhé konvici na kávu. Podruhé šel Saul do řídicí kabiny s plným podnosem a v jídelně zavoněla rajčata. Potom viděl Anton Saula v křesle, jak žmoulá v ústech nezapálenou dýmku a pozorně si ho prohlíží. Shora z řídicí kabiny k nim doléhaly mono-tónní hlasy. "Su-u... Mu-u... Bu-u..." říkal Vadim a umělý kovový hlas opakoval: "Su-u... Mu-u... Bu-u... Pracovat - Ka-ro-su-u... Dělník - Ka-ro-bu-u... Stát se dělníkem - Ka-ro-mu-u..." Antona znovu pohltit spánek, do něhož nezřetelně zaléhala Vadimova slova: "Zářivý, velký a mocný útes... idaj-hikari-tika udo...", která opravo-val pisklavý zajatcův hlas: "Tiko-o, udo-o." A Vadim pokřikoval: "Saule! Kávu!" "To už je třetí konvice," nespokojeně bručel Saul.

Potom se Anton probudil a cítil, že je naprosto fit. Saul v jídelně nebyl. Nahoře pečlivě artikuloval ochraptělý Vadim: "Sorinaka-bu... torunaka-bu... saponuri-su..." Zajatec něco hrdelním hlasem odpo-vídal. Anton se podíval na hodinky - byly tři hodiny místního času. Náš strukturalista je kádr, pomyslel si Anton s obdivem. Najednou se ho zmocnila netrpělivost. Už by měli být hotovi.

"Dimko!" vykřikl. "Jak to jde?"

"Už jsi vzhůru?" ozval se sípavě Vadim. "Čekáme jen na tebe. Můžeme začít."

Z kajuty vystrčil hlavu Saul.

"Už?" informoval se. Ze dveří se vyvalila mračna kouře.

"Pojďte dál, Saule," řekl Anton. "Hned začneme."

Saul se usadil do křesla a nákras hodil na stůl. Z řídicí kabiny vyšel kolébavým krokem zajatec. Na nikoho se nepodíval, obrátil se a tvář umazanou od džemu upřel s výrazem psí oddanosti na dveře od kabiny. Z ní už vycházel Vadim. Vlekl velkou blýskavou bednu - přídavný analyzátor. Postavil ho na stůl a z vysoka se posadil do křesla. Tvářil se jako absolutní vítěz.

"Jsem génus!" oznámil sípavým hlasem. "Jsem perfektní! Velký a mocný Útes! Hikari-tiko-udo!"

Při posledních slovech si zajatec přestal olizovat prsty a na znamení úcty složil ruce na prsou.

"No?" vykřikl Vadim vítězně a ukázal na něho. Pak zarecitoval:

Vaše štěstí, že tu máte

IA specialistu:

teď teprv si považujte

strukturního lingvistu!

Anton ho pozoroval shovívavě, ale byl na něho hrdý. Vadim měl na spáncích žluté růžky mne-mokrystalů, stejně tak zajatec. Vadim vypadal tak trochu pekelnicky, zajatec spíš jako odrostlé tele. Saul cucal prázdnou dýmku a usmíval se.

"Upozorňuji předem," prohlásil Vadim, "abstraktní otázky mu dávat nesmíte. Je neobyčejně tupý a vzdělání má zhruba na úrovni osmiletého dítěte." Vstal a podal Antonovi a Saulovi po páru mne-mokrystalů. "Myslí mu to výhradně konkrétně." Obrátil se k zajatci.

"Ringahosimu?"

"Chceš džem?" rozuměl Anton.

Jazyk se podlézavě usmál a znovu složil ruce na prsou.

"Vidíte?" řekl Vadim, "zase by se cpal. Ale to počká. Tak, ptejte se ho."

Anton se zavrtěl. Najednou zjistil, že nemá nejmenší ponětí, jak se to dělá. Vadim a Saul ho pozorovali plni očekávání.

Zajatec roz-pačitě přešlapoval.

"Jak se jmenujete?" zeptal se Anton velmi přívětivě. Měl pocit, že musí zajatce zbavit pocitu strachu a navodit přátelskou atmosféru.

Zajatec se na něho nechápavě podíval.

"Hajra," řekl a přestal přešlapovat.

"Z rodu Pahorků," pochopil Anton.

"Velmi mě těší," řekl. "Já jsem Anton."

Zmatek na Hajrově tváři vzrostl.

"Hajro, řekněte nám prosím, jakou práci vykonáváte?"

"Já nepracuju, já jsem voják."

"Rád bych se vám omluvil," pokračoval Anton. "Jistě na vás ne-mile zapůsobilo násilí, které jsme byli nuceni proti vám použít. Ne-smíte nám to mít za zlé. Nedalo se nic jiného dělat."

Zajatec si podepřel ruku v bok, ohrnul spodní ret a zadíval se mimo Antona. Saul si hlasitě odkašlal a začal bubnovat prsty na stůl.

"Ničeho se nemusíte bát," říkal Anton. "Neuděláme vám nic zlého."

Zajatec se zatvářil nadutě. Rozhlédl se, poodešel dva kroky a sedl si na zkřížené nohy bokem k Antonovi. Už se nebojí, říkal si Anton, to je vynikající. Také Vadim sledoval scénu s uspokojením. Jen Saul přestal bubnovat do stolu prsty a začal do něho ťukat dýmkou.

"Chceme vám jen položit několik otázek," pokračoval Anton, "protože nutně potřebujeme vědět, co se tu děje."

"Džem," řekl pánovitě Hajra, "a rychle!"

Vadim se spokojeně zasmál.

"Such a little pig!" řekl.

Anton zrudl a podíval se na Saula. Ten se pomalu zvedal, ale v obličejí se mu nehnul ani sval.

"Proč nikdo nejde pro džem?" informoval se Hajra do prostoru. "A ať jsou všichni zticha, když mluvím já. A ať přinesou džem a polštář, protože je tady tvrdá zem."

Zavládlo mlčení. Vadim se přestal usmívat a zadíval se na analy-zátor, jako by mu nevěřil.

"Do you think," nerozhodně se zeptal Anton, "we'd better bring him some jam?"

Saul neodpověděl a pomalu se blížil k zajatci, který dál seděl s kamenným výrazem ve tváři. Saul se obrátil k Antonovi.

"You have taken a wrong way, boys," řekl. "It won't pay with SS-men." Jeho ruka se měkce dotkla zajatcovy šíje. Ten okamžitě zo-stražitěl. "He is a pithecanthrope, that's what he is," zasněně pokračoval Saul. "He mistakes your soft handling for a kind of weakness."3

"Saule, prosím vás," začal rozčileně Anton.

"Speak only English," zarazil ho Saul.

"Kde je džem?" zeptal se nedůvěřivě zajatec.

Saul ho mocným trhnutím za límec postavil na nohy. Hajrův ka-menný výraz najednou znejistěl. Saul ho pomalu obcházel a prohlížel si ho od hlavy k patě. Jako na divadle, pomyslel si Anton s mimovol-ným odporem. Saul se tvářil velmi odpudivě, zato Hajra znovu složil ruce na prsou a podlézavě se usmíval. Saul se pomalu vrátil ke své-mu křeslu a posadil se. Hajra se teď díval jen na něho. V jídelně za-vládlo mrtvé ticho.

"Now I interrogate," řekl, "and you don't interfere. If you choose to talk to me, speak English."

"Agreed," řekl Vadim a stiskl tlačítko na analyzátoru. Anton přikývl.

"What did you do with that box?" zeptal se Saul podezřívavě.
"Took measures," řekl Vadim. "We don't need him to learn Eng-lish as well, do we?"
"O. K.," odušil Saul. Zapálil si dýmku. Hajra ho s hrůzou sledo-val a snažil se vyhnout mračným kouře.
"Jméno?" zachmuřeně se zeptal Saul.
"Hajra."
"Hodnost?"
"Kopiník. Strážný."
"Jak se jmenuje velitel?"
"Kadajra." (Z rodu Vichrů, pochopil Anton.)
"Hodnost velitele?"
"Nositel vynikajícího meče. Velitel strážního oddílu."
"Kolik strážců je v táboře?"
"Dvacet."
"Kolik je lidí v barácích?"
"V barácích nejsou lidé."
Anton s Vadimem se na sebe podívali. Saul klidně pokračoval.
"Kdo bydlí v barácích?"
"Zločinci."
"A zločinci nejsou lidé?"
Hajra zjevně nechápal, oč jde. Místo odpovědi se nerozhodně usmál.
"Dobře. Kolik zločinců je v táboře?"
"Velmi mnoho. Nikdo je nepočítá."
"Kdo sem zločince poslal?"
Zajatec mluvil dlouho a nadšeně, ale Anton slyšel jen:
"Poslal je sem Veliký a mocný Útes, zářící Drahokam s nohou na nebi, který bude žít, dokud nezmizí stroje."
"Ale," řekl Saul, "oni znají pojem stroj?"
"Ne," ozval se Vadim, "to já znám pojem stroj. Oni mají na mysli jen stroje v kotlině a na silnici. A Veliký a mocný Útes atakdál je nepochybně místní panovník."
Zajatec poslouchal tento dialog s výrazem tupého zoufalství.
"Tak dobře," řekl Saul. "Co ti zločinci provedli?"
Zajatec ožil a znovu začal mluvit hodně a dlouho, a znovu An-ton nepochopil zdaleka všechno.
"Jsou zločinci, kteří chtějí, aby přišel nový Útes... Jsou zločinci, kteří vzali cizí věci... Jsou zločinci, kteří zabili lidi... Jsou zločinci, kteří chtějí podivné věci..."
"Rozumím. Kdo sem poslal strážce?"
"Velký a mocný Útes s nohou na nebi."
"Proč?"
Zajatec mlčel.
"Ptám se, co tu dělají strážci!"
Zajatec si zakryl obličej rukama.
Saul vzplanul.
"No tak! Co tady dělají zločinci!"
Zajatec se zakrytým obličejem zavrtěl hlavou.
"Mluv!" zařval Saul, až sebou Anton trhl. Komise pro kontakty, co tomu říkáš!
Zajatec plačky řekl:
"Když to řeknu, zabijí mě..."
"Zabijí tě, když to neřekneš," sliboval Saul. Vytáhl z kapsy zaví-rák a stisknutím pérka ho otevřel. Zajatec se roztrásl.
"Saule!" řekl Anton. "Stop it!"
Saul si začal nožem čistit dýmku.
"Stop what?" zeptal se.
"Zločinci se pokoušejí přivést stroje do pohybu," řekl sotva slyši-telně Hajra. "Strážní se dívají."
"Na co?"
"Jak se stroje pohybují."
Saul vzal nákras do ruky a strčil ho na smrt vyděšenému zajatci pod nos.
"Tak povídej pěkně od začátku," vybídl ho.
Zajatec vyprávěl dlouho a nemělo to hlavu ani patu. Saul ho po-bízel a opravoval. Podstata věci spočívala zřejmě v tom, že se místní vládcí snažili odhalit, jak stroje fungují. Zločinci museli strkat prsty do otvorů, tisknout tlačítka, hýbat pákami a strkat ruce do motorů. Strážní přitom pozorovali, co se bude dít. Nejčastěji se nedělo nic. Občas některý stroj vybuchl, zřidkakdy se stroj rozjel, ale to pak ničil všechno kolem. Případy, kdy se podařilo stroj ovládnout a pochopit systém jeho řízení, byly naprosto ojedinělé. Při všech pokusech se strážci zdržovali v bezpečné vzdálenosti od strojů a zločinci pobíhali mezi nimi a strojem se zprávami, do které díry se bude strkat prst nebo který knoflík stisknou. Všechny informace se pečlivě zanášely do nákrasů.
"Kdo dělá ty nákrasy?" zeptal se Saul.
"Nevím."
"Věřím ti. Kdo je přiváží?"

"Vysocí velitelé na ptácích."

"Myslí naše staré známé ptactvo," objasňoval Vadim. "Tak oni je tady dokonce sedlají!"

"Kdo potřebuje ty stroje?*" padla další otázka.

"Veliký a mocný Útes, zářící Drahokam s nohou na nebi, který bude žít, dokud nezmizí stroje."

"Co s nimi dělá?"

"Kdo?"

"Útes."

Zajatec se zatvářil zmateně.

"To je přece titul, Saule," řekl Vadim. "Musíte ho uvést celý."

"Dobře. Co dělá s těmi stroji Veliký a mocný Útes s nohou na nebi - nebo na zemi? Fuj, to je teda titul... - který žije..."

"Dokud nezmizí stroje," napověděl Vadim.

"To je teda nesmysl," řekl zlostně Saul. "Co s tím mají co dělat stroje?"

"Stroje jsou symbol věčnosti," vysvětloval Vadim.

"Víte co, Vadime, zeptejte se ho sám, k čemu jsou mu ty stroje."

"Komu?"

"No tomu... tomu jejich Útesu zatracenému..."

"Řekněte mu to zkráceně," řekl Vadim. "Veliký a mocný Útes."

Saul vyfoukl dým a položil dýmku na stůl.

"Tak tedy... co dělá se stroji Veliký a mocný Útes?"

"Nikdo neví, co dělá Veliký a mocný Útes," důstojně odvětil za-jatec.

Anton to nevydržel a zasmál se. Vadim se smál, až mu tekly slzy. Zajatec se na ně díval se strachem v očích.

"Odkud přivázejí ty plány?"

"Zpoza hor."

"Co je za horami?"

"Svět."

"Kolik je na světě lidí?"

"Velmi mnoho. Nedají se spočítat."

"Kdo přiváží stroje do kotliny?"

"Zločinci."

"Odkud?"

"Z tvrdé cesty. Tam je velmi mnoho strojů." Zajatec se zamyslel a pak řekl: "Nedají se spočítat."

"Kdo dělá ty stroje?"

Zajatec se udiveně usmál.

"Nikdo je nedělá. Stroje jsou."

"Odkud se tu vzaly?"

Hajra pronesl další projev. Třel si při něm obličej, hladil si boky a díval se na strop. Zavíral oči a chvílemi dokonce zpíval. Z jeho řeči vysvitlo přibližně toto:

Před dávnými časy, kdy se ještě nikdo nenarodil, spadly na zem z rudého měsíce velké nádoby plné vody. Voda byla tučná a lepkavá jako džem. Byla taky tmavě červená jako džem. Nejdřív voda posta-vila město. Potom udělala v zemi dvě díry a naplnila je kouřem smr-ti. Potom se z vody stala tvrdá cesta mezi děrami a z dýmu se začaly rodit stroje. Od té doby jeden kouř stroje rodí, druhý je polyká a tak to bude povždy.

"No, tak tohle víme i bez tebe," řekl Saul. "Ale co když zločinci nechtějí se stroji pracovat?"

"Zabijí je."

"Kdo?"

"Stráže."

"Ty jsi je taky zabíjel?"

"Já jsem zabil tři," řekl Hajra hrdě.

Anton zavřel oči. Vždyť je to kluk, pomyslel si. Docela sympa-tický chlapec. A zabil tři lidi a je na to hrdý...

"Jak jsi je zabil?" zeptal se Saul.

"Jednoho mečem. Chtěl jsem náčelníka přesvědčit, že dokážu tělo přeseknout jednou ranou. Ted' už tomu věří. Druhého jsem zabil pět-tí. A třetího... nařídil jsem, aby mi ho hodili na kopí!"

"Komu jsi to nařídil?"

"Jiným zločincům."

Saul chvíli mlčel.

"Je to nuda," ozval se zajatec. "Služba je to důležitá, ale nudná. Nejsou tu ženy. A chybějí mi tu kamarádi. Prostě nuda," uzavřel a povzdechl si.

"Proč zločinci neutečou?" pokračoval Saul ve výslechu.

"Oni utíkají, jenže jim to nic nepomůže. Na rovině je sníh a ptáci. A v horách stráže. Rozumní neutíkají. Každý chce žít."

"Proč mají někteří zlaté nehty?"

Zajatec řekl šeptem:

"To byli dřív boháči. Ale chtěli podivné věci a někteří dokonce chtěli, aby zemřel Veliký a mocný Útes. Jsou to odporné mršiny," řekl už hlasitě. "Veliký a mocný Útes, zářící Drahokam je sem posílá se všemi příbuznými. Kromě žen," dodal s politováním.

"Víte co," řekl Saul, "mám čím dál tím větší chuť pověsit nejdřív jeho a pak všechny ty ostatní nositele mečů a kopí na

těhle rovině. Ovšem nebylo by to k ničemu. Bohužel." Znovu si nacpal dýmku. "Už nemám žádné otázky. Ptejte se ho, jestli chcete."

"Nás nesmíte věšet," řekl rychle Hajra, který nápadně pobledl. "Veliký a mocný Útes s nohou na nebi by vás přísně potrestal."

"Kašlu ti na toho, jak mu říkáš... Veliký a mocný," řekl Saul a zapálil si dýmku. Prsty se mu třáslý. "Budete se ho ještě něco ptát?"

Anton zavrtěl hlavou. Nikdy v životě ještě nepocítil takové znechucení. Vadim přistoupil k Hajrovi a strhl mu mnemokrystaly ze spánků.

"Co budeme dělat?" zeptal se.

Saul řekl zamýšleně:

"Lidstvo je pořád stejné. Než se dostane na vaši úroveň, musí projít tímhle vším a ještě horšími věcmi. A ještě dlouho po tom, co se postaví na zadní nohy a začne pracovat, to nebude nic než dobytek... Tyhle tady nakonec můžem omlouvat tím, že nemají ponětí o rovnosti, volnosti a bratrství. To je teprve čeká. Ale taky budou jednou za-chraňovat civilizaci v plynových komorách, stane se z nich buržoazie a dovedou svůj svět na pokraj katastrofy... Ale přesto - neztrácím naději. Zatím tady vládne středověk, to je zřejmé. Všechno to titulo-vání, krasořečnění, pozlacené nehty, ignorantsví... Ale už teď jsou tu lidi, kteří chtějí podivné věci! To je přece krásně řečeno - člověk, který chce podivné věci. A toho se oni bojí nejvíc... Ovšem ty, co chtějí podivné věci, čeká zatraceně dlouhá cesta. Budou je upalovat na hranicích, ukřižují je, zavřou do hladomorny, později za ostnatý drát... Ano." Odmlčel se. "Ale ten nápad!" vykřikl. "Zmocnit se strojů, o kterých nikdo nic nevěděl! To byla přece odvaha! To byl mozek, kdo na tohle přišel! Teď z toho ovšem udělali jen jakýsi obřad na počest velkých předchůdců... Anebo si to vzali jako záminku pro vybudování tábora smrti... Ale kdysi dávno to byla převratná myšlenka..."

Umkl a začal usilovně dýmat.

Ozval se Anton.

"Proč tolik skepse, Saule? Oni přece vůbec nemusí projít obdo-bím plynových komor a podobně! Vždyť jsme tady my!"

"My," usmál se Saul. "Co my můžeme dělat? Prosím, chceme je-jich dobro. Ale co dokážeme ve třech? Můžeme se samozřejmě vydat k Velikému Útesu jako nějací parlamentáři rozumu a požádat ho, aby se vzdal vlády nad svými otroky a dal jim svobodu. Výsledek je pře-dem-jasný - chytí nás za límec a nechá vyhodit do kotliny. Nebo si můžeme natáhnout bílé řízy apoštolů a jít přímo mezi lid. Vy, Anto-ne, budete Kristus, Vadim svatý Pavel a já samozřejmě nevěřící To-máš. A začneme hlásat socialismus a možná se nám podaří několik zázraků. Něco na způsob nulové dopravy. Místní farizeové nás za to nabodnou na kůl, a lid, který jsme chtěli spasit, na nás bude s křikem házet bláto..." Vstal a prošel se kolem stolu. "Je fakt, že máme zbra-ně. Můžeme například pobít stráž, vycvičit z nahých zločinců vojsko a probít se přes hory a pak zlikvidovat vládce a jeho vazaly i s jejich zámky a tituly. Pak ale zavládne chaos, farizejská města začnou ho-řet, nás napíchnou na kopí nebo přepadnou ze zálohy a ze zmatku a nejistoty se vynoří nějací noví farizeové. A všechno se bude opako-vat ... Tak tohle jsou naše možnosti..."

Posadil se. Oba mladíci se usmívali.

"Nejsme přece jen tři," řekl Anton. "Je nás dvacet miliard. Buďte klidný, Saule, to je nejmíň dvacetkrát víc než tady."

"A co z toho?" řekl Saul. "Chápete, co chcete udělat? Chcete na-rušit zákony společenského vývoje! Chcete změnit přirozený chod dějin! A víte, co jsou to dějiny? To je lidstvo! Nemůžete zpřelámat kosti historie a nezlámat přitom kosti lidstvu!"

"Nikdo nechce nikomu lámat kosti!" odporoval Vadim. "Byly přece doby, kdy celé národy a státy přecházely z feudalismu rovnou do socialismu. A nepraskla při tom ani jedna kost. Vy se asi bojíte války - ale válčit se nebude! Dva milióny dobrovolníků tady posta-ví ukázkové město, každý si ho bude moct prohlédnout. Tady máte lékaře, učitele, inženýry, vědce, umělce..., prosím, račte! Chcete žít jako my? Jen do toho, jsme ochotni vám pomoci. A co potom zmůže pár smradlavých feudálů proti komunistické kolonii? Samozřejmě že to nepůjde hned, bude se na tom muset pracovat, nejmíň pět let..."

"Pět let!" Saul zvedl ruce ke stropu. "Kdybyste tak řekl pět set padesát pět! Z vás teda budou misionáři! K lidu níž a s lidem výš, že. Ale tohle je planeta, uvědomujete si to? To není ani kmen nebo národ nebo i stát - to je planeta! Celá jedna planeta ignorantů a nepřátel, močál plný jedovatých hadů, bažina plná hnusu! Umělci! Vědci! A co budete dělat, až se bude muset střílet? A vy budete muset střílet, Vadime, až vaši přítelkyni učitelku ukřižuje horda špinavých mni-chů... I vy budete muset střílet, Antone, až vašeho přítele lékaře ubijí holemi mládenečkové v rezavých přilbách! A pak se z vás stane zvíř a z kolonistů kolonizátoři."

"Pesimismus jest neradostné vidění světa, kdy člověk jest ocho-ten ve všem viděti jen zápory a nepříjemnosti," řekl Vadim.

Saul na něho chvíli rozlíceně zíral.

"Tady přestává legrace, Vadime," řekl konečně. "Komunismus, to je především a hlavně idea. A taky to není nijak jednoduchá záležitost. Co lidi za tuhle myšlenku položilo život! A nemyslete si proboha, že něco tak složitého se dá vysvětlit a pochopit na názorných příkladech za pět let! Víte, co se stane, když potomka otroků, přírodního egoistu vrhnete rovnou do materiálního dostatku nebo i přebytku? Buďto se vaše kolonie stane chůvou přejedených flákačů, kteří nikdy nepoznali nejmenší stimul k jakékoliv užitečné práci, nebo se nakonec mezi nimi najde nějaký energický darebák, který vás s použitím vašich vlastních vznášedel, scorcherů a dalších vašich vymožeností vyžene ven z téhle planety a veškerý přepych si nechá pro sebe. A vývoj si půjde klidně dál svou cestou."

Saul prudce odsunul kryt odpadového potrubí a zlostně do něj vyklepával dýmku.

"Kdepak, kamarádi, ke komunismu se musí lidstvo protřpět! O komunismus se musíme servat především tady s

tímhle tím," ukázal na Hajru, "s normálním, obyčejným klukem. Rvát se s ním, ať má v ruce kopí, mušketu, nebo panzerfaust a na hlavě přílbu s rohy. Ale to zdaleka není všechno. Teprve až zahodí zbraň, padne na kolena a bude se před vámi plazit, teprve pak začne pravý boj! Ne o kus chle-ba, ale o jeho duši! Vy ho pozvednete ze špíny, umyjete ho..."

Saul se odmlčel a unaveně se protáhl. Vadim se zamyšleně drbal ve vlasech. Anton řekl:

"Vy tomu rozumíte líp, Saule, vy jste historik. Samozřejmě že to bude obtížné. Vadim to jako obvykle podcenil. My dva s Vadimem nebo i všichni tři to tady nemůžeme zvládnout, prakticky ani teore-ticky. Ale všichni víme jedno: kdykoliv si lidstvo vytyčilo nějaký cíl, vždycky ho dosáhlo."

Saul něco nejasně zabručel.

"Jak se to bude dělat konkrétně..." Anton pokrčil rameny. "Jestli se bude muset střílet, tak se to naučíme. Zeptáme se vás, jak se to dělalo dřív. Ale já jsem přesvědčen, že se to obejde beze střelby. Na-příklad bychom mohli ty, co chtějí podivné věci, pozvat na Zemi. Začneme od nich! Určitě budou chtít odtud odjet..."

Saul rychle vzhlédl a pak se zase zadíval dolů.

"Ne," řekl, "jenom tohle ne. Člověk, který si váží sám sebe, nikdy neutěče. A ten, co si sám sebe neváží..." znovu se zadíval Antonovi přímo do očí. "Ten nemá na Zemi co dělat. Komu by byl co platný... dezertér do komunismu."

Zavládlo ticho. Antonovi bylo v tom okamžiku Saula upřímně lí-to. Bylo vidět, že trpí, a jeho utrpení bylo tajemné a komplikované jako on sám.

Vadim poněkud násilně převáděl řeč jinam:

"Moment! Vždyť my jsme na něco zapomněli! Proč do mě vlast-ně ti chudáci píchali? To ještě nevíme!"

Šel k Hajrovi, celému tuhému z únavy a špatných předtuch, a znovu mu upevnil na spánky růžky mnemokrystalů.

"Poslyš, pitekantropo," řekl. "Proč nás napadli ti zločinci, co tě vezli na saních? To tě měli tak rádi?"

Hajra odpověděl jako obvykle obšírně.

"Podle příkazu Velikého a mocného Útesu, zářícího Drahokamu s nohou na nebi, který bude žít, dokud nezmizí stroje, jsou sem zločin-ci uvrhováni, dokud nezmizí stroje."

"To znamená doživotně," objasnil Vadim.

"Ale jestliže způsobí, aby se stroj hýbal, dostane milost a vrátí se za hory. Ti, kteří mě vezli, jeli domů. Byli to už zase skoro lidé. U hlídek jsem je měl pustit a přesednout na ptáky.

Ale oni mě nedokázali ochránit, i když se o to snažili, protože chtěli žít. A teď je zabijí." Nervózně zívá a dodal. "Jestliže slunce už vyšlo, jsou mrtvi."

Anton vyskočil a převrhl křeslo.

"Pane bože!" řekl Saul a upustil dýmku na zem.

7

Nositelé kopí z rodu Pahorků posadili mezi Saula a Antona. Byl už zase zabalený ve své kožišině, seděl rovně a neklidně krčil malý nos - kožich mu nevoněl, byl cítit dezinfekcí. Bylo pět hodin a bylo chladno. Tma zimní noci pomalu ustupovala bledé, ledové záři svítá-ní.

Vadim mlčky hnal stroj maximální rychlostí. Ovládala ho jediná myšlenka: Stihneme to? Kdyby se aspoň ti chudáci hned nevraceli do osady... Ale na druhé straně mu bylo jasné, že neměli kam se vrt-nout. Jediná jejich šance na záchranu života spočívala v pokusu ob-měkčit velitele stráží vyprávěním o tom, jak hrdinsky ochraňovali jeho člověka. Ale jestli to nestihneme, ten dobytek je určitě pobije, tím si byl Vadim jist. ... Představoval si, jak postaví Hajru před tlus-tého nositele vynikajícího meče a řekne mu: "Kajra-me sorinata-mu karo-sika! Tady je váš člověk!" a žalostně a pisklavě k tomu zavyje: "Tatimata-ne kori-su! Nezabíjejte ty svobodné!" Pořád si v duchu utvrzoval tyto fráze, až nakonec ztratily jakýkoliv smysl. Nebude to jednoduché, možná že to bude chtít delší rozhovor. A kdo ví, jestli nositel vynikajícího meče bude souhlasit s tím, aby se na jeho nemy-té náčelnické hlavě octly mnemokrystal. Vadim se úkosem podíval na blyštivou skříňku analyzátoru. Budeme ho muset zmáčk-nout! Pre-ce jsem sem těch čtyřiaadvacet kilo netahal zbytečně!

Anton se zeptal:

"A co bylo v tom hlášení?"

Vadim vyhrabal z kapsy pomačkaný list, a aniž se obrátil, podal ho Antonovi přes rameno.

"Trochu jsem to zredigoval," řekl. "Překlad máš tužkou mezi řádky."

Anton vzal list a začal polohlasně číst.

"Světlozářnému kolu ve zlatých kožišinách, nositeli hrozného střel-y, sloužícímu u samého trůnu Velikého a mocného Útesu, zářícího Drahokamu s nohou na nebi, který bude žít, dokud nezmizí stroje, klade k nohám tyto zprávy ubohý strážce z rodu Vichrů, nositel vy-nikajícího meče. Oznamuji první zprávu: velký stroj - bojující věž - byl přiveden do pohybu prstem v otvoru pátém a prstem v otvoru čtyřicátém sedmém. Jeho pohyb byl rychlý, prudký a přímý. Ozna-muji druhou zprávu: na neznámém stroji se tu objevili tři lidé, kteří nemluví naší řečí, nenosí zbraně, nedbají nařízení a chtějí podivné věci. Protože nevím, jaký je smysl jejich příchodu, prosím o nejjas-nější příkazy. Oznamuji třetí zprávu: dochází nám uhlí a topit mrtvo-lami, jak nám ráčila Vaše Milost doporučit, z důvodu vlastní ne-schopnosti a nevzdělanosti neumíme. Příkládám nákres velkého stro-je - bojující věže - a ukázky látek, které přilepili neznámí lidé zločincům na rány." Ano, nic nového, řekl si Anton.

"Feudalismus nejhrubšího zrna," řekl Saul. "Nepárejte se s nimi, nebo vás posadí na kopí, ani se nenadějete."

Ne, párat se s nimi nebudeme, ale ne kvůli kopím, pomyslel si Vadim. Zajatec sebou najednou zavrtěl a podlézavým basem zaškem-ral:

"Ringa..."

"Sentu!" zaječel na něj Vadim.

Zajatec ztichl.

"Zase chce džem," vysvětloval Vadim.

"Jen ať vydrží," řekl Saul. "Jez do polosyta, pij do polopita."

"K něčemu to přece jen je," smál se Vadim. "Naučí se u nás chtít podivné věci."

"Vadime," řekl Anton, "dej mi ještě ty krystaly. Potřebuju s ním mluvit."

"V kapse vpravo," řekl Vadim, aniž se obrátil.

"Poslyš, Hajro," řekl Anton. "Když tě pustíme zpátky, pusť náčelník ty osvobozené, co tě bránili?"

"Ano," řekl rychle Hajra. "A vy mě pustíte?"

"Samozřejmě," řekl Anton. "Přece tě nezabijeme."

Vadim se ohlédl. Hajra se zatvářil sebevědomě.

"Velitel je přísný," řekl. "Možná že je nepustí, ale pošle je zpátky do kotliny. Ale vy můžete doufat v jeho milost. Možná že vás do-konce pustí, když mu dáte vzácné dary. Máte pro něj vzácné dary?"

"Máme," řekl Anton roztržitě. "Máme všechno."

"Co říká?" zavrčel Saul. "Vadime, kde jsou moje krystaly? Aha, tady jsou."

"Možná že je opravdu budeme muset vykoupit," řekl Anton za-myšleně. "Nebudeme s nimi přece válčit. Do toho se mi tedy vůbec nechce."

Nato se ozval znovu Hajra, ale jeho hlas byl tvrdý a pisklavý.

"Mně dáte tuhle blůzu," ukázal prstem na Saula. "A tuhle bedýn-ku," ukázal na analyzátor. "A všechnu zavařeninu. Stejně vám všechno seberou, než vás odvedou do baráků. Správně soudíte - žádná válka. My jsme silnější! Naše kopí jsou ostrá a hroty ozubené, když je vytáhneme z nepřítele, jdou střeva s sebou. A taky si ještě vezmu tyto boty. A tyhle taky. Protože všechno mezi nebem a zemí patří Velikému a mocnému... A tohle si taky vezmu..."

Hajra ustaraně umlkl. Vadim se královsky bavil a Anton, který neposlouchal, se soustředěně díval z okna. Hajra seděl na podlaze, nohy křížem, a prohlížel si jeho boty. Saul se díval na Hajru, přidr-žoval si u spánku jeden krystal a tvářil se jako ďábel. Když si uvě-domil Vadimův pohled, zlověstně se usmál. Hajra důrazně pokračo-val:

"Až vás budou svlékat, nezapomeňte říct, že tohle, tohle a toto" - ukazoval prstem - "je moje. Já jsem byl první."

"Buď zticha," řekl tiše Saul.

"Sám buď zticha," řekl důstojně Hajra. "Nebo tě utlučem hole-mi."

"Saule," řekl Anton, "nechte toho. Mluvíte jako dítě..."

"Ano, on je hloupý," souhlasil Hajra. "Ale má pěknou blůzu."

Ale on si opravdu myslí, že nás má v hrsti, pomyslel si Vadim. On už dokonce vidí, jak nás svlékají a zahánějí do kotliny, jak spíme v těch dírách na zemi a nepromluvíme slova a jak on nás honí bosé po sněhu, píchá do nás kopím a bije nás po tvářích, abychom nezů-stávali pozadu. Pozadu za lidmi, kteří myslí jen na sebe a na to, aby se strefili právě do té dírky, která uvede stroj do pohybu, což jim umožní se radostně nechat zapřáhnout do saní a uhánět vstříc svobo-dě, bosky, přes zasněžené pahorky, k trůnu Velikého a mocného... Vadim se kousl do spodního rtu, až se mu zatmělo před očima. Já bych vám to tady roztočil, pomyslel si nenávistně. Nenávist... Byl to divný pocit. Ještě nikdy ho nezakusil.

Dole se objevila špinavá kotlina, plná strojů, neuspořádaných, přízračných a příšerných nástrojů ponížení a smrti.

Zatracení ná-vštěvníci z vesmíru! Jenže - co teď s tím. Vždyť to ani nejsou hu-manoidi. Voda z nebe! Džem!

Sestoupil níž, začal brzdit a letěl nad ulicí k domku strážných. Hajra, který rozpoznal známá místa, propukl v radostný jakot, který nebral dokonce ani výkonný analyzátor.

Před domem bylo plno lidí. Na sněhu, který se blýštěl v nazelena-lé záři měsíce, stály dvě desítky bývalých osvobozených zločinců, ubozí, nazi, se svěšenými hlavami. Kolem nich se v půlkruhu shro-máždili rozkročení strážní v kožišinách a s kopími v rukou. Na zá-praží se tyčil nositel vynikajícího meče. Svou vynikající zbraň držel před sebou a přejížděl po jejím ostří palcem. Potom zpozoroval blíží-cí se vznášedlo, rozevřel černou propast úst a strnul.

Vadim přistál přímo před schody. Prudce odstrčil ochranné sklo a vykřikl:

"Kajra-me sorinata-mu! Tatimata-ne kori-su!"

Vymanil se zpoza řízení, chytil nositele kopí z rodu Pahorků do náruče a postavil ho na zápraží. Veliteli klesla ruka s mečem a ústa se mu se slyšitelným klapnutím zavřela. Hajra se předklonil a uctivě k němu cupital maličkými krůčky.

"Jak to, že tě nezabili?" zeptal se náčelník udiveně.

Hajra složil ruce na prsou a rychlým basem vykládal:

"Stalo se, co se muselo stát, ó silný a jasný! Vyprávěl jsem jim o velikosti a moci Velikého a mocného Útesu, zářícího Drahokamu s nohou na nebi, který bude žít, dokud nezmizí stroje, a oni ze strachu pustili vodu. Nabídl mi dobré jídlo a mluvili se mou pokorně. A sem přijeli, aby se sklonili před tebou."

Během Hajrova projevu se u schodů v uctivé vzdálenosti shro-máždili všichni kopiníci. Jen dvacet nahých lidí stálo dál na svých místech a čekalo na svůj osud. Velitel rozvážně a důležitě vsunul meč do pochvy. Už se nedíval na vznášedlo, ale klidně a lhostejně začal vyslýchat Hajru.

"Kde bydlí?"

"Mají velký dům na rovině. Velmi teplý."

"Kde vzali tento stroj?"

"Nevím. Asi na tvrdé cestě."

"Byl jsi povinen jim říct, že všechno, co je na nebi a na zemi, patří Velikému a mocnému Útesu."

"Řekl jsem jim to. Ale jejich boty a jedna blůza a ta blýskavá be-dýnka patří mně. Nezapomeň na to, ó jasný a silný!"

"Jsi hlupák," řekl velitel přezíravě. "Všechno patří Velikému a mocnému Útesu, a ty dostaneš, co zbude. Kde je hlášení?"

"Vzali mi ho," řekl bázlivě Hajra.
"Jsi hlupák ještě jednou. Tohle tě bude stát výprask."
Hajra viditelně zval. Velitel se zahleděl do dále někam mezi Va-dima a Antona a řekl:
"Ať ukážou ty boty."
Saul zařval a tlačil se ven.
"Klid, jen klid," mírnil ho Anton.
Velitel se melancholicky vysmrkal na zem.
"A co jsi tam jedl?" zeptal se.
"Zavařeninu. Není to úplně jako zavařenina, ale je to sladké a la-hodí to jazyku."
Velitel lehce ožil.
"Mají hodně té zavařeniny?"
"Velmi mnoho!" vykřikl Hajra nadšeně. "Ale nepřikazuj mě bít!"
"Rozhodl jsem se takto," řekl velitel. "Ať se dopraví domů a při-nesou k mým nohám všechnu zavařeninu. A taky ostatní jídlo. Uhlí nemají?"
Hajra se tázavě podíval na Antona. Ten ostře řekl:
"Žádej od něj svobodu pro tyhle zločince!"
"Co říkal?" zeptal se velitel.
"Prosí tě, abys nezabíjel tyhle zločince."
"A jak to, že mu rozumíš?"
Hajra ukázal oběma rukama na růžky mnemokrystalů na spán-cích.
"Když si tuhle věc dáš na hlavu, slyšíš cizí řeč, ale rozumíš jí ja-ko své vlastní."
"Dej to sem," natáhl ruku velitel, "to taky patří Velikému a moc-nému Útesu."
Sebral Hajrovi mnemokrystal a po několika neúspěšných poku-sech si je konečně usadil na hlavě. V tom okamžiku Anton řekl:
"Ihned propust' tyto lidi, protože si zasloužili svobodu."
Velitel na něho udiveně pohlédl.
"Takhle nesmíš mluvit," řekl. "Promíjím ti to, protože jsi nízkého původu a neznáš naše slova. A teď pohyb. Přivez taky dopis a hláše-ní."
Obrátil se ke kopiníkům, kteří ho uctivě sledovali, a zařval:
"A co vy tady, prznitelé mrtvol! Nemáte co číchat k jejich kalho-tám, protože kalhoty každého, na koho promluví, smrdí stejně! Do práce! Zažeňte ty zdechliny do kotliny! Pohyb, pohyb!"
Strážní se rozeřvali a rozběhli se ulicí za někdejšími osvoboze-nými vězni. Velitel uštědřil Hajrovi přátelskou facku a nařídil mu, aby vypadl. Hajra vlít po hlavě do domu a už v něm zůstal. Velitel se zadíval na oblohu, pak si prohlédl baráky, zív a pohlédl na vzná-šedlo. Líně si odkašlal a řekl s pohledem přezíravě odvráceným:
"Dělejte, co jsem nařídil. Vraťte se domů, přineste mi všechnu zavařeninu a ostatní jídlo a pak jděte do kotliny, jestli chcete žít."
Vadim se díval na obrovskou špinavou postavu a měl pocit, že ve snu šplhá na strmou kluzkou zeď.
Anton mu pošeptal:
"Dívej se, Dimko, dobře se dívej! To není žádný kluk jako Haj-ra."
"Já už nemůžu," řekl hluše Saul. "Já ho uškrtím."
"To v žádném případě!" varoval ho Anton.
Velitel křikl do otevřených dveří:
"Upeč mi maso, Hajro, ty przniteli mrtvol! A ohřej mi postel! Dnes mám dobrou náladu."
Potom se postavil profilem k vznášedlu, zvedl špinavý ukazová-ček a říkal:
"Teď jste ještě nerozumní a ztuhlí strachem. Ale propříště si pa-matujte, že když se mnou mluvíte, musíte se předklonit a dát ruce na prsa. A nedívat se na mě, protože jste nízkého původu a váš pohled je nečistý. Dnes vám to prominu, ale zítra bych vám nechal nabít hole-mi. A taky si musíte pamatovat, že nejvyšší ctnost je poslušnost a mlčenlivost."
Vstrčil si ukazováček do úst a začal se šťourat v zubech.
"Až se vrátíte se zavařeninou, dopisem a nákresem, svléknete se a necháte všechno před domem. Já sem za vámi nepůjdu. Potom půjde-te do baráků a stáhnete si košile z mrtvol. Víc než jednu košili si vzít nesmíte." Najednou zařval:
"Protože jinak byste se při práci zapotili. Můžete vzít košile i živým, ale jen těm, co mají pozlacené nehty..."
Pootevřenými dveřmi vykoul Hajra.
"Všechno je připraveno, jasný a silný," řekl.
Velitel pokračoval.
"Váš život tady bude snadný. Veliký a mocný Útes potřebuje lidi, kteří umějí řídit stroje. Neboť nastane válka o země, které mu prá-vem náležejí! A tehdy Veliký a mocný Útes," velitel zvedl ukazová-ček, "zářící Drahokam s nohou na nebi, který bude žít, dokud nezmi-zí stroje..."
"Já ho zabiju!" zařval Saul. Nad Vadimovou hlavou se zaleskla černá hlaveň scorcheru.
"Ne, to ne!" vykřikl Anton.
Saul odhodil zbraň, odstrčil Vadima a chopil se řízení.
"To ne?" vykřikl. "A co teda? Čekat, než zmizí stroje, a vydržet? Tak dobře!"
Strašná rána povalila Vadima mezi sedadla. Saul se nezdržoval zavíráním dveří a vrhl vznášedlo kolmo do vzduchu. Ozval se zvuk lámaného dřeva a za ochranným sklem se mihl rozštípnutý trám. Do kabiny vnikl otevřenými dveřmi ledový vítr. Stroj se prudce nahnul. Vadim ještě zahlédl, jak velitel leze po čtyřech a vystrukuje tlustý za-dek a jak

střecha domu padá doprostřed ulice a při svém krouživém letu se rozpadá na kousky. Vadim se pokusil zavřít dveře. Nešlo to.

"Saule!" vykřikl. "Nižší rychlost!"

Saul neodpověděl. Hnal stroj nad ulicí, která už byla plná věžňů, přímo ke kotlině, pevně svíral řídící páku a cedil mezi zuby jednu nadávku za druhou.

"Darebáci..., gauneři..., sadisti... Tak vy chcete stroje! Já vám ukážu...! A dobývat s nimi země, co vám právem patří... Ničemo-vé...!"

Vadimovi se nakonec podařilo vyškrábat se na sedadlo. Vyhlédl ven a viděl, že stroj se řítí přímo nad kotlinu. Anton se pevně držel opěradla a mlčky hleděl na Saulova záda.

"Džem bys chtěl!" řval Saul. "Máš ho mít...! Sladkostí, až se udávíš..., przniteli mrtvol...!"

Vznášedlo se octlo nad kotlinou. Saul přibrzdil, vyklonil se z ok-na a vypálil ze scorcheru několik ran. Vadim sebou trhl. Z doliny vyšlehl oslepující fialový plamen a hromový výbuch zalehl všem uši.

Vadimovi se konečně podařilo s vypětím všech sil zavřít ochran-né sklo. V kabině zavládlo ticho.

"Já jim předvedu, co je to na věky věků," řekl Saul a zase ztichl.

"Bylo to nutné?" zeptal se nesměle Vadim. Nechápal, o co vlast-ně Saulovi jde..Vždyť oni za nic nemůžou, jsou prostě sto let za opi-cemi. Na ně se přece zlobit nemá cenu.

Vznášedlo se s řevem neslo nad vrcholky zasněžených pahorků. Saul byl mizerný pilot: dodával stroji příliš mnoho energie a motor přitom pracoval napůl naprázdno. Zato se za strojem táhl široký pás hustých zmrázků. Ptáci, kteří proti kluzáku jako obvykle zaujali svůj útočný postoj, se kolem nich jen mihli a okamžitě zmizeli ve zvíře-ném sněhu. Z kotliny stoupal vzhůru sloup kouře.

"Lituju jen jedné věci," řekl Saul. "Lituju, že není možné jednou provždy vyhubit tupost a zlobu, aniž by se při tom vyhubilo lid-stvo... Zlikvidujeme aspoň jeden nesmysl na téhle nesmyslné plane-tě, co říkáte?"

"Letíte k silnici?" zeptal se klidně Anton.

"Ano. A nepokoušejte se mě zastavit."

"Ne, to jsem neměl v úmyslu. Chtěl jsem jenom říct, abyste byl opatrný."

Vadimovi začínalo svítat. Bude zřejmě svědkem něčeho, co se vymykalo jeho představivosti.

Na silnici bylo všechno jako vždy, jako včera, jako před sto lety. Spořádaně, v přesně dodržovaných intervalech se po betonu sunuly stroje. Vyjížděly z dýmu a do dýmu se vracely. A tak to bude na vě-ky věků. Saul přistál dvacet metrů od náspu a opřel hlavě scorcheru o rám okna.

"Nesnáším nic, co je na věky věků," řekl klidně a vystřelil.

První rána zasáhla obrovské monstrum, které vypadalo jako žel-va. Její pancíř vzplanul a rozlétl se jako vaječná skořápka. Podvozek se na jednom pásu točil pořád dokola a shazoval z cesty malé zelené vozíky, které jely za ním.

"Historické zákonitosti se ovšem změnit nedají," pokračoval Saul.

Vysoká černá věž na kolech vybuchla a jiná se převrátila a pře-hradila část silnice.

"...ale je možné napravit některé omyly historického vývoje," dokončil Saul a zamířil.

Fialový blesk náboje o napětí několika milionů voltů se rozprskl pod oranžovým strojem, který vypadal jako terénní syntezátor. Stroj se v mžiku rozpadl a jeho součástky vyletěly do vzduchu.

"...Ty omyly se vlastně musí napravovat," říkal Saul a stále stří-lel. "Feudalismus... je i bez nich dost... špinavý."

Potom se odmlčel. Vpravo od nich rostla na silnici hromada tro-sek, nalevo byla cesta prázdná, určitě poprvé za tisíce let. Projížděly tudy jen jednotlivé stroje, kterým se náhodou podařilo probít ohnivou clonou. Potom se planoucí hora se syčením a hlukem rozpadla a skr-ze oblaka kouře se na silnici vyhnuly další stroje. Saul zařval a zno-vu zalehl ke scorcheru. Znovu zahřměly výstřely, znovu hořely a vybuchovaly stroje a znovu rostla před jejich očima nová hromada rozžhavených kusů kovu. Nad silnicí se tvořila těžká černá mračna dýmu, prosvěcovaná fontánami jisker. Z kouře padal popel ve vel-kých hroudách a sníh kolem nich černal a tál, až bylo vidět holou zem.

Vadim seděl v křesle, nohama se opíral o analyzátor a při každém výbuchu sebou trhl. Potom si zvykl. Planoucí hora na silnici vyrůsta-la a hroutila se znovu a znovu, na všechny strany vysílala výdechy nesnesitelného žáru, ale stroje jely a jely, lhostejné ke všemu ničení, a nebylo jim konce.

"To už opravdu stačí, Saule," prosil Anton.

"Není to k ničemu," přidal se Vadim. Saul přestal střílet, až když mu došly náboje. Pak odstrčil zbraň a hlava mu klesla na prsa. Va-dim si všiml, jak je Saul celý od sazí, a pocítil smrtelnou únavu. Marnost nad marnost. Chudák Saul. Chudák Saul.

"To jsou dějiny," řekl chraptivě Saul. "Nic se nedá zastavit."

Pak se narovnal a zadíval se na oba mladíky.

"Nemohl jsem to vydržet," řekl. "Nezlobte se, nedalo se to snést. Musel jsem něco udělat."

Seděli dlouho a dívali se na silnici. Stroje se dál valily jako moc-ný proud, odstrkovaly trosky stranou, smetaly popel a zanedlouho bylo všechno jako předtím. Jen vedle silnice pomalu chladla rudá skvrna, černal se sníh a na obloze nehnutě visela temná clona kouře, skrz kterou na ně shlížel matný smáčkнутý disk - žlutý trpaslík EN 7031.

Saul zavřel oči a řekl:

"To je jako s krematoriem. Když se zboří jen krematorium, tak se vedle postaví nové a je to."

Náhle se nedaleko ozval důvěrně známý naříkavý křik. Vadim ja-ko ve snách otočil hlavu. Na polní cestě stál hlouček zmučených lidí v pytlavině a kolem nich se hemžili strážní v kožíšinách.

Co tady chtějí? pomyslel si Vadim bez zájmu. Strážní vytlačili násadami kopí jednoho nešťastníka na silnici. Trásl se a ohlížel se, ale šel. Obrovská lesknoucí se bář se k němu neodvratně blížila. Vě-zeň se zoufale ohlédl na strážné; ti na něho mávali rukama a něco vykřikovali. Vězeň zavřel oči a rozpráhl paže. Stroj ho srazil a po-kračoval v jízdě. Saul se

zvedl. Scorchers se svezl po stěně a s hlu-chým úderem dopadl na zem.

"Jdu jim dát do držky," řekl Saul. Ruce se mu křečovitě svíraly a zase rozevíraly.

Anton ho chytil za blůzu.

"Saule, prosím vás, to taky není k ničemu!"

"Já vím." Saul si zase sedl. "Myslíte, že to nevím? Proč ale nic nemůžu? Ani tam, ani tady?"

Strážní vystrčili z hloučku dalšího vězně. První ještě ležel na sil-nici jako prázdný pytel. Druhý vězeň roztáhl ruce a postavil se do cesty červené plošině s hranatou kabinou. Plošina snížila rychlost a zastavila se dva kroky před vězněm. Strážní vykřikl, vězeň zvedl ruce a couval ze silnice na polní cestu. Červený stroj za ním pomalu lezl, jako by ho táhl na provázku. Vězeň couval a pozpátku vedl stroj ke kotlině. Na silnici se nic nezměnilo. Stroje se znovu rozjely.

"Udělal jsem hloupost," řekl kajčně Saul. "Vynadejte mi. Ale přece jenom - asi takhle nějak se musí začít. Vy se sem vrátíte, tak si prosím vás pamatujte, že začínat se má vždycky od toho, co vypa-dá jako nejhorší. No tak, proč mi nevynadáte?"

Vadim si jen trhaně povzdechl., ale Anton řekl laskavě:

"Proč, Saule? Vy jste přece neudělal nic špatného. Dopustil jste se jen podivných věcí."

8

"Dimko," řekl Anton, "jdi se podívat, jak je Saulovi."

Vadim sestoupil z řídicí kabiny a otevřel dveře Saulovy kajuty. Ucítíl starý tabákový kouř. Saul ležel na pohovce ve stejné poloze, v jaké ho zanechali po přechodu. Nohy s velkými chodidly měl nataže-né, neklidně sebou házel a křečovitě zakláněl hlavu, až mu bylo vidět štětiny na neholeném ohryzku. Vadim si k němu přisedl a položil mu ruku na čelo. Měl vysokou horečku a blouznil.

"Suchary, suchary potřebujem... Na co nůžky? Aha... krejčí, ti budou mít nůžky... velký, samozřejmě, ne na manikýru... Ale teď potřebujem suchary, ne nůžky..." Pak sebou trhl a zachraptěl: "Zum Befehl, Herr Blockführer...! Hlásím, že ne, zabijíme vši..."

Vadim ho pohládl po bezvládné ruce. Nemohl se na něho podí-vat bez lítosti. Takový silný, zdravý člověk... Saul pomalu otevřel oči.

"Aha," řekl. "Vadim, kamarád... Nic se neděje, neboj se... Ne-myslete si o mně nic..., já nejsem zbabělec... Já se vrátím... Byl to prostě záchvat slabosti... Teď jsem si trochu odpočinul a vrátím se tam..."

Oči se mu zase zavřely. Vadim ho soucitně pozoroval.

"Zase hoříme," nezřetelně řekl Saul. "Jako dříví... Štěpánov ho-ří... Schovej se, schovej se!"

Vadim vzdychl a zvedl se. Rozhlédl se kajutou, byl v ní strašný nepořádek. Na podlaze se válela neforemná aktovka s vyhrězlým obsahem. Byly to šedivé kartónové slohy nabitě papíry a označené obrazem jakéhosi stylizovaného ptáka s rozpjatými křídly. Jedna sloha byla otevřená a papíry se rozsypaly po celé kajutě. Vadim chtěl aspoň trochu uklidit, když si všiml, že Saul usnul. Vyšel tedy po špičkách ven a zavřel za sebou opatrně dveře.

Anton seděl za ovládacím pultem s prsty na kontaktech a zamyš-leně pozoroval obrazovku, na které se pomalu pohybovaly vršky bo-rovic, vzdálená zářící okna věžáků a červené ohýnky přijímačů ener-gie.

"Je mu zle," řekl Vadim. "Blouzní, ale teď usnul."

Podepřel si hlavu rukama a prohlížel si stěnu kabiny, pomalova-nou obrázky lidských postav a různých předmětů.

"Zbytečně jsem popatřl stěnu," řekl. "Mohl jsem si říct Saulovi o papíry. Má jich plnou aktovku. Mimocho-dem, Hajra se děsně pole-ka-l, když jsem začal kreslit..."

"Dimko," řekl Anton zamyšleně, "něco mi tady nehraje. Saul je samozřejmě zvláštní člověk, ale aby takový kus chlapa neměl očko-vání na bioblokádu...", zavrtěl hlavou.

"Máš ponětí, co by to mohlo být?"

"Už jsem ti říkal, nevím vůbec nic. Asi se nakazil něčím od Haj-ry."

Vadim si představoval, čím vším se mohl Saul od Hajry nakazit, a oťrásl se.

"Mně se Saul moc líbí," prohlásil. "Je sice zvláštní, ale na těch jeho názorech něco je. Mám ale dojem, že nám něco zatajil. V životě jsem neslyšel někoho tak divně blouznit."

"A kdy jsi naposledy viděl někoho v horečce?"

"To je vedlejší, prostě jsem o tom četl. Mimocho-dem, Saul říkal, že jeho útek ze Země byl projev slabosti. Teď prý si odpočine a vrátí se."

"To ti říkal v horečce?"

"Ne, měl jasnou chvíli..." Vadim se podíval na obrazovku. Koráb plul nad Chibinskými horami. "Jak dlouho jsme vlastně byli pryč?"

"Tisíc let," řekl Anton.

Vadim se usmál.

"Byla to nabitá dovolená. Že jsme to ale senzačně zvládli, co?"

Vadim si v duchu rekapituloval všechny své hrdinské příhody a blaženě se při tom usmíval. Připravoval se na zítřejší vystoupení před Nelly a Samsonem. Samson bude vedle, až mu ukázu jizvu...

"Škoda," řekl nahlas.

"Čeho?"

"Škoda že mě píchl do boku. Lepší by to bylo na tváři. Jizva od spánku přes oko až na bradu. To by bylo něco!"

Anton se na něho podíval.

"Teda kamaráde, na tohle si u tebe nezvyknu do smrti."

"Jen nech na hlavě, kapitáne. Taky jsi nebyl akorát. Co ses jenom nazmatkoval! Ale neboj, Galce řeknu, že jsi byl senzační."

Anton se zašklebil.

"Víš co, raději jí nic nevypravuj." Odmíchl se. "Hodně jsem zmatkoval?"

"Podle mě dost."

"Jenže rozumíš, já nemohl nic dělat! Ještě nikdy jsem nebyl v ta-kové situaci. Leccos jsem už zažil, ale tohle..."

Kamaráde, když vis, že máš něco udělat, ale nemůžeš dělat vůbec nic, a když něco uděláš, tak víš, že všechno bude jenom horší - to je příšerný pocit... To pak samozřejmě zmatkuješ..."

Vadim si prohlížel kabinu.

"Přesto jsi senzační jako velitel... Hele, Hajra teď určitě kdesi le-ží na těch svých smradlavých kožišinách a vzpomíná na naše boty a na džem... Antone, nešlo by to rychleji?"

"Ne, hochu, nešlo."

"Všecko jde, když se chce. Půjč mi to."

"Už ne," řekl Anton. "I tak mě tohle dobrodružství bude stát pa-píry."

"Ale prosím tě, vždyť jsi nic neprovedl!"

"To víš, že provedl... Ujišťuju tě, že pokud kdy ještě poletím na Saulu, tak určitě ne jako prvotřídní hvězdoletce, ale v nejlepším pří-padě jako špatný amatérský lékař."

Vadimovi se to nezdálo.

Co jsme vlastně udělali? Dělalí jsme, co jsme mohli a co jsme museli udělat. Byli jsme jen tři, kdyby nás bylo dvacet, byli bychom odzbrojili strážu a hotovo. Nemůžou nám nic vytknout. To s těmi mládenci, co vezli Hajru, byla chyba, to připouštím. Ale jak jsme to měli vědět? Kdepak, průzkum se nám zdařil, to nám nikdo nevezme. Teď bychom měli začít hledat posádku pro další let. Nejdřív přípravný výbor. Já a Anton, samozřejmě. Saula přesvědčíme. Bez Saula by to nešlo, potřebujeme opozici, a kromě toho on jim líp rozumí, je skutečně jakoby z dvacátého století... Potom Samson, jako technik je velice kvalitní, i když dokáže pěkně namíchnout. Nelly je umělkyně, ta ať si tady okouzluje publikum... Grišu Barabanova musíme vzít, je učitel a určitě má spoustu známých ve své branži... Lékaře! Lékaře potřebujeme! Ale toho seženeme snadno. A lovce, na ty hnusné ptáčky samsonky. Vadim se usmál. A pak celá komise předstoupí před celosvětovou veřejnost, vydáme provolání...

Vadim rozkoší přivřel oči, když si představil, jaký to bude nád-herný podnik. Eskadry cestovních D-hvězdoletů plných udatných dobrovolníků, syntezátorů, léků..., tuny embryo-mechanických va-jec, z nichž za půl hodiny vyrostou domy, vznášedla, meteorologické stanice..., a dvacet tisíc, třicet tisíc, sto tisíc nových známých!

"Všechny lodě jsou teď ve vesmíru," řekl Anton.

"Cože?"

"Říkám, že všechny lodě jsou ve vesmíru. Já jsem si to totiž tro-chu propočtl: Pro začátek potřebujeme nejmíň deset cestovních pří-zraků, ale těch je všehovšudy čtyřiapadesát a všechny jsou u EN 117, hledají tam Slepou skvrnu."

"Postavíme nové," rozhodl Vadim.

Anton se na něho ohlédl.

"Zase ti straší ve věži... A pamatuj si, že na Saulu tě už teď nej-spíš nikdy nepustí."

"Jak to že ne?"

"Protože tam budou potřebovat profíky, a ne dvacetileté rváče... Ale stejně si neumím představit, že by mohli na Zemi naráz postrádat tolik odborníků... Ovšem to ještě není všechno!"

"No tak," pobídl ho Vadim. "A co teda schází?"

"Co schází, kamaráde..." Anton si povzdychl a pokračoval: "Už dvě století existuje taková zanedbatelná instituce, jmenuje se Komise pro kontakty. Bez jejího povolení nesmí nikdo řídit hvězdolet... a hlavně... jsou to tam samí seriózní páni, kteří nemají smysl pro dob-rodružné kontakty našeho typu..."

Anton mluvil vážně, ale Vadim se pro jistotu zeptal:

"To myslíš vážně, že nás tam nepustí?"

"Smrtelně vážně." Anton proběhl prsty po kontaktech a řekl:

"Že bych ti to půjčil, když klesáme, abys měl radost... Ale ne, nic nedostaneš. Mrtvol už bylo dost."

Koráb měkce a nehlučně dosedl skoro na stejné místo, z něhož odstartoval před devětatřiceti hodinami. Anton vypnul motor, ale zůstal sedět a něžně hladil ovládací pult.

"Tak jsme tu," řekl. "Nejdřív Saul."

Vadim uraženě mlčel a koukal před sebe. Anton zapnul palubní vysílačku a vyladil první pomoc.

"Stanice 11-11," řekl klidný ženský hlas.

"Prosím vás, pošlete nám okamžitě epidemiologa," žádal Anton. "Jeden člen naší posádky onemocněl. Vrátili jsme se právě z planety zemského typu."

Chvilí bylo ticho. Pak se hlas udiveně zeptal:

"Promiňte, já vám asi nerozuměla."

Anton vysvětloval:

"Víte, on neměl očkování na bioblokádu."

"To je opravdu zvláštní... Dobře... Jaké máte souřadnice?"

"Dávám!"

"Děkuju, v pořádku. Za deset minut jsme u vás."

Anton se podíval na Vadima.

"Nenafukuj se, strukturalisto, všechno dobře dopadne. Jdeme k Saulovi."

Vadim se pomalu zvedl z křesla. Když sestoupili do jídelny, uvi-děli, že dveře do Saulovy kajuty jsou otevřené. Saul v kabině nebyl a nebyla tam ani jeho aktovka a papíry. Na stole ležel scorcher.

"Kde je?" zeptal se Anton.
Vadim se rozběhl k východu. Průlez byl otevřený a venku byla teplá hvězdná noc. Ze všech stran se ozývaly cikády.
"Saule!" zvolal Vadim.
Nikdo se neozyval. Vadim udělal několik nerozhodných kroků po měkké trávě. Kam by šel v takové horečce? pomyslel si a znovu za-volal: "Saule!"
Zase ticho. Zvedl se jen teplý větřík a pohladil Vadima po tváři.
"Dimko," ozval se v průlezu Anton. "Pojď sem."
Vadim se vrátil k osvětlenému vchodu do lodi; Anton mu podával kus papíru.
"Saul tu nechal vzkaz," řekl. "Byl pod scorcherem."
Byl to útržek ušpiněného, hrubého papíru šedivé barvy. Vadim četl.
"Milí chlapi, promiňte mi, že jsem vám lhal. Nejsem historik, jsem jen dezertér. Utekl jsem k vám, protože jsem se chtěl zachránit. Asi to těžko pochopíte. Zůstal mi jen jeden zásobník a já dostal strach. Ted' se za to stydím. A vracím se zpátky. Vy se vraťte na Sau-lu a udělejte tam svou práci, já zase půjdu dokončit svou. Mám ještě jeden celý zásobník! Už jdu. Sbohem. Váš Saul Repnin."
"Poslyš, on je skutečně nemocný," řekl Vadim polekaně. "Musí-me ho najít!"
"Podívej se na druhou stranu," vyzval ho Anton klidně.
Vadim obrátil papír. Na druhé straně bylo něco napsáno velkými, neohrabanými písmeny.

Pan rapportführer Oberscharführer SS
pan Wirth.
Hlášení podává blokový holič 6. bloku,
vězeň č. 658617

Hlášení

Hlásím tímto, že podle mého pozorování vězeň číslo 819360 není kriminálník s přezdívkou Saul, nýbrž bývalý důstojník tankového voj-ska Rudé armády, který byl zajat německou armádou u Rževa ve sta-vu bezvědomí. Dotyčný vězeň číslo 819360 je tajný komunista a ne-bezpečné individuum. Mohu dokázat, že připravuje útěk se skupinou, o které jsem Vám podával hlášení již v červenci 1943. Dále hlásím, že se připravují...

Tady text končil. Vadim se zadíval na Antona. "Tomu nerozu-mím," řekl.
"Já taky ne," řekl tiše Anton.
Na Koráb dopadla jasná záře reflektorů. Na palouk se pomalu snášela sanitní Jiskra.
"Vysvětli to doktorovi," řekl Anton a neurčitě se usmál, "já se spojím s Radou."
"Jenže co mu mám vysvětlit," řekl Vadim a dál hleděl na šedivý kousek papíru.

Vězeň č. 819360 ležel na krajnici, tváří v lepkavém blátě. V pra-vé ruce ještě svíral pažbu automatu.
"Zdá se, že je po něm," řekl s lítostí v hlase Ernst Brandt, ještě celý bledý. "Tak tak že mi sklo nerozřezalo obličej."
"Tenhle hajzl tady určitě číhal na nás," řekl obersturmführer Dei-bel.
Za nimi stál napříč silnice obojživelník pomalovaný maskovací barvou, s rozbitým předním sklem. Na předním sedadle se opíral hrudí o volant mrtvý řidič. Dva vojáci vlekli k vozu v podpaždí raně-ného, který hlasitě křičel.
"Tenhle patří určitě k té bandě, co zabila Rudolfa," řekl Ernst. Opřel se špičkou boty o rameno mrtvolky a převrátil ji na záda.
"Verflucht noch einmal!" zvolal. "To je přece Rudolfova aktov-ka!"
Deibel zkřivil vypasený obličej a sklonil se nad mrtvým. Široký zadek mu přitom vyboulil černou uniformu. Jeho ochablé, tlusté tvá-ře se roztřáslly.
"Ano, je to jeho aktovka," potvrdil. "Chudák Rudolf! Přežil Moskvu a tady ho oddělá nějaký všivý vězeň!"
Napřimil se a podíval se na Ernsta. Ernst Brandt měl hloupý čer-vený obličej a lesklé černé oči. Deibel se odvrátil.
"Vem tu aktovku," zavrčel a s vláhou v očích se zadíval do kraje. Ani pohled na les, za nímž se z komínů lágrového krematoria valil mastný černý kouř, mu však nesprávil náladu.
A vězeň č. 819360 ležel na silnici a široce otevřenýma mrtvýma očima hleděl na nízkou šedivou oblohu.

Arkadij Strugackij a Boris Strugackij
"Popytka k begstvu"
Copyright © 1962